

YALOVA ÜNİVERSİTESİ
**1.ULUSLARARASI
SOSYAL
ARAŞTIRMALAR
SEMPOZYUMU**

1.INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

GÜNCEL AİLE ÇALIŞMALARI
CURRENT FAMILY STUDIES

ÖZET KİTAPÇIĞI
ABSTRACT BOOK

12-14 KASIM/
NOVEMBER 2025

YALOVA ÜNİVERSİTESİ

**1.ULUSLARARASI
SOSYAL
ARAŞTIRMALAR
SEMPOZYUMU**

1.INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

GÜNCEL AİLE ÇALIŞMALARI
CURRENT FAMILY STUDIES

ÖZET KİTAPÇIĞI
ABSTRACT BOOK

ISBN 978-605-69912-9-5

Düzenleyen Kurum

Yalova Üniversitesi
Sosyal Hizmet Bölümü

Sempozyum Onursal Başkanı

Prof. Dr. Mehmet BAHÇEKAPILI (Yalova Üniversitesi Rektörü)
Dr. Hülya KAYA (Yalova Valisi)

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanları

Prof. Dr. Ali Rıza ABAY
Doç. Dr. Sema SAĞLIK

Sempozyum Düzenleme ve Yürütme Kurulu

Prof. Dr. Bedrettin KESGİN
Prof. Dr. Fethi GÜNGÖR
Prof. Dr. Harun CEYLAN
Prof. Dr. Musa ŞAHİN
Doç. Dr. Fatma KAHRAMAN GÜLOĞLU
Doç. Dr. Güler GÜNEŞ ASLAN
Doç. Dr. Sema SAĞLIK
Doç. Dr. Yasemin ÇÖLGEÇEN
Dr. Öğr. Üyesi Burak KÜSMEZ
Dr. Öğr. Üyesi Pınar KÜTÜK YILMAZ
Dr. Öğr. Üyesi Recep ÇELİK

Sempozyum Bilim Kurulu

Prof. Dr. Cahit KÜLEKÇİ (Yalova Üniversitesi)
Prof. Dr. Hasan KAPLAN (Yalova Üniversitesi)
Prof. Dr. Tayfun AMMAN (Sakarya Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN (Konya Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Taner TATAR (Yalova Üniversitesi)
Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY (Yalova Üniversitesi)
Prof. Dr. Kadir CANATAN (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi)
Prof. Dr. Yusuf GENÇ (Sakarya Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmail BARIŞ (Üsküdar Üniversitesi)
Prof. Dr. Muhammed Fatih GENÇ (Kocaeli Üniversitesi)
Prof. Dr. Orhan KOÇAK (Cerrah Paşa İstanbul)
Prof. Dr. Recep YILDIZ (Bandırma Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatih ŞAHİN (Manisa Celal BAYAR Üniversitesi)
Prof. Dr. Nur ÇETİN (KAZAKİSTAN Ahi Evran Üniversitesi)
Prof. Dr. Hocine ZOBIRI (HUSEYİN ZUBEYRİ)(CEZAYİR-Celfe Zian Aşur Üniversitesi)
Prof. Dr. Djaouda AMIRA (CEVİDA EMİRA)(CEZAYİR-Ebul Kasım Sa'dallah Cezayir 2 Üniversitesi)

Prof. Dr. Ghania DIF (ĞANİA ZİF) (CEZAYİR-Ebul Kasım Sa'dallah Cezayir 2 Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatıma FADHILA DROUCHE (FATİMA FAZİLE DRUŞ) (CEZAYİR Tipaza Üniversitesi)
Prof. Dr. Abdelhak ELAGGOUNE (ABDELHAK ELAGUN)(CEZAYİR-Guelma 8 Mayıs 1945 Üniversitesi)
Prof. Dr. Sofiane ABDESSELAM (SUFYAN ABDESSELAM)(CEZAYİR-Lunisi Ali Blida 2 Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmad SAIFULLOH (AHMED SEYFULLAH)(ENDONEZYA-Gontor Darussalam Üniversitesi)
Prof. Dr. Kaltoum MESSAOUDI (GÜLSÜM MESUDİ) (CEZAYİR-Biskra Muhammed Haydar Üniversitesi)
Prof. Dr. Muhammed SHAHİD FAROOQ (MUHAMMED ŞAHİT FARUK)(PAKİSTAN- Pencap Üniversitesi)
Doç. Dr. Ghazi CHAKROUNG (GAZİ ŞEKRUN) (TUNUS-Sfaks Üniversitesi)
Doç. Dr. Houria Bin KADOUR (HURİYE BİN KADUR)(CEZAYİR-Biskra Muhammed Haydar Üniversitesi)
Doç. Dr. Nadira LIAZID (NEZİRA LİAZİD) (CEZAYİR- Ummu I-Buvaki Üniversitesi)
Doç. Dr. Ouiza CHERİK (VİZA ŞERİK) (CEZAYİR-Tizi Vizu Mevlud Mameri Üniversitesi)
Doç. Dr. Aicha Meksi GAIED (AİŞE MEKSİ GAYİD)(TUNUS-Monastır Üniversitesi)
Doç. Dr. Zeki KARATAŞ (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)
Doç. Dr. Gökhan ARSLANTÜRK (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet KILIÇASLAN (Yalova Üniversitesi)
Doç. Dr. Mohammad JABER THALGI (MUHAMMED CABİR SELCİ) (ÜRDÜN-Yermuk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Nesrin KESKİN (Yalova Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Yasin YILMAZ

ÖZET KİTAPÇIĞI TAKDİM EDERKEN

Toplumun temel yapı taşı olan aile, sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik boyutlarıyla sürekli bir değişim ve dönüşüm içerisindedir. Bu dönüşümün bilimsel zeminde ele alınması, aileye ilişkin güncel sorunların çok disiplinli bir bakış açısıyla değerlendirilmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede düzenlenen I. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Güncel Aile Çalışmaları Sempozyumu, aile olgusunu sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinden ele alarak akademisyenleri, araştırmacıları ve uygulayıcıları bir araya getirmiştir. Sempozyum süresince aileye ilişkin güncel tartışmalar, kuramsal yaklaşımlar ve saha temelli çalışmalar bilimsel bir ortamda paylaşılmış; disiplinler arası etkileşim güçlendirilmiştir.

Elinizde bulunan bu bildiri özet kitabı, sempozyum kapsamında sunulan ve bilimsel hakem sürecinden geçirilen çalışmaları bir araya getirerek aile alanındaki güncel literatüre ve uygulamaya katkı sunmayı amaçlamaktadır. Kitapta yer alan bildirilerin, aile çalışmaları başta olmak üzere sosyal politika, sosyal hizmet, sosyoloji, psikoloji ve ilgili alanlarda yapılacak akademik çalışmalara kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

Sempozyumun başarıyla gerçekleştirilmesinde akademik vizyonu, destekleyici yaklaşımları ve bilimsel çalışmalara verdiği önemle her aşamada yanımızda olan Yalova Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Mehmet Bahçekapılı 'ya en içten teşekkürlerimizi sunarız. Sayın Rektörümüzün katkıları, sempozyumun nitelikli bir bilimsel ortamda gerçekleştirilmesine önemli ölçüde katkı sağlamıştır.

Bu vesileyle sempozyumun düzenlenmesinde emeği geçen düzenleme kurulu üyelerine, bilim kuruluna, hakemlere, bildirileriyle katkı sunan değerli araştırmacılara, davetli konuşmacı Dr. Mustafa Merter Bey'e, Sponsorlarımıza, özet kitapçığın yayınlanmasında emeği geçen Prof. Dr. Fethi Güngör'e, araştırma görevlisi Muhammed Abdurrahman Topçu'ya, özet kitapçığının tasarımı yapan Arş. Gör. Dr. Merve Tıngır'a ve tüm katılımcılara teşekkür eder; bu kitapçığın aile çalışmalarına kalıcı bir bilimsel katkı sağlamasını temenni ederiz.

Saygılarımızla
Sempozyum Düzenleme Kurulu

AKIŞKAN DÜNYADA TÜRK AİLESİNİN DÖNÜŞÜMÜ VE SORUNLARI

Prof. Dr. Mehmet Tayfun AMMAN
Sakarya Üniversitesi, mtamman@sakarya.edu.tr

Dijital devrim ile son otuz yılda en ücra yerlerine kadar küreselleşen dünyada insanlığın tüm kültürel birikimi, içerdiği kurumlar, inançlar ve değerlerle birlikte köklü bir dönüşüme uğramaktadır. Bu akışkan dünyada bir taraftan dijital içeriğin çelişkili zenginliğinin bireyler üzerinde farklılaşan etkileri, diğer taraftan insanların bu içeriğe farklı düzeylerde maruz kalmaları derin bir anomiye yol açmaktadır. İnsana, evrene, doğaya, hayata, devlete, topluma, evlilik, aile ve çocuğa yönelik değerler farklılaşmakta ve çeşitlenmektedir. Bir zamanlar kuşaklar arası farklılıklar konuşulurken, şimdilerde kuşak içi farklılaşmalardan söz etmek olağan hale gelmiştir. Yapı, işleyiş, aile içi roller ve statüler, eşler arası ilişkiler, ebeveyn – çocuk ilişkileri aileyle ilgili ne varsa her şeyi çoğul hale getirerek düşünmek kaçınılmaz olmuştur. Sosyolojik bir bakış Türk ailesinin bu anaforda çırpındığını göstermektedir. Aile köklü dönüşümlere uğramakta, bu durum aileyi toplumun en sorunlu alanlarından biri haline getirmektedir.

Bildiride Türkiye’de ailenin dönüşümü çeşitlenme, kırılanlaşma, küçülme, daralma, demokratikleşme ve sekülerleşme gibi süreç bildiren başlıklar altında incelenmiş ve bu süreçlerin yol açtığı sorunlar irdelenmiştir. Ayrıca ailenin toplumun aynası olduğu vurgulanmıştır. Uyuşturucu, alkol ve kumar bağımlılıklarının artması, şiddet ve tacizin sıradanlaşması, kadın cinayetlerinde ve akran zorbalığında yükseliş ve benzeri toplumsal patolojiler, aileye yansıyan ya da aileden yansıyan olumsuzluklardır. Bu süreçler küresel ölçekte işlemektedir. Ancak Türkiye’de modernleşmenin, içinde tarih, kültür, dil, din ve devlet kırılmalarını içeren büyük bir “medeniyet kırılması” ile gerçekleşmesi, toplumun etnosantrizmini zayıflatmış, kültürel bağımsızlığını azaltmış, tarihsel ve kültürel birikiminden yeterince yararlanamaz hale getirmiş, kısaca “zayıf kültür” özelliği gösteren ve bu yüzden dijital bombardımanın yıkıcı etkilerine daha şiddetle maruz kalmasına neden olmuştur. Sorunu görmek ve kavramlaştırmak, bu sayede görünür hale getirmek çözümler üretebilmenin ilk ve en önemli adımıdır.

THE TRANSFORMATION AND PROBLEMS OF THE TURKISH FAMILY IN A LIQUID WORLD

Prof. Dr. Mehmet Tayfun AMMAN
Sakarya University, mtamman@sakarya.edu.tr

Humanity’s entire cultural heritage, along with its institutions, beliefs and values, has undergone a radical transformation in a world that is increasingly globalizing to its furthest reaches in the last three decades. In this liquid world, the conflicting richness of digital content has differing effects on individuals, and people’s varying levels of exposure to this content leads to a profound anomaly. Values related to humanity, the universe, nature, life, the state, society, marriage, family, and children are both differentiating and diversifying. Intergenerational differences, once was being discussed, have now given its way to debates around intra-generational ones. It has become inevitable to think of everything related to the family in plural terms, ranging from its structure, functioning, roles and status, relationships between spouses and parent-child relations. Through a sociological prism, one can see that the Turkish family is in such a struggle. Succinctly, the family structure in Türkiye is experiencing far-reaching transformations, which makes it one of the most problematic areas of society.

This paper aims to shed light upon the transformation of the family in Türkiye under various topics such as diversification, fragility, diminution, narrowing, democratization, and secularization, and examine the problems which these processes create. It also emphasizes that the family is a mirror of society. The rise in drug, alcohol and gambling addictions, normalization of violence and abuse

in daily life, the increase in femicide and peer bullying, and similar social pathologies are negative phenomena that either reflect on the family or are reflected by the family.

Additionally, the abovementioned processes occur on a global scale. However, the fact that modernization in Turkey took place only through a major ‘rupture in civilization’ creating fractures in history, culture, language, religion and the state has weakened the society’s ethnocentrism, reduced its cultural immunity, prevented it from making a sufficient use of its historical and cultural heritage. In short, the family structure in Türkiye has reflected a ‘weak culture’ characteristics and, as a result, has been more severely exposed to the destructive effects of a global and digital bombardment. Thus, and conceptualizing this problem and making it visible is the first and most important step towards any solution regarding the issue of generation.

AİLENİN ÖLÜMÜ

Prof. Dr. Ergün YILDIRIM
Sabahattin Zaim Üniversitesi, drergun@hotmail.com

Aile, tarihin en bunalımlı zamanlarından geçiyor. Çünkü aileyi aile yapan değerler ve unsurlar büyük bir sarsılma, parçalanma ve buharlaşma yaşıyor. Öncelikle aileye ilişkin inançta devrim düzeyinde zihni değişimler var. Bu zihniyette aileye inanç önemini kaybediyor, hayat döngüsünde iş, kariyer, para, makam gibi özellikler öne çıkıyor. Bu nedenle geç evlenme, hatta evlenmeyi düşünmeme, evliliği aynı cinsle beraberlik diye tanımlama, doğurmama, partner yaşama gibi olgular ortaya çıkıyor. Ailenin yaşadığı bu göstergeler, adeta ailenin sonunu anlatıyor. Ancak, yaşanan içinden geçtiğimiz toplumsal döneme ilişkin. Bunu genelleyerek, evrimsel bir şekilde bundan sonra da böyle devam edeceğini öngörmek büyük bir yanılgı. Çünkü ailenin içinde şekillendiği toplumsal dönemin zihniyeti, üretim ilişkileri ve egemen değerleri hep aynı devam etmeyecek.

Anahtar Kelimeler: Aile, evrim, ailenin sonu, zihniyet devrimi.

DEATH OF THE FAMILY

Prof. Dr. Ergün YILDIRIM
Sabahattin Zaim University, drergun@hotmail.com

The family is going through one of the most troubled periods in history. The values and elements that make a family what it is are experiencing a profound shake, fragmentation, and even evaporation. Above all, there has been a revolutionary transformation in the mentality surrounding belief in the family itself. In this mindset, faith in the institution of the family is losing its significance, while qualities such as work, career, wealth, and status become central to the cycle of life. As a result, phenomena such as late marriage, the refusal to marry, defining marriage as same-sex partnership, the decision not to have children, or living merely as partners are emerging. These developments seem to tell the story of the end of the family. However, this situation pertains to the specific social era we are currently experiencing. To generalize it and to assume that it will continue indefinitely in an evolutionary manner would be a great mistake. The mentality, production relations, and dominant values that shape the social context of the family will not remain the same forever.

Keywords: Family, evolution, the end of the family, revolution of mentality

AİLEYİ GÜÇLENDİREN SOSYAL POLİTİKALAR: YALOVA’DA AİLEYE YÖNELİK İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Arif LAÇIN, Yalova Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürü
Yalova Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, alacin@aile.gov.tr

Bu çalışma, Yalova Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından yürütülen aile odaklı iyi uygulama örneklerini tanıtarak aile kurumunun korunması ve güçlendirilmesine yönelik bütüncül politikaları ele almaktadır. Günümüzün değişen sosyal, ekonomik ve dijital dinamikleri karşısında aile kurumunun dayanıklılığını artırmak amacıyla geliştirilen hizmet modeli, koruyucu, önleyici ve geliştirici müdahaleleri bir araya getiren, yerel ihtiyaçlara duyarlı bir yapıya sahiptir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı uhdesinde İl Müdürlüğümüz tarafından Yalova’da yürütülen başlıca uygulamalar arasında Aile Danışmanlığı, Evlilik Öncesi Eğitim Programı, Aile Eğitim Programı (AEP), Koruyucu Aile Hizmeti, Boşanma Süreci Danışmanlığı, Yeni Evlenecek Gençlere Evlilik Kredisi, Doğum Yardımı, Sosyal Hizmet Merkezleri aracılığıyla yürütülen Dirençli Aile çalışmaları ve Yarı Zamanlı Çalışma modelleri yer almaktadır. Bu uygulamalar, yalnızca sosyal yardıma dayalı değil, psikososyal destek, eğitim, rehberlik, ekonomik güçlendirme ve toplumsal farkındalık bileşenleriyle bütüncül bir etki alanı oluşturmaktadır. İl Müdürlüğümüz, aileyi bireyin yetiştiği en temel toplumsal yapı olarak merkeze almakta olup hizmetlerini yaşam döngüsünün her evresine uygun biçimde çeşitlendirmektedir. Çalışmalar, ebeveynlik becerilerini geliştirme, çocukların sağlıklı gelişimini destekleme, toplumsal dayanışmayı artırma ve aile içi iletişimi güçlendirme yönünde somut sonuçlar vermektedir. Bununla birlikte 2025 Aile Yılı kapsamında düzenlenen çok sayıda etkinlik ve farkındalık çalışmasıyla, aile bağlarının güçlendirilmesi, toplumsal dayanışmanın artırılması ve kültürel değerlerin yaşatılması hedefleri doğrultusunda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.

Sonuç olarak Yalova ilimizde yürütülen uygulamalar, aile refahını artıran, yerel dinamiklere duyarlı ve sürdürülebilir bir sosyal politika yaklaşımı olarak öne çıkmaktadır. Sürecin sürekli izlenmesi, kurumlar arası iş birliğinin güçlendirilmesi ve dijital çağın gerekliliklerine uygun yeni aile dostu programların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile Politikaları, Ailenin Güçlendirilmesi, Yalova İyi Uygulama Örnekleri, Koruyucu ve Önleyici Hizmetler, Aile Yılı.

FAMILY-STRENGTHENING SOCIAL POLICIES: GOOD PRACTICE EXAMPLES FOR FAMILIES IN YALOVA

Arif LAÇIN, Yalova Provincial Director of Family and Social Services
Yalova Provincial Directorate of Family and Social Services, alacin@aile.gov.tr

This study examines holistic policies aimed at protecting and strengthening the family institution by presenting examples of family-focused best practices implemented by the Yalova Provincial Directorate of Family and Social Services. The service model, developed to enhance the resilience of the family institution in the face of today’s changing social, economic, and digital dynamics, combines protective, preventive, and developmental interventions and is sensitive to local needs.

The main programs implemented in Yalova by our Provincial Directorate under the auspices of the Ministry of Family and Social Services include Family Counseling, Premarital Education Program, Family Education Program (AEP), Foster Family Services, Divorce Process Counseling, Marriage Loans for Young People, Maternity Assistance, Resilient Family Programs through Social Service Centers, and Part-Time Work Models. These programs are not based solely on social assistance but also create a holistic impact with psychosocial support, education, guidance, economic

empowerment, and social awareness. Our Provincial Directorate centers on the family as the fundamental social structure in which individuals grow, diversifying its services to suit every stage of the life cycle. These efforts are yielding concrete results in improving parenting skills, supporting the healthy development of children, increasing social solidarity, and strengthening family communication. Furthermore, numerous events and awareness campaigns organized as part of the 2025 Year of the Family have made significant progress toward the goals of strengthening family ties, enhancing social solidarity, and preserving cultural values.

In conclusion, the practices implemented in Yalova stand out as a sustainable social policy approach that enhances family well-being, is sensitive to local dynamics. Continuous monitoring of the process, strengthening inter-institutional collaboration, and developing new family-friendly programs tailored to the demands of the digital age are recommended.

Keywords: Family Policies, Strengthening the Family, Yalova Best Practices, Protective and Preventive Services, Year of the Family.

ANTİNATALİZM (DOĞUM KARŞITLIĞI) GÖRÜŞLERİNİN AİLE, TOPLUMSAL YAPI VE SOSYAL POLİTİKALAR BAĞLAMINDA ELEŞTİRİSİ

Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN

**Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, mehmetzekiaydin@gmail.com,
www.mehmetzekiaydin.com, ORCID: 0000-0003-1252- 2810**

Giriş ve Problem: Antinatalizm (doğum karşıtlığı), doğumun ahlaki açıdan sorunlu olduğunu savunan, çocuk sahibi olmayı reddeden veya insan üremesine karşı çıkan bir felsefi akımdır. David Benatar, Julio Cabrera ve Arthur Schopenhauer gibi düşünürler, acı çekmenin kaçınılmazlığı, varoluşsal riskler ve yaşamın değersizliği gibi argümanlarla bu görüşü temellendirmeye çalışmıştır. Antinatalist düşünce, özellikle 21. yüzyılda çevresel krizler, nüfus artışı ve yaşam kalitesine yönelik tartışmalarla yeniden gündeme gelmiştir. Ancak bu görüşlerin, aile kurumunun toplumsal işlevi, nüfus yapısı üzerindeki etkileri ve sosyal politika önerileri bağlamında detaylı bir şekilde irdelenmesi gerekmektedir.

Amaç: Bu çalışma, antinatalizmin temel argümanlarını inceleyerek felsefi, etik ve sosyolojik açılardan eleştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, antinatalist iddiaların yaşamın değeri ve üreme etiği bağlamında ne ölçüde tutarlı olduğu değerlendirilmiş, aile yapısına, toplumsal sürdürülebilirliğe ve sosyal politika formülasyonlarına olası etkileri özel olarak mercek altına alınmıştır.

Yöntem: Bu çalışma, nitel bir literatür taraması ve karşılaştırmalı argüman analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Öncelikle antinatalizm üzerine temel ve güncel akademik çalışmalar incelenmiş, ardından bu görüşler; felsefi (ontolojik ve etik), ekonomik ve sosyolojik (demografik) bakış açıları ve veriler ışığında eleştirilmiştir. Analiz, antinatalist yaklaşımların aile dinamikleri, toplumsal bağlar ve sosyal refah politikaları üzerindeki uzun vadeli sonuçlarına odaklanmıştır. Veri kaynağı olarak hem uluslararası literatür hem de yerli akademik yayınlar kullanılmıştır.

Sonuç: Antinatalizm, varoluşun anlamı üzerine önemli bir tartışma alanı açsa da tek boyutlu acı-merkezli yaklaşımı, insan deneyiminin umut, dayanışma ve gelişim boyutlarını ihmal etmektedir. Üreme etiği tartışmalarında bireysel özgürlükler, toplumsal devamlılık ve yaşamın potansiyel değeri birlikte değerlendirilmelidir. Araştırma, antinatalist söylemin, ailenin toplumsal temel bir birim olarak rolünü zayıflatma, nüfus yaşlanması gibi demografik sorunları derinleştirme ve sosyal güvenlik sistemleri üzerinde yıkıcı etkiler yaratma potansiyeli taşıdığını göstermektedir. Bu nedenle, eleştirel bir perspektifle geliştirilecek aile ve nüfus politikalarının önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Antinatalizm, Doğum Karşıtlığı, İnsan Düşmanlığı, Etik, Felsefe, Üreme Etiği, Yaşamın Değeri.

A CRITIQUE OF ANTINATALIST VIEWS IN THE CONTEXT OF FAMILY, SOCIAL STRUCTURE, AND PUBLIC POLICIES

Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN

**Selçuk University Faculty of Education, mehmetzekiaydin@gmail.com,
www.mehmetzekiaydin.com, ORCID: 0000-0003-1252- 2810**

Introduction and Problem: Antinatalism (anti-natalism) is a philosophical movement that argues procreation is morally problematic, rejecting childbearing or opposing human reproduction. Thinkers such as David Benatar, Julio Cabrera, and Arthur Schopenhauer have attempted to ground this view with arguments based on the inevitability of suffering, existential risks, and the worthlessness of life. Antinatalist thought has regained prominence in the 21st century, particularly in debates surrounding environmental crises, population growth, and quality of life. However, these views need to be examined in detail within the context of the social function of the family institution, its effects on

population structure, and social policy proposals.

Aim: This study aims to critique the fundamental arguments of antinatalism from philosophical, ethical, and sociological perspectives. The study evaluates the consistency of antinatalist claims within the context of the value of life and procreative ethics, specifically scrutinizing their potential effects on family structure, social sustainability, and the formulation of social policies.

Method: This study was conducted using a qualitative literature review and comparative argument analysis method. First, fundamental and current academic studies on antinatalism were examined, and then these views were critiqued in light of philosophical (ontological and ethical), economic, and sociological (demographic) perspectives and data. The analysis focused on the long-term consequences of antinatalist approaches on family dynamics, social bonds, and social welfare policies. Both international literature and domestic academic publications were used as data sources.

Conclusion: Although antinatalism opens a significant area of debate on the meaning of existence, its one-dimensional pain-centered approach neglects the dimensions of hope, solidarity, and development in human experience. In discussions of procreative ethics, individual freedoms, social continuity, and the potential value of life must be evaluated together. The research demonstrates that the antinatalist discourse has the potential to weaken the role of the family as a fundamental social unit, deepen demographic problems such as population aging, and create destructive effects on social security systems. Therefore, the importance of developing family and population policies from a critical perspective is once again revealed.

Key Words: Antinatalism, Anti-Birth, Misanthropy, Ethics, Philosophy, Reproductive Ethics, Value of Life.

AİLE VE ARKADAŞ DESTEĞİNİN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: OKUL TÜRÜ VE SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER AÇISINDAN BİR ANALİZ

Prof. Dr. Orhan KOÇAK

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, orhan.kocak@iuc.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0281-8805

Dijitale teknolojilerin yaşamın her alanına girmesi, özellikle ergenlik çağındaki bireylerde teknoloji kullanımının kontrolsüz ve bağımlılık düzeyine ulaşmasına neden olabilmektedir. Bu durum, öğrencilerin akademik başarılarını, sosyal ilişkilerini ve psikolojik iyi oluşlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Araştırma, lise öğrencilerinin teknoloji bağımlılık düzeylerini aile ve arkadaş desteği, okul türü ve sosyo-demografik özellikler açısından değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ergenlik döneminin sosyal ilişkiler, kimlik gelişimi ve akademik başarı açısından kritik bir evre olması, teknoloji bağımlılığı konusunu önemli bir araştırma alanı haline getirmektedir. Bu bağlamda, araştırmada aile desteği ve arkadaş desteğinin, öğrencilerin teknoloji kullanma biçimleri üzerindeki olası koruyucu veya risk artırıcı etkileri incelenecek; farklı okul türleri ve sosyo-demografik değişkenler açısından karşılaştırmalar yapılacaktır.

Çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile yürütülecek olup, farklı illerde farklı lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşan bir örneklem üzerinden gerçekleştirilecektir. Verilerin toplanmasında “Kişisel Bilgi Formu”, “Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği” ve “Algılanan Sosyal Destek Ölçeği” kullanılacaktır. Elde edilecek bulguların, teknoloji bağımlılığı ile sosyal destek düzeyi arasındaki ilişkilerin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlaması; ayrıca okul türü ve sosyo-demografik özelliklerin bu ilişkilerdeki rolüne ışık tutması beklenmektedir. Araştırma sonucunda elde edilecek verilerin, lise öğrencilerinde teknoloji bağımlılığını önlemeye yönelik eğitim programları, aile rehberliği çalışmaları ve okul temelli müdahalelerin geliştirilmesinde yol gösterici olması öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji Bağımlılığı, Lise Öğrencileri, Aile Desteği, Arkadaş Desteği.

İHH İNSANİ YARDIM VAKFININ AİLEYE YÖNELİK FAALİYETLERİ

Enes AYDUĞAN, Yüksek Lisans Öğrencisi
Yalova Üniversitesi, enesaydugan@yalova.edu.tr
Dr. Recep ÇELİK
Yalova Üniversitesi, recepcelik@yalova.edu.tr

Sivil toplum kuruluşları, çalışma alanları ve faaliyetlerine göre birey ve toplumun faydasına olacak çalışmalar ile ön plana çıkmaktadır. İHH, yürüttüğü projelerde aileyi merkeze alan ve ailenin sürekliliğini önceleyen bir yaklaşımı benimsemektedir. Bu kapsamda “Savaş ve Kriz Bölgelerinde Parçalanmış Aileleri Birleştirme Projesi”, “Kalkınma Projeleri”, “Benim Kardeş Ailem Projesi” ve “Aile Eğitim ve Bilinçlendirme Programları” faaliyetlerini yerine getirmektedir. Çalışma, İHH’nın 2011-2024 yılları arasında gerçekleştirdiği aileye yönelik faaliyetleri betimsel araştırma yöntemiyle analiz etmektedir.

Savaş ve kriz bölgeleri, aile kurumunun parçalanması ve yok olmasına sebep olmaktadır. Vakıf, bu alanda yürüttüğü “Savaş ve Kriz Bölgelerinde Parçalanmış Aileleri Birleştirme Projesi” ile ayrılmış ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmış aile bireylerini yeniden bir araya getirmekte; böylece aile olgusunun sürekliliğini sağlamakta ve konuya ilişkin toplumsal farkındalığın artmasına katkıda bulunmaktadır. Bu çalışma ile savunuculuk yönü ön plana çıkmaktadır. Vakıf, geliştirdiği kalkınma projeleri ile ailelerin yoksunluklarını ve buna bağlı olarak yoksulluklarına kalıcı çözümler bulmayı hedeflemiştir. Vakfın kalkınma projeleri, ailenin kendi sorunları ile başa çıkma becerilerini geliştirmesine katkı sunarken güçlendirme yaklaşımı dikkat çekmektedir.

Günümüzde sosyal yardımlar, ailenin ve aile bireylerinin ihtiyaçlarına göre çeşitlilik göstermektedir. Gelir seviyesi düşük ve başa çıkma becerileri yeterince gelişmemiş aileler, bu ihtiyaçlar karşısında daha kırılgan bir durum sergilemektedir. Vakıf, geliştirdiği “Benim Kardeş Ailem” projesi ile aile kurumunun yaşayabileceği çatışmaların önüne geçerek devamlılığına katkı sunmayı hedeflemektedir. Aile kurumunun çok yönlü korunması için proaktif çözümler de üretilmesi gerekmektedir. Vakıf, yaptığı “Aile Eğitim ve Bilinçlendirme Programları” ile ailenin ileride karşılaşılabileceği problemler için önleyici tedbirler kapsamında eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yürütmektedir.

Bir STK olarak vakıf, aileyi merkeze alan faaliyetleri ile aile kurumunun güvenliğini, devamlılığını, yaşadıkları problemlerle başa çıkma becerilerini geliştirmesini ve toplumdaki yardımlaşma bilincinin yaygınlaşmasıyla aile kurumuna sosyal açıdan destek olunmasına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, vakfın aileye yönelik faaliyetlerinin nasıl yürütüldüğü ve bu faaliyetlerin sağladığı faydalar bildirinin ana konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile Projeleri, Eğitim ve Bilinçlendirme, Kriz Bölgeleri Çalışmaları.

SOSYOLOJİ VE SOSYAL HİZMET AÇISINDAN KURAN’DA VE HADİS’TE İNSAN VE AİLE

Prof. Dr. Musa ŞAHİN

**Yalova Üniversitesi, İTBF, Sosyal Hizmet Bölümü musasahin@yalova.edu.tr/
sosmus@hotmail.com**

İnsan ve aile ile ilgili olarak entelektüel alanda bir bilgi karmaşası görülmektedir. Şöyle ki; bir yanda birey ve bireyci anlayış (Kehf 28) öte yanda kolektif ve birlikte yaşam ve var olma anlayışı (Fatiha 5-6) olmak üzere iki farklı paradigma bulunmaktadır. Bu iki farklı anlayış, iki farklı insan ve aile görüşünü savunmaktadır. Bu her iki görüş de kendi haklılığını ve evrensel yegâne gerçek olduğunu iddia etmektedir. Bu görüş ayrılığı insan ve ailede yön ve yol tayini sorununa yol açmaktadır. Ayrıca insanın tercih hakkını kullanmada engel teşkil etmektedir. Özellikle bireyci anlayış kendini bilimsellikle muhatapını da bilim dışılığıyla tanımlamaktadır.

Bu bildirinin konusu, işte bu sözünü ettiğimiz farklı iki görüşü Kuran ve Hadis ışığında sosyoloji ve sosyal hizmet açısından tartışmaya açmaktır. Bir başka deyişle Kuran ve Hadis bu iki görüş hakkında ne söylüyor? Ya da bu iki görüş hakkında bir değerlendirmesi var mı? İnsan ve aile konusunda bir ölçü ortaya koyuyor mu?

Bildirinin amacı, yukarıda sözü edilen iki farklı paradigmayı Kuran ve Hadis ışığında yani insan ve aile ile ilgili ayet ve hadislerin anlamlarına göre açıklığa kavuşturmak ve insanın tercih hakkını kullanmada bilimin engel olma durumunu ortadan kaldırmak, insana yön ve yol seçme konusunda bilimsel bir destek sunmak olacaktır. Peşinen şu kaygıyı da dile getirmekte fayda var: Bu bildirinin amacı; ilgili ayet ve hadisleri açıklamak değil, anlamı sosyoloji ve sosyal hizmet açısından yorumlamaktır.

Bildiride Te’vil yani Hermonetik yöntem tercih edilmiştir. Kuran ayetlerini ve hadisleri açıklamak ve anlamlandırmak hem bu araştırmanın veya incelemenin amacının hem de araştırmacının yetkisinin dışındadır. Sadece Diyanet İşleri Başkanlığının meali dikkate alınarak, mealde verilen anlam üzerinden bir yorumlama yapılacaktır. Bu iki paradigma hakkında var olan anlam üzerinden insan ve aile açıklanacaktır.

İncelemede şu temel bulgulara ulaşılmıştır: Kuran ve hadislerin anlam analizinde iki paradigmaya dair temel tespitler ve uyarılar belirlenmiştir. Kuran ve hadislerde hem bireyci hem de kolektif insan ve aile konusu ele alınmaktadır. Her iki paradigma da açıkça tartışılmakta ve insana bir tercih hakkı sunmaktadır. Tercih hakkını da güvence altına almaktadır (Kehf 29). İnsanın tercihlerine göre sorumlu olduğu ve sorgulanacağı açıkça vurgulanmaktadır. İki temel insan modeline vurgu yapılmaktadır: Biri seküler insan, hayatı dünyadan ibaret gören, (Rum 7; Kehf 32-36) tekil yaşama öncelik veren, hayatı zevk, oyun, eğlence ve maddi tatmin aracı olarak gören, huzuru bedende arayan, nefsinin rızası için çabalayan (En’am -32, Ankebut 64); diğeri hayatı dünyadan ibaret görmeyen, dünya hayatını ahiret hayatına hazırlık ve bir sınanma süresi olarak gören, huzurun Allah’a inanmak ve insana verdiği sorumlulukları yerine getirmede gören, manevi ve birlikte yaşama öncelik veren, Allah’ın rızasını arayan kolektif insan (Kehf 37-40). Seküler insan tipine örnek olarak Kur’an’da Firavun, Nemrut, Ebu Leheb, Karun, Haman; Müslüman Mümin/Mümine insan tipine başta Hz. Muhammed (SAV) olmak üzere tüm peygamberler ve Hz. Meryem örnek olarak gösterilmiştir.

Kuran’da ve Hadis’te iki aile tipinden söz edilmektedir. Her iki aile tipi de yukarıda belirttiğimiz iki farklı insan tipinden oluşmaktadır. Biri Müslüman Mümin aile; diğeri seküler aile. Müslüman aile üç kuşaktan oluşmaktadır: Dede Nine (Büyük anne büyük baba), ebeveyn ve çocuklar. (İsra 23-24; Meryem 32) Müslüman Mümin aile türüne örnek olarak da Hz. Âdem, Nuh, İbrahim (AS) ailesi, İmran ailesi ve Hz. Muhammed AS. ailesi Ehli Beyt; seküler aile tipine de Nemrut, Firavun ve Ebu Leheb ailesi örnek olarak verilmiştir.

Her iki aile modelinde aile içi etkileşim farklılaşmaktadır. Müslüman Mümin aile modelinde kuşaklar arası birliktelik, karşılıklı bağlılık, sahiplenme ve süreklilik; birliktelikte biz duygusu ve Allah rızası esastır. Etkileşimi şekillendiren değerler;” en içten tevazu ve merhamet duygularıyla kol kanat germe, gönül alıcı, tatlı ve güzel söz söyleme, hayır duada bulunma, karşılıklı itaat ve sadakat; içten

samimi davranış, şefkat ve sevgi, sorunları karşılıklı anlaşma ve konuşma ile çözme. Karı koca arasındaki problemler Karı ve Koca için ayrı ayrı hakem tayin ederek çözüme kavuşturma tavsiye edilmiştir. Aile, ev hali sevgi, merhamet ve huzur kaynağı olarak tanımlanmıştır (İsra 23-24; Nisa 34-35-128; Rum 21). Seküler aile; anne babasından yüz çevirip uzaklaşan, onlarla ilgilenmeyen, birbirine kol kanat germeyen, birbirine karşı yükümlülüklerini yerine getirmeyen, dünyanın zevk, eğlence ve süsüne aldanan, nefsin ve şeytanın tuzağına düşen aile olarak tanımlanmaktadır (Ebû Davûd, Zekât, 45; Buhârî, Ferâiz, 29; En’âm 32, Ankebut 64, Fatır 5).

Sonuç olarak, Kur’an’da ve Hadis’te insan ve aileye dair iki paradigma; iki farklı algı ve bakış açısından söz edilmektedir. Bu iki paradigma, insan ve aile modeli birbirinden farklı iki yaşam modelini temsil etmektedir. Bu her iki insan ve aile modeli de farklı değer anlayışına, farklı akademik dile ve farklı kimliğe sahiptir. Ancak günümüz akademik ve bilim dünyasında, hayatın pratiklerinde seküler insan kimliği ile kolektif Müslüman insan kimliği iç içe geçmiş; melez, hibrit bir durum ortaya çıkmıştır. Bu durum insanın tercih, yön ve yol tayin hakkını doğrudan etkilemektedir. Sosyoloji özellikle sosyal hizmet bu iki temel paradigmayı ortaya koyarak insanların tercih hakkını kullanmada yolunu aydınlatmalıdır.

Bugün bilim modern, çağdaş, bilimsel diyerek seküler insan ve seküler yaşamın yanında yer almaktadır. Bu durum bilimin tarafsızlığını anlamsızlaştırmaktadır. Bilim adamı taraf olabilir, ama bilim taraf olmamalı. Bilim adamı taraf oluşunu da açıkça belirtmelidir. İnsan da kimi, neyi, neden tercih ettiğini bilmelidir. Bu da insanın en başta gelen hakkıdır. Çünkü insan eylem ve söylemlerini, hayatını tercih hakkına göre yönetir, yönlendirir. İnsan tercihlerinden dolayı sorumlu tutulur. Tercih hakkı elinden alınan insan mağdurdur, mazurdur, mazlumdur; sorumlu tutulamaz.

Anahtar kelimeler: Seküler İnsan ve Aile, Müslüman İnsan ve Aile, Seküler Paradigma, Tevhid Paradigması, Tercih, Yön ve Yol Tayin Hakkı, Kimlik Hakkı.

KADIN İSTİHDAMINDAKİ ARTIŞ İLE DOĞURGANLIK HIZINDAKİ DÜŞÜŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ

Emine Mavi ACAR, Yüksek Lisans Öğrencisi
Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa CANBAZ
Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
mcanbaz67@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-5261-6187

Günümüzde toplumsal yapılar ekonomik, kültürel ve demografik dönüşümlerle şekillenirken kadınların iş gücüne katılımı ile doğurganlık arasındaki ilişkide dikkat çeken değişim görülmektedir. Türkiye’de olduğu gibi gelişmekte olan ülkelerde kadınların eğitim düzeyindeki artış, kentleşme ve ekonomik bağımsızlık arayışı ile işgücü piyasasındaki yapısal değişimler, kadın istihdamını önemli ölçüde etkilerken, aile içindeki rolü yanında doğurganlık tercihlerini doğrudan ya da dolaylı biçimde etkilemektedir. Bu değişim, doğurganlık oranlarının azalışı şeklinde öne çıkarken, başta istihdam yapısı ve sosyal güvenlik sistemi olmak üzere, ülkede farklı konularda tartışmaları gündeme getirmektedir. Bu çalışma, kadınların iş gücüne katılımı ile doğurganlık oranları arasındaki ilişkiyi analiz ederek, ülkemiz açısından bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda Afyonkarahisar’daki bir kamu hastanesindeki kadın sağlık çalışanlarına anket uygulanmış ve ankete katılan 198 gönüllüden sağlanan veriler “SPSS 27.0” programında analiz edilmiştir.

Katılımcıların %66,7’sinin evli, %17,7’sinin bekâr ve %15,7’sinin boşanmış veya dul olduğu buna karşılık %23,7’sinin çocuğu bulunmazken, %36,9’unun 1, %23,7’sinin 2 ve %15,7’sinin 3 ve üzeri sayıda çocuğa sahip olduğu örneklemde elde edilen ortalama değere göre kadın istihdamı ve doğurganlık kararları düzeyinin orta düzeyde ilişkili olduğu, bu ilişki yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık göstermemiş, eğitim durumu açısından ise anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Özellikle lisans ve üzeri eğitilmiş kadınlar bakımından, ilişki daha yüksek saptanmıştır.

Bu bakımdan, doğurganlık hızının düşmesini engellemek ve hatta doğurganlığı yükseltmek için yapılması gerekenlerin başında, eğitim düzeyi artırılırken, birey ve toplum olarak yeryüzünde varlığımızın devam etmesi için doğurganlığın feda edilmemesi ve ciddi bir bilinçlenme gereği kaçınılmaz olup, istihdama katılımı ile doğurganlık kararında ortaya çıkan olumsuzluğun ortadan kaldırılması için hızla eyleme geçilmesi gerekmektedir. Yanı sıra, ülkenin genel istihdam düzeyini ve sosyal güvenlik sistemini doğrudan etkileyen ve finansal olarak sürdürülebilirliğini imkansızlaştıran düşük doğurganlık oranlarının artırılmasına yönelik daha güçlü devlet politikalarına ihtiyaç olduğu da açıktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın İstihdamı, Doğurganlık Hızı, Eğitim Düzeyi.

SEVGİ VE ERDEM TOPLUMU İÇİN BİR TEMEL EĞİTİM MODELİ: “HER ANNE BİR OKUL”

Necle KOYTAK

İnsan Gelişimi ve Toplumsal Eğitim Vakfı (İGETEV) Genel Sekreteri

Günümüzde ailenin ve sosyal bağların zayıflamasına yol açan sebeplerin başında, toplumumuzda seküler kültürün hızla yaygınlaşması gelmektedir. Bencilliği meşrulaştıran, bireysel çıkar ve hazza odaklanan değerler sistemiyle bu kültürün en yıkıcı sonucu, ailenin, toplumsal bütünlük ve barışın temeli olan insani değerleri yok ederek çıkarıcı değerler sistemini geçerli kılması olmuştur.

Bu kültürel değişim, insanların, inancımızdan beslenen kültürümüzün özü olan merhamet, sorumluluk, adalet, vb. insani değerlerden uzaklaşmasına; kendi menfaati, mutluluğu için yaşamasına ve bireyselleşmesine yol açmaktadır.

Toplumlar, özgün kültürlerini, ayırt edici kültürel kodlarını gelecek nesillere taşıyabildikleri ölçüde varlıklarını sürdürebilirler.

Toplum, kültür taşıyıcısı olan öznelerden oluşur. İnsanın (öznenin) gelişimi ile toplumsal gelişim arasında dinamik bir ilişki vardır. Fertlerin sahip olduğu davranış kodlarının ortak niteliği, toplumun ve kültürün ana karakterini ve gelişim yönünü belirler.

Toplum temelli bir eğitim programı olan ‘Her Anne Bir Okul’ programı, inancımızdan beslenen toplumsal ve kültürel varlığımızı geleceğe taşımayı; merhamet, adalet ve sorumluluk eksenli medeniyetimize yeniden hayatıyet kazandırmayı; bunun için aileyi güçlendirmeyi ve fertlerden başlayarak ‘insani değerler temelli bir kültürel yeniden inşa hareketi’ başlatmayı amaçlamaktadır.

İnsani değerleri taşıyacak öznenin inşası ailede gerçekleşir. Ailede bu değerlerin birincil kaynağı kadındır. Annelik, merhamet, sorumluluk ve adalet temelli bir toplum için kurucu faaliyet ve eylem alanıdır.

Program, kültürel yeniden inşa için en elverişli ve en etkili başlangıç noktası olarak, çocukta şahsiyet, karakter ve kimlik gibi davranışsal yapıların temel kodlarıyla şekillendiği aileye ve erken çocukluk dönemine, dolayısıyla bu dönemin birincil ve en etkili özneleri olan kadınların eğitimine odaklanmaktadır.

1988 tarihinden bu yana kesintisiz uygulanan ve toplam süresi 150 saat olan program, İGETEV ile belediyeler ve Millî Eğitim Müdürlükleri iş birliği ile gerçekleştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile Eğitimi, Annelik, Değerler, Erdem Toplumu, Karakter Eğitimi.

GOFFMAN’IN GÖSTERİ TOPLUMU KURAMI ÇERÇEVESİNDE MESANE EKSTROFİLİ KADINLARIN TOPLUMSAL GÖRÜNÜRLÜĞÜ VE SOSYAL HİZMET MÜDAHALELERİ

Arş. Gör. Rumeysa ÇETİNKAYA

Yalova Üniversitesi, rumeysa.cetinkaya@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9971-6126

Şirin KILIÇDOĞAN, Doktora Öğrencisi

Yalova Üniversitesi, sirinkilicdogan2@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2742-6215

Sümeyra TURGUT, Yüksek lisans Öğrencisi

Yalova Üniversitesi, sumeryemturgut99@gmail.com, ORCID: 0009-0004-4520-5779

Mesane ekstrofilisi, nadir görülen ve mesanenin karın duvarı dışında konumlandığı konjenital bir anomali olup, bireylerin bedensel, psikolojik ve toplumsal yaşamlarını derinden etkilemektedir. Bu durum özellikle kadınlarda beden imgesi, kimlik gelişimi ve toplumsal roller üzerinde ciddi sınırlılıklar yaratmaktadır. Çalışmanın amacı, mesane ekstrofilisi kadınların yaşadıkları psikososyal sorunları Goffman’ın “Gösteri Toplumu” kuramı ışığında analiz ederek, sosyal hizmet müdahaleleri açısından değerlendirmektir.

Araştırma nitel yöntemle yürütülmüş, olgu bilim (fenomenoloji) deseni benimsenmiştir. Amaçlı örnekleme yoluyla seçilen, 18 yaş üstü mesane ekstrofilisi tanılı 10 kadın ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Veriler ses kaydıyla toplanmış, yazılı döküme aktarılmış ve MAXQDA 2024 programı kullanılarak içerik analiziyle değerlendirilmiştir.

Analiz sonucunda dokuz temel tema ortaya çıkmıştır: depresyon ve yalnızlığa etkisi, toplumsal damgalanma ve dışlanma, kimlik ve benlik algısında sorunlar, aile ve sosyal ilişkilerde güçlükler, sosyal hizmet ihtiyacı, bedenin sahneden dışlanması, koku ve sesin sosyal performansı sabote etmesi, arka sahne-ön sahne çatışması ve kırılgan kimlik yönetimi stratejileri. Bulgular, katılımcıların depresyon, yalnızlık, toplumsal görünürlük kaybı ve sosyal izolasyon gibi çok boyutlu sorunlar yaşadığını göstermiştir.

Sonuç olarak, mesane ekstrofilisi kadınların deneyimleri yalnızca tıbbi değil, aynı zamanda sosyolojik ve psikolojik boyutlarıyla da ele alınmalıdır. Sosyal çalışmacıların danışmanlık, hak savunuculuğu, toplumsal farkındalık çalışmaları ve psikososyal destek alanlarında aktif rol üstlenmesi kritik önem taşımaktadır. Araştırma, Goffman’ın kuramlarının sosyal hizmet uygulamalarında yol gösterici olabileceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, multidisipliner ekip çalışmaları ve özel danışmanlık merkezlerinin kurulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mesane Ekstrofilisi, Gösteri Toplumu, Damgalanma, Sosyal Hizmet, Psikososyal Sorunlar.

KAETHE KOLLWITZ’İN ANNE, KADIN VE DAYANIŞMA İMGESİ

Dr. Merve KIYAK

ORCID: 0000-0001-5442-1183

Kadın ve aile konusunda ikonik çalışmaları olan Kaethe Kollwitz, 1919’da Almanya’nın en prestijli sanat okulu olan Berlin Sanat Akademisi’ne seçilen ilk kadın oldu. Bu çalışmada, Kaethe Kollwitz’in savaş, yas ve dayanışma temaları üzerinden kadın sanatçıların toplumsal hafızayı ve dayanışmayı oluşturma biçimleri ortaya konulmaktadır. Bu bağlamda sanatçının kadın dayanışması, aile, anne, kadın birliği oluşturma temalarını nasıl temsil ettiği incelenmektedir. İncelemeler sonucunda sanatçının anne, kadın, dulluk karakterleri ile savaş, yas ve dayanışma konularını plastik sanatlar alanında dünyada yankı bulan güçlü bir etkiyle yansıttığı tespit edilmiştir. Çalışmada Kollwitz’in eserleri feminist sanat kuramı ve ikonografik yöntemlerle analiz edilmiştir.

Gravür tekniğinin ustalarından biri olan sanatçı, 1890’lı yıllardan itibaren kadınlar, çocuklu kadınlar, oto portreler ve aile portreleri yaptı. Çalışmalarının en büyük motivasyon kaynağını kadınlar ve özellikle anneler oluşturan sanatçının, Anneler savaş serisi, Hayatta Kalanlar, Koruyan Anneler Kulesi, Anneler ve Ölü Çocuk ve Anne gibi eserleri ile dikkat çekmektedir. Kollwitz’in iki büyük dünya savaşı sırasında sergilediği üstün çabasının ürünleri, Berlin ve Köln’deki kişisel müzede sergilenmektedir. Sanatçının eserleri dönemin sosyal gerçeklerine dair taşıdığı verilerle bir bellek oluştururken aynı zamanda kadın dayanışmasının en dramatik örneklerini ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda çalışmada, I. ve II. Dünya Savaşı yıllarındaki kadınların dönemin salt gerçekleri çerçevesinde ayakta kalmalarını sağlayan sosyal dayanışmasının temsilini ortaya koyan Kaethe Kollwitz’in kişisel hayat hikayesinden ve sanatçı profilinden hareketle ‘Kadın Dayanışması ve Aile’ konusu çerçevesinde anne, çocuk, aile ve ebeveyn kavramlarının resimsel dil aracılığıyla nasıl ele alındığının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Kadın, Çocuk, Yas, Dul, Yetim, Savaş, Dayanışma.

THE IMAGE OF MOTHERHOOD, WOMANHOOD AND SOLIDARITY IN KÄTHE KOLLWITZ

Dr. Merve KIYAK

ORCID: 0000-0001-5442-1183

Known for her iconic works on women and family, Käthe Kollwitz became the first woman to be elected to the prestigious Berlin Academy of Arts in 1919. This study explores how Kollwitz’s artistic production constructs social memory and solidarity through the themes of war, mourning, and unity. In this context, the research examines how the artist represents the notions of female solidarity, family, motherhood, and women’s unity. The analysis reveals that Kollwitz reflected the themes of war, grief, and solidarity through the figures of mothers, women, and widows, creating a powerful impact in the field of visual arts. The study employs feminist art theory and iconographic analysis as its methodological framework.

As one of the masters of printmaking, Kollwitz created portraits of women, mothers with children, self-portraits, and family scenes from the 1890s onward. Her main source of inspiration was women, particularly mothers. Notable works such as The Mothers (War Series), The Survivors, Tower of the Mothers, Mothers and Dead Child, and Mother highlight her enduring engagement with maternal and social themes. The products of her extraordinary artistic effort during the two World Wars are today exhibited in her personal museums in Berlin and Cologne.

Kollwitz’s works serve as a memory of the social realities of her time while also revealing some of the most dramatic examples of female solidarity. In this regard, the study investigates how women’s social resilience and solidarity during World War I and II are represented through Kollwitz’s life and artistic identity. The aim is to demonstrate how the concepts of “female solidarity” and “family” are

visually expressed through the imagery of mothers, children, and parents in her works.

Keywords: Family, Woman, Child, Mourning, Widow, Orphan, War, Solidarity.

TÜRKİYE’DE ÇOCUKLUĞUN DÖNÜŞÜMÜ

Elif PİYADECİ, Yüksek Lisans Öğrencisi

Sakarya Üniversitesi, elif.piyadeci1@ogr.sakarya.edu.tr, ORCID: 0009-0007-1038-9266

Bu çalışma, çocuk ve çocukluk kavramlarının tarihsel süreç içerisinde geçirdiği dönüşümleri toplumsal ve kültürel bağlamlarıyla birlikte incelemektedir. Çocuk, tarihsel sahnede daima var olsa da çocuk ve çocukluk kavramları tanımlaması yapılmamış ve çocuk tarihsel bir dekor olarak toplumda var olmuştur. Çocukluğun yetişkinlikten farklılık gösterdiği anlayışı modern anlamda çocuk tanımına karşılık gelmektedir. Freeman’ın belirttiği gibi, çocukluk doğal bir fenomen olmayıp toplumsal ve kültürel bir inşa sürecine karşılık gelmektedir. Bu bağlamda tarih boyunca çocuğa yaklaşım ve çocukluk tanımlamaları toplumsal ve kültürel olarak yeniden tasarlanmış ve her toplum için farklılık göstermiştir. Antik Çağ’da eğitimi üzerine durulan “küçük yurttaş” modelindeki çocuk, Orta Çağ’da “küçük yetişkin” modeliyle bir mülk parçasına, Sanayi Devrimi ile birlikte ise ucuz iş gücü olarak bir fabrika işçisine dönüşmüştür. Çocuk, modern dinamiklerle birlikte pasif bir birey olmaktan çıkmıştır. Çocuğun bir özne ve birey olarak karşımıza çıkması, Türk modernleşmesinin getirdiği bireyselleşmeyle de paralellik göstermektedir. Bu anlamda bugünkü çocuk tanımlamasında modernleşme ve küreselleşmeyle birlikte ivme kazanan tarihsel süreç önemlidir. Osmanlı’da başlayan bu süreç, son otuz yılda küreselleşme dinamikleriyle birlikte hız kazanarak çocuk ve çocukluk kavramlarında önemli değişikliklerin yaşanmasına sebep olmuştur. Bununla birlikte, günümüze karşılık gelen “dijital çocukluk” kavramı, dijitalleşmenin çocuk üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini gözler önüne sermektedir. Bu çalışmanın amacı, tarihsel sahnede bir dekor olarak kendini gösteren çocuk ve çocukluğun, zaman içerisinde gösterdiği dönüşümün ardında yatan toplumsal bağlam ve sosyal inşaya dikkat çekerek, günümüz Türk toplumundaki çocukluk kavramının geldiği noktayı anlamlandırmaktır. Bu doğrultuda çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle birlikte yorumlayıcı yaklaşım kullanılarak elde edilen bulgular sistematik bir biçimde işlenmiştir. Toplumsal değişimlerin ve önemli tarihsel süreçlerin çocuk ve çocukluk kavramının şekillenmesinde önemli etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Antik Çağ’dan günümüze kadar toplumsal alanda yaşanan değişimler çocuk ve çocukluğa ilişkin tanım ve algılarda da değişime sebep olmuştur. Bu anlamda çocuk ve çocukluk toplumsal bir olgu olarak aynı zamanda sosyal bir inşadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Çocukluk, Toplumsal Değişim, Sosyal İnşa, Dijital Çocukluk.

YALOVA AİLE VE İNSANİ YARDIM DERNEĞİ AİLE FAALİYETLERİMİZ

Hacı Ömer ANLAYIŞLI

Yalova Aile ve İnsani Yardım Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

Derneğimizin ilk yıllarında 2007-2010 Yalova’da ‘ailede huzurun yolları’ konferansından sonra 25 aileye 3 yıl boyunca aile mektebi açtık.

Ailede sevgi, saygı, merhamet, Nitelikli beraberlik, Erkek ve kadının hakları, Günlük, haftalık ve aylık ödevler, Aile ilmi hali ve birçok konuda her ay ailelerle konunun uzmanlarıyla dersler verdik.

Kadınlara ve erkeklere ayrı zamanlarda haftalık sohbetler yapıyoruz. Problemlili ailelere danışmanlık yapıyoruz. Fakir ailelere yardım yapıyoruz. Diğer illerdeki ulaşabildiğimiz aile dernekleriyle federasyon kurduk. Aile dernekleri federasyonunun Yönetim kurulu üyesiyiz. Zaman zaman aile konulu konferanslar tertip ediyoruz.

AİLENİN KORUNMASI VE GÜÇLENDİRİLMESİ VİZYON BELGESİ VE EYLEM PLANI (2024–2028) ÇERÇEVESİNDE YALOVA BELEDİYESİ’NİN AİLE ODAKLI UYGULAMALARI: 2024 FAALİYET RAPORU VE 2025–2029 STRATEJİK PLANI ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Doç. Dr. Zeynep Esra ABAY ÇELİK

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, zeynepesrabay.celik@sbu.edu.tr. ORCID: 0000-0003-2326-4028

Dünya genelinde 1960 sonrası toplam doğurganlık oranlarında bir düşüş başlamıştır. OECD ülkelerinin toplam doğurganlık oranı 1960’ta ortalama 3,3 iken 2022’de 1,5’e kadar gerilemiştir. 2024 TÜİK verilerine göre ise bir OECD ülkesi olan Türkiye, 1,48 ile nüfusun yenilenme düzeyi olan 2,1’in altında kalmıştır. Bu sonuca göre, yaşlı nüfus oranı yüzde 10,6’ya ulaşan Türkiye, Birleşmiş Milletler kriterlerine göre artık “yaşlı nüfuslu ülke” sayılmaktadır. Nüfus projeksiyonlarına göre Türkiye’nin, 2050’de her 4 kişiden birinin 65 yaş üstü olacağı ve bu dolayısıyla “çok yaşlı nüfuslu ülke” kategorisine gireceği varsayılmaktadır. Bu sonuç, ailenin korunması ve güçlendirilmesi adına gerekli tüm müdahalelerin iş birliğiyle yapılması gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda Türkiye, “Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı (2024–2028)” ilan ederek, 2024 yılını “Aile Yılı” ilan etmiştir. Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı’nın; “Küresel Riskler ve Demografik Dönüşüm Karşısında Ailenin Korunması”, “Ailelerin Refah Düzeyinin Yükseltilmesi”, “Aile Odaklı Sosyal Politika ve Hizmetlerin Etkinliğinin Artırılması”, “Dijitalleşme Sürecinde Ailenin Korunması, Aileye Duyarlı Çevre Politikaları ile Ailelerin Afet ve Acil Durumlara Dayanıklılığının Artırılması” şeklinde toplam 5 temel amacı bulunmaktadır. Bu amaçlar 15 stratejik hedef doğrultusunda yapılandırılmış olup çeşitli kurum ve kuruluşlarla iş birlikleri öngörülmüştür. Belediyeler de bu stratejik hedefler konusunda paydaş olarak tanımlanmıştır.

Bu bildiride “Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı (2024–2028)” çerçevesinde, Yalova Belediyesi’nin aile odaklı uygulamaları, 2024 Faaliyet Raporu ve 2025–2029 Stratejik Planı kapsamında incelenerek bir değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Aile Yılı, Uygulamalar, Faaliyet Raporu, Stratejik Plan.

FAMILY-ORIENTED PRACTICES OF YALOVA MUNICIPALITY WITHIN THE FRAMEWORK OF THE VISION DOCUMENT AND ACTION PLAN FOR THE PROTECTION AND STRENGTHENING OF THE FAMILY (2024–2028): AN EVALUATION BASED ON THE 2024 ACTIVITY REPORT AND THE 2025–2029 STRATEGIC PLAN

Associate Professor Dr. Zeynep Esra ABAY ÇELİK

University of Health Sciences, zeynepesrabay.celik@sbu.edu.tr.

ORCID: 0000-0003-2326-4028

Since 1960, a decline in total fertility rates has begun worldwide. While the average total fertility rate of OECD countries was 3.3 in 1960, it dropped to 1.5 by 2022. According to 2024 TÜİK data, Türkiye, as an OECD country, remains below the population replacement level of 2.1 with a rate of 1.48. As a result, with the proportion of the elderly population reaching 10.6%, Türkiye is now considered an “aging country” according to United Nations criteria. Population projections suggest that by 2050, one out of every four people in Türkiye will be over the age of 65, thereby placing the country in the category of “super-aged society.” This outcome indicates that all necessary interventions must be undertaken collectively in order to protect and strengthen the family.

In this context, Türkiye declared 2024 as the “Year of the Family” and introduced the Vision Document and Action Plan for the Protection and Strengthening of the Family (2024–2028). The Vision Document and Action Plan consists of five main objectives: “Protecting the Family Against

Global Risks and Demographic Transformation,” “Enhancing the Welfare of Families,” “Improving the Effectiveness of Family-Oriented Social Policies and Services,” “Protecting the Family in the Process of Digitalization,” and “Increasing Families’ Resilience to Disasters and Emergencies through Family-Sensitive Environmental Policies.” These objectives are structured around 15 strategic goals, foreseeing cooperation with various institutions and organizations. Municipalities are also defined as stakeholders within these strategic goals.

In this paper, within the framework of the Vision Document and Action Plan for the Protection and Strengthening of the Family (2024–2028), the family-oriented practices of Yalova Municipality will be examined through the 2024 Activity Report and the 2025–2029 Strategic Plan, and an evaluation will be conducted.

Keywords: Family, Family Year, Practices, Activity Report, Strategic Plan.

AB ÜLKELERİNDE İŞ-YAŞAM DENGESİ ÇERÇEVESİNDE NÜFUS ARTIŞINI SAĞLAYAN AİLE DOSTU SOSYAL POLİTİKALAR

Prof. Dr. Ali SEYYAR

Emekli öğretim üyesi, aa.seyyar@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8103-0954

Küreselleşen dünyada toplumların aile ve çalışma hayatına yönelik tutumları son yıllarda önemli ölçüde değişmiştir ve buna bağlı olarak bu değişiklikleri, nedenleri ile birlikte, uluslararası bir bakış açısıyla değerlendirmenin zamanı gelmiştir. AB’ye bağlı ülkelerde başta anneler olmak üzere kadınların işgücü piyasasına katılımında önemli bir artış gözlemlenmektedir. Ancak anneler, çocuksuz kadınlara göre yine de daha az çalışmaktadır; ne var ki bu durum, genelde çocukların yaşına ve haftalık çalışma saatlerine göre değişmektedir. Bu anlamda annelik, kadınlar için önemli bir dönüm noktası olmaya devam etmekte ve genellikle istek ve ihtiyaçlarına göre kariyer değişikliklerine yol açmaktadır. AB İşgücü Anketlilerine dayanan bu çalışma, annelerin istihdam durumunu ilgili ülkelerdeki işgücü piyasası açısından karşılaştırmakta ve anneliğin kadınların profesyonel yaşamları ve çocuk doğum oranları üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Kadınların istihdam durumunu açıklamakta ve bunun bir çocuğun doğumuyla nasıl değiştiğini incelemektedir. Araştırmamızda belli ülkelerde çalışan ebeveynlerin hayat boyu çalışma yılları karşılaştırıldığında, babaların ve annelerin neredeyse aynı çalışma saatlerine sahip olduğu, hatta çocuk sahibi olmayan annelerden daha uzun süre çalıştıkları görülmektedir. Ancak birçok ülkede ise anneler, babalara göre önemli ölçüde daha az çalışmaktadır. Bu farklı durum, ülkelerin iş-yaşam dengesi alanındaki aile dostu sosyal politikalarla izah edilebilmektedir. İş-yaşam dengesi, çalışma çağındaki yetişkinlerin, bir yandan işe ve kariyere, diğer yandan aile yaşamına, çocukların ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin bakımına, bu konuda ortaya çıkabilecek güçlükleri de göz önünde bulundurarak, aynı anda kendilerini hem iş hem de aile hayatına adayabilmeleri anlamına gelmektedir. Çalışmamız, AB ülkelerinde iş-yaşam dengesi çerçevesinde uygulanan aile dostu sosyal politikaların nüfus artışı üzerindeki etkilerini de dikkate alarak, Türkiye için ne gibi eylem alternatifleri oluşturabileceğine yönelik öneriler sunacaktır. Türkiye’de nüfus artış hızının gerilemesi karşı aileler için destekleyici sosyal hizmetlerin yanı sıra aktif sosyal politikalar hayati önem taşımaktadır. Bu politikaların dikkatli bir şekilde koordine edilmesiyle, hem ebeveynler ve çocuklar için daha fazla zaman oluşturulabilecek, hem de nüfus artışını sağlayan sosyal zemin sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Kadın İstihdamı, Nüfus Artışı, Doğurganlık, Aile Dost Sosyal Politikalar, İş-Yaşam Dengesi.

AİLE HARCAMALARININ KAMUSAL ÖNCELİKLERE YÖNELİK YANSIMALARI: 2023–2024 VERİLERİYLE MALİ BİR SOSYOLOJİK OKUMA

Dr. Süleyman DİNÇER

**Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye ABD, slmyndncr@hotmail.com,
ORCID: 0000-0003-2561-4925**

Aile hem ekonomik hem de toplumsal işlevleriyle kamu politikalarının doğal muhataplarından biridir. Ailelerin günlük yaşamda gerçekleştirdiği harcamalar yalnızca bireysel tercihlerle değil; aynı zamanda kamu hizmetlerine duyulan ihtiyaç, devletten beklenti ve sosyal refah algısıyla da şekillenmektedir. Bu bağlamda ailelerin tüketim kalıpları, kamu hizmetlerinin toplumsal karşılığını ölçmek açısından önemli sosyolojik ipuçları sunar.

Bu çalışma, Türkiye’de 2023 ve 2024 yıllarına ait Hanehalkı Bütçe Araştırması verileri ile aynı dönem Merkezî Yönetim Bütçe Giderlerini karşılaştırarak, ailelerin hangi alanlarda harcama yükü taşıdığını ve bu yükün devlet tarafından ne ölçüde karşılandığını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Eğitim, sağlık, konut, ulaşım ve gıda gibi temel ihtiyaç alanlarında kamu harcamaları ile hanehalkı harcamaları arasındaki dengenin değerlendirilmesi, kamu maliyesi politikalarının toplumsal ihtiyaçlara ne derece duyarlı olduğunu gösterecektir.

Çalışma, maliye sosyolojisi yaklaşımıyla aile harcamalarını yalnızca ekonomik değil, kültürel ve sınıfsal bir olgu olarak da ele almakta; toplumun kamusal önceliklerle ne ölçüde örtüştüğü sorusuna odaklanmaktadır. Veriler ikincil kaynaklardan alınacak; karşılaştırmalı tablo ve yorumlarla analiz edilecektir.

Bu bağlamda çalışma, kamu hizmet sunumunun aile odaklı, kapsayıcı ve ihtiyaca dayalı yeniden yapılandırılmasına yönelik mali-sosyolojik bir perspektif sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile Harcamaları, Kamu Maliyesi, Mali Sosyoloji, Kamu Hizmetleri, Toplumsal İhtiyaçlar, Hanehalkı Bütçesi.

MODERNLEŞME SÜRECİNDE AİLE YAPISININ DÖNÜŞÜMÜ: TÜRKİYE’DE AİLEYİ GÜÇLENDİRME POLİTİKALARININ SOSYOLOJİK ANALİZİ

Yasir Furkan ÖZTÜRK, Uzman Sosyolog
Yalova Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, yasir.ozturk@aile.gov.tr

Bu çalışma, modernleşme sürecinin aile yapısı üzerinde meydana getirdiği dönüşümleri sosyolojik bir bakışla ele almakta ve Türkiye’de uygulanan aileyi güçlendirme politikalarını bu bağlamda incelemektedir. Modernleşme ile birlikte geniş aile yapısından çekirdek aileye geçiş, bireyselleşme ve kentleşme olguları aile dayanışmasını zayıflatırken, aile kurumunun toplumsal işlevlerini önemli ölçüde etkilemiş ve dönüştürmüştür. Bu dönüşüm, aileyi desteklemeye yönelik sosyal politika araçlarının geliştirilmesini gerekli kılmış ve sosyal politika uygulamalarının önemini artırmıştır.

Çalışmanın amacı, modernleşmenin aile üzerindeki etkilerini sosyolojik bir perspektiften değerlendirmek ve Türkiye’de uygulanan sosyal yardım, koruyucu-önleyici hizmetler ile danışmanlık programlarının aile kurumunu güçlendirmedeki rolünü ortaya koymaktır. Bununla birlikte çalışmada söz konusu politikaların aile kurumunun güçlendirilmesine yönelik sosyolojik işlevleri tartışılmaktadır. Çalışma, nitel bir yaklaşımla literatür taramasına ve Türkiye’deki sosyal politika belgelerinin doküman analizine dayanmaktadır. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası raporlar, resmî istatistikler ve akademik çalışmalar incelenmiştir. Bulgular, modernleşmenin yarattığı toplumsal değişimlerin aileyi güçlendirme politikalarını şekillendirdiğini göstermektedir. Sosyal yardım programları ekonomik açıdan ailelere destek sağlamakta, koruyucu-önleyici hizmetler aile içi şiddet ve çocuk koruma gibi alanlarda koruyucu-önleyici işlev üstlenmekte, danışmanlık hizmetleri ise aile içi iletişim ve sorun çözme süreçlerine katkıda bulunmaktadır. Ancak bu politikaların sosyal sermaye üretimi, uygulama etkinliği ve sürdürülebilirlik açısından sınırlı kaldığı görülmektedir. Öte yandan, söz konusu politikalar uygulamada bazı yeni problem alanları da yaratabilmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye’de aileyi güçlendirme politikaları modernleşmenin yarattığı dönüşümleri dengelemeye yönelik önemli işlevler üstlenmektedir. Bununla birlikte, daha bütüncül, sürdürülebilir ve sosyal sermaye odaklı politikaların geliştirilmesinin, aile kurumunun güçlendirilmesi ve toplumsal işlevlerini devam ettirebilmesi açısından elzem olduğu düşünülmektedir. Çalışmada aile politikalarının sosyolojik açıdan önemine dikkat çekilerek, aile kurumunun güçlendirilmesi ve toplumsal işlevlerini sürdürebilmesine yönelik öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Modernleşme, Aile, Sosyal Politika, Sosyolojik Analiz.

TÜRK ROMANINDAKİ AİLEYE İLİŞKİN TEMATİK TEMSİLLERİN SOSYAL MEDYA KARŞILIKLARI ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ANALİZ

Dr. Mehmet AKSOY

Eskişehir Cemal Mümtaz Sosyal Bilimler Lisesi, mehmet2726aksoy@gmail.com,

ORCID: 0000-0003- 2098-9162

Dr. Öğr. Üyesi Harun SERPİL

Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, hserpil@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6293-9385

Bu çalışmada, Türk Edebiyatının farklı dönemlerine ait olan ‘romanlarda’ ‘aile’ kurumuna ilişkin sunulan temaların sosyal medyada nasıl temsil edildiği, dönüştürüldüğü ve nasıl yeniden üretildiği analiz edilmiştir. Dolayısıyla çalışmada, farklı dönemlere ait Türk romanlarında aileyle ilgili yansıtılan temaların çözümlenen eserler üzerinden belirlenmesi ve bu temaların sosyal medyadaki karşılıklarının tespit edilip eleştirel bir sosyolojik perspektiften analizi amaçlanmıştır.

Nitel olan bu çalışmada, Türk romanı ve sosyal medya paylaşımları temel veri kaynaklarını oluşturmuştur. Çalışmada hem Türk romanındaki hem sosyal medya içeriklerindeki ‘aileye’ ilişkin temsillerin çözümlenmesi amaçlandığından tipik durum örneklemesi kullanılmıştır. Bu bağlamda, incelenen sekiz roman için içerik analizi, Instagram başta olmak üzere ‘aile’ ile ilgili yapılan sosyal medya paylaşımları için ise netnografik analiz yapılmıştır. Netnografik analiz kapsamında, aile konulu sosyal medya içerikleri için söylem analizi ve görsel analiz gerçekleştirilmiş; böylece sosyal medyanın ‘görsellik ve performans’ boyutu ortaya çıkarılmıştır. Dolayısıyla Türk edebiyatının farklı dönemlerine ait romanlarından ulaşılan aile temalarının, sosyal medyada hangi dönüşümlerle karşılık bulunduğu tablolastırılmış; böylece ‘roman-sosyal medya’ dönüşümü daha açık hale getirilmiştir.

Araştırmada, romanlardaki aileye ilişkin temsillerde ailenin farklı temalarla inşa edildiği ve ailenin toplumsal dönüşümü anlatmanın araçlarından biri olduğu; millî kimlik ve mahremiyet bağlamında, sosyo-kültürel değişimlerin kadın kimliği üzerinden anlatıldığı belirlenmiştir. Sosyal medyada ise ifşa, teşhir ve görünürlük temelinde bir aile sunumunun yaygınlaştığı; bireylerin, mahremiyete kayıtsız şekilde aile yaşamlarını ‘dijital karnavalın’ bir parçası yaptıkları görülmüştür. Dolayısıyla, romanlarda aileye ilişkin sunulan temaların sosyal medyada farklılaştırılarak yeniden üretildiği belirlenmiştir. Başka deyişle bulgular, Türk romanında aileye ilişkin temaların farklı dönemlerde çeşitli toplumsal çatışmalarla inşa edildiğini, sosyal medyada ise daha çok görünürlük, estetik ve performans eksenli bir şekilde yeniden üretildiğini göstermektedir.

Farklı kuşakların sosyal medya platformlarında aileye ilişkin ne tür içerikleri paylaştıkları karşılaştırmalı bir desenle incelenmesi yararlı olacaktır. Yine, Türk edebiyatına ait hikâyeler ve farklı romanlar temel alınarak, aile kurumunun nasıl yansıtıldığı ve bu temsilin sosyal medyada nasıl karşılık bulunduğu incelenebilir.

Anahtar Kelimeler: Türk Romanı, Aile, Sosyal Medya, Edebi Aile, Dijital Aile.

A SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF THEMATIC REPRESENTATIONS OF THE FAMILY IN TURKISH LITERATURE AND THEIR REFLECTIONS ON SOCIAL MEDIA

Dr. Mehmet AKSOY

**Eskisehir Cemal Mümtaz High School of Social Sciences, mehmet2726aksoy@gmail.com,
ORCID: 0000-0003-2098-9162**

Assistant Professor Dr. Harun SERPİL

**Anadolu University Faculty of Education, hserpil@anadolu.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-6293-9385**

This study analyzes how themes related to the ‘family’ institution in novels from different periods of Turkish literature are represented, transformed, and reproduced on social media. Accordingly, the study aims to identify the family-related themes in Turkish novels from various periods based on the analyzed works and to examine their counterparts on social media from a critical sociological perspective.

In this qualitative study, Turkish novels and social media posts constitute the primary data sources. Since the study aims to analyze representations of the family in both Turkish novels and social media content, typical case sampling was employed. In this context, content analysis was conducted for the eight novels examined, while netnographic analysis was applied to social media posts related to the ‘family,’ primarily on Instagram. Within the scope of the netnographic analysis, discourse analysis and visual analysis were carried out for social media content about the family, thereby highlighting the ‘visuality and performance’ aspect of social media. Consequently, the family themes identified from novels of different periods in Turkish literature were tabulated according to their transformations on social media, making the ‘novel–social media’ transformation more explicit.

The study found that representations of the family in novels are constructed through different themes and serve as one of the means of narrating social transformation; in terms of national identity and privacy, socio-cultural changes are often depicted through the female identity. On social media, however, a family presentation based on exposure, exhibition, and visibility is widespread; individuals make their family lives part of the ‘digital carnival’ without concern for privacy. Therefore, it was determined that the themes related to the family in novels are reproduced on social media in a differentiated manner. In other words, the findings indicate that family-related themes in Turkish novels are constructed in different periods through various social conflicts, whereas on social media, they are predominantly reproduced through visibility, aesthetics, and performativity.

It would be beneficial to examine, in a comparative pattern, what kinds of family-related content different generations share on social media platforms. Similarly, based on Turkish literature stories and various novels, further research could explore how the family institution is represented and how these representations are echoed on social media.

Keywords: Turkish Novel, Family, Social Media, Literary Family, Digital Family.

EVDE BAKIM HİZMETİNDEN YARARLANAN ENGELLİ BABALAR

Ümit TURGAY, Sosyal Çalışmacı

Üsküdar Üniversitesi, umit.turgay@st.uskudar.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8515-3265

Engelli bireyler çocuk, yetişkin ve yaşlı yaş gruplarında olmak üzere kendi içinde farklı talep ve ihtiyaçları olan kişilerdir. Engelli yetişkinlerle yapılan çalışmalarda engelli çocuğa sahip ebeveynlerle ilgili görece fazla çalışma olmasına rağmen engelli babalarla ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Babalık konusuyla ilgili engelli literatürü yetersiz kalmaktadır.

Yaptığımız bu çalışmayla evde bakım hizmetinden yararlanan fiziksel engelli bireylerin babalığı nasıl algıladıkları ve bir baba olarak engellilik sürecinde yaşamış olduğu uyum güçlükleri ve deneyimleri öğrenilmek amacıyla yapılmıştır. Evde Bakım Hizmetinden Yararlanan Fiziksel Engelli 20 babayla yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler analiz edilmiştir. Nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji yaklaşımıyla yapılan çalışmada toplanan veriler betimsel analiz kullanılarak çözümlenmiştir. Çalışmanın amacına bağlı olarak amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan engelli babalarla yapılan görüşmelerden elde edilen veri sonuçları üç ana tema, alt tema ve kategorilere ayrılmıştır. Fiziksel Engelli Babaların Babalık Söylemleri, Fiziksel Engelli Baba Olma ve Fiziksel Engelli Babaların Mevcut Sosyal Politikalara Yönelik Değerlendirmeleri üzerine üç ana tema oluşturulmuştur. Bulgularda katılımcıların paylaşımları olduğu gibi alıntılar şeklinde mümkün olduğunca fazla yer vermeye çalışılmıştır.

Yirmi fiziksel engelli babayla yapılan çalışmada baba figürü ailenin ve çocukların geçimiyle bir tutulmaktadır. Engelli babaların engellerinden dolayı en çok zorlandıkları durumun üyesi olduğu ailesini geçindirememesi ve var olan babalık vasıflarının yerine getirilmemesi olarak tespit edilmiştir. Sağlıklı babalar için çok önemli olarak gözüken ekmek kazanma rolünün engelli babalar içinde çok önemli olduğu ve bu rolün yerine getirilememesi babalık rolünde önemli bir eksiklik olarak gözükmektedir. Toplumun yapıtaşı olan ailenin ayakta kalması ve dağılmaması için engelli babaların sadece sosyal yardım boyutuyla değerlendirilmeyip üretime katılması ve ekonomik olarak desteklenmesi noktasında engellilerin çalışma hayatıyla ilgili var olan kanun yönetmelik ve mevzuatın kanun koyucular tarafından tekrardan gözden geçirilerek fiziksel engelli babaların lehine düzenlemelerin yapılması sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Engelli Baba, Babalık, Fiziksel Engelli Babalar.

CEZA HUKUKU VE KRİMİNOLOJİ BOYUTUYLA SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUK SORUNU

Dr. Öğr. Üyesi Kenan Evren YAŞAR

Yalova Üniversitesi, kenanevrenyasar@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7839-2321

Suçta sürüklenen çocuk kavramı, ceza kanunlarına göre tipikliği oluşturan ve dolayısıyla haksızlık teşkil eden bir fiilin, kanunda belirlenen yaş sınırı altındaki bireyler tarafından gerçekleştirilmesi halinde ortaya çıkan bir kavramdır. Suç, her şeyden önce bir haksızlıktır .

Ceza hukuku anlamında yaş, kusuru ortadan kaldıran veya azaltan bir neden olarak kabul edilmektedir. Ceza adalet sistemimizin kabul ettiği kusur ehliyeti, 12 yaşından itibaren başlamaktadır. Başka bir ifadeyle, birinci yaş grubu olarak adlandırılan 12 yaşına kadar olan çocukların işledikleri fiillerden dolayı kusurlu addedilip cezalandırılması mümkün değildir. İkinci yaş grubunda 12-15 yaş arasındaki çocuklar bulunmaktadır. Bu yaş grubundaki çocukların kusur ehliyetleri, işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılamalarına ve ayrıca davranışlarını yönlendirme yeteneğinin bulunmasına bağlıdır. Bu iki şart gerçekleşse dahi, bu yaş grubundaki kişilere verilen cezalar, kanunda öngörülen indirimler uygulanarak verilir. Üçüncü yaş grubunu ise 15-18 yaş arasındaki çocuklar oluşturmaktadır. Bu gruptaki çocukların kusur ehliyetleri şarta bağlanmamış, doğrudan var kabul edilmiştir. Ancak bu yaş grubundaki çocuklara da işledikleri fiillerden dolayı cezalar, kanunda öngörülen indirimler uygulanarak verilmektedir.

Çocuk suçluluğunun altında, yetişkinlerde tespit ettiğimiz nedenlerden farklı nedenler yatmaktadır. Bu nedenlerden en önemlisi, damgalama ve bu damgalama neticesinde gerçekleşen dışlamadır. Toplumla doğru bağ kuramamış çocukların işledikleri fiilleri, yetişkinlerin işledikleri fiiller gibi değerlendirmemek gerekmektedir. Bu yüzden suç işleyen çocuklara “suçlu” değil, “suçta sürüklenen çocuk” tabirini kullanıyoruz.

Bu tebliğimizde, yukarıda izah ettiğimiz çerçevede, ailenin bir ferdi olan ve çoğu zaman ailenin kuruluş gayesi sayılan çocuğun suç ile ilişkisini; hem maddi ve şekli ceza hukuku boyutuyla hem de kriminolojik açıdan ortaya koymak suretiyle, son zamanlarda gündemi meşgul eden “suçta sürüklenen çocuklar” hakkında bütüncül bir bakış açısı sunmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Kusur, Sapma, Suç, Suçta Sürüklenen Çocuk.

YAPAY ZEKÂ VE ROBOTİK KODLAMA TEKNOLOJİLERİ ARACILIĞIYLA ÇOCUKLARA DEĞERLER EĞİTİMİ

Asuman TÜRKER SADIKOĞLU
yazarasuman3@gmail.com.tr

Günümüzde yapay zekâ (YZ) ve robotik kodlama teknolojilerinin çocukların bilişsel, etik ve toplumsal gelişimine katkısı artarken, bu teknolojilerin ailelerin ve eğitimcilerin uygulayabileceği pratik ve eğlenceli yöntemlerle entegrasyonu henüz yeterince yaygın değildir. Sağlıklı bir toplum düzeni için teknoloji ve değerleri inovatif çözümlerle birleştirebilmek hem ailelerin hem de eğitimcilerin en büyük sorunları arasındadır. Ayrıca, teknolojinin etik değerlerle bütünleşmesi ve çocukların sorumluluk, yardımseverlik gibi temel değerleri kazanması konusunda etkin eğitim modellerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmayla amaç, yapay zekâ ve robotik kodlama teknolojilerinin aile ortamında çocukların değerler eğitimini destekleyecek şekilde kullanımı için pratik ve etkileşimli yöntemler geliştirmeyi ve bunların etkinliğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçla çalışmada yapılandırmacı öğretme yaklaşımı çerçevesinde, örnek uygulamalara yer verilmiştir. Örnekler ile ailelerin ve öğretmenlerin kolayca erişip uygulayabileceği dijital platformlar üzerinden eğlenceli aktivite ve projelerin uygulanabilirliği gösterilmiştir.

Nitel bir araştırma olan bu çalışmada, eylem araştırması yöntemi kullanılmıştır. Veriler, doküman analizi ve literatür araştırması ile toplanmıştır. Çalışma, teknoloji destekli değerler eğitimi alanındaki mevcut çalışmalarla yapılmıştır. Çalışmada, online platformlar kullanılarak algoritma (Robotik kodlama) ve değer kazanımlarıyla hikâye hazırlama uygulamalarına yer verilmiş; yüz tanıma ve duygu analizi gibi yapay zekâ uygulamalarıyla çocukların duygularını ve değerlerini ifade etmeleri sağlanmış; bilgisayara karşı oynanan yapay zekâ destekli zekâ oyunları aracılığı ile aile bağlarını ve değerleri güçlendirici etkinlikler hazırlanmıştır. Robot kartları ve kodlama aktiviteleriyle ise sorumluluk, yardımlaşma, çevre bilinci ve sevgi gibi temel değerlerin, eğlenceli ve etkileşimli biçimde nasıl öğrenileceği örneklendirilmiştir. Ayrıca yapay zekâ destekli hikâye yazma uygulamalarıyla, Quick Story Builder” veya “Storydice” gibi ücretsiz online hikâye araçları gibi uygulamalar ile problem çözme, yaratıcılık, sevgi, sabır, yardımlaşma, dürüstlük gibi değerlerin gelişimine katkı sağlayacak şekilde uygulanmıştır.

Sonuç olarak bu çalışma, teknoloji entegrasyonu ve değerler eğitimi birleştiren yenilikçi bir pedagojik model sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Robotik Kodlama, Değerler Eğitimi, Yapılandırmacı Yaklaşım.

BELEDİYELERİN İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ KONUSUNDA ESENLER MODELİ

Cemal BOLAT

Esenler Belediyesi sosyal belediyecilik anlamında toplum hizmetinde eğitimli anne-baba-çocuklar ile kurumsal aile teşekkülünden sonra öncelikli olarak ailede ahlaki eğitim temelini (sevgi, saygı, moral değerler, yardımlaşma, paylaşma, iyilik etme) esas alan bir anlayışla çalışmaktadır. Anne eğitimleri, babaların çocuklara bakım ve eğitimlerine katkısının yanı sıra özellikle annelere destek konularında çalışmalar yapmaktadır. Anne adayının hamileliğinin 27/28 haftasından itibaren doğum öncesi, doğum sonrası ve doğum sonrası eğitimleri, doğumla beraber aileye ESENBEBE aile destek paketi ve ilk altı ayda bebek bakımı konusunda anneye hemşire ve hastane destekleri yapmaktadır. 3-6 yaş arası çocuklara ve annelere yönelik anne bebek kütüphanesi (okumayı seven anne ve çocuk bilinci inşası), okul öncesi motor becerileri ve akademik eğitim gelişim destekleri ile ilk öğretmenimiz annelerin niteliklerini uzman eğitimlerle desteklerken bilinçli aile bireyleri sayısının artırılması hedeflenmektedir. 7/14 yaş arası ilköğretim öğrencilerine okul destek ve LGS ile lise mezunlarına yönelik YKS sınav öncesi eğitim ve tercih yönetimi destekleri ailelerin çocuklarına pozitif katkı sunduğu gibi olabilecek streslerini doğru yönetmeleri konusunda da yardımcı olmaktadır. 18/55 yaş arası kadınlara yönelik mesleki eğitimlerle (EMEK KURSLARI) iş bulma ve özel iş kurma ile ailelere ekonomik destek sağlanması ailelerin huzur ve saadetine katkı sunmaktadır. Ahlaki temelle inşa edilen ve ekonomik olarak da yeterli olan ailelerin huzuru topluma pozitif olarak yansımaktadır. Huzurlu aile huzurlu toplum demektir.

ESENLER MODEL

Cemal BOLAT

Esenler Municipality, in terms of social municipal services, works with the approach of prioritizing educated parents and children after establishing a structured family institution, focusing primarily on the moral foundation of the family (love, respect, moral values, cooperation, sharing, and doing good). It also works on programs such as mother education, supporting fathers' contributions to childcare and education, and especially assisting mothers. From the 27th–28th week of pregnancy, expectant mothers receive prenatal, birth, and postnatal education. With birth, the family is provided by the ESENBEBE family support package, and mothers are supported with nursing and hospital assistance during the first six months of the baby's care.

For children aged 3–6 and their mothers, there is a mother-baby library to build awareness of reading among mothers and children, along with support for preschool motor skills and academic development. While mothers, as our first teachers, are supported by professional instructors, the aim is to increase the number of conscious family members. For primary school students aged 7–14, school support programs and LGS exam preparation are provided, and for high school graduates, YKS preparatory courses and guidance on university preferences are offered. These programs not only contribute positively to families' children but also help them manage potential stress correctly. Vocational training programs (Labor Courses) for women aged 18–55 provide support in finding jobs or starting private businesses, thus offering economic support to families. Families built on moral foundations and economic sufficiency will positively reflect on society. A peaceful family means a peaceful society.

AİLE VE İŞ YAŞAMI DENGESİNİN SAĞLANMASINDA DOĞUM SONRASI İZİNLERİN ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi Ebru ERENER YILMAZ

Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ebru.yilmaz@yalova.edu.tr,

ORCID: 0000-0002-9077-9710

İş ve aile yaşamı arasında bir dengenin sağlanması ihtiyacı, modern yaşamın güncel meselelerinden biri haline gelmiştir. Yoğun çalışma temposu ile ev içindeki sorumlulukların birleşmesi, çalışanlar bakımından tükenmişlik hissine sebep olmaktadır. Bu durum, etkisini en çok çalışan ebeveynler ve özellikle çalışan kadınlar üzerinde göstermektedir. Günümüzde erkeklerin ev içi sorumluluklarına olan katılımı artmış olsa da istatistikler halen ev içi sorumlulukların büyük ölçüde kadınlar tarafından üstlenildiğini göstermektedir. Böylece kadınlar hem çalışma yaşamında var olmaya çalışmakta hem de ev içi sorumlulukları üstlenerek arada bir denge kurmaya çalışmaktadır. Çalışma ve aile yaşamı arasındaki dengenin sağlanmasında en büyük görev ise sosyal devlete düşmektedir. Sosyal devletin, getireceği kolaylaştırıcı politika ve araçlar ile iş ve aile yaşamı arasındaki uyumun sağlanmasına destek olması gerekir.

Sosyal devletin uygulamaya koyacağı politikaların etkinliği, büyük ölçüde iş hukuku çerçevesinde geliştirilecek mekanizmalarla yerine getirilecektir. Aile ve iş yaşamı arasındaki uyumun sağlanmasında başvurulabilecek pek çok iş hukuku aracı bulunmaktadır. Bunlar, çalışma sürelerinin yeniden düzenlenmesi, esnek çalışma sistemlerinin etkinliğinin sağlanması, işyerinin aile dostu hale getirilmesi ve izin haklarının artırılması şeklinde sayılabilir. Söz konusu araçlar arasında çocuğun doğumu ile ilgili ücretli ve ücretsiz izin hakları ise önemi bakımından ilk sırada gelmektedir. Aile ve iş yaşamı uyum sağlamadaki zorluk kendisini en çok çalışanların çocuk sahibi olmasıyla gösterdiğinden, doğum sonrası izinler daha da önemli hale gelmektedir. Türk Hukukunda mevcut olan analık izni, babalık izni, süt izni ve ücretsiz izin gibi düzenlemeler; çalışan ebeveynlerin ailevi sorumlulukları ile çalışma yaşamını uyumlu biçimde sürdürebilmesini amaçlamaktadır. Ancak uygulamada izin sürelerinin yetersizliği, toplumsal cinsiyet rollerine dayalı beklentiler ve iş güvencesine dair sorunlar, bu amacın tam olarak gerçekleşmesini engelleyebilmekte; özellikle kadın çalışanların işgücüne katılımını ve kariyer sürekliliğini olumsuz etkilemektedir. Çalışmamızda, Türk İş Hukukunda doğum sonrası izinlerin, aile yaşamının korunması ve iş yaşamıyla uyumlaştırılması sürecindeki rolü değerlendirilerek; bakım emeğinin adil paylaşımına katkı sunacak daha kapsayıcı bir izin rejiminin gerekliliğine işaret edilmektedir. Zira bakım emeğinin adil paylaşımını teşvik eden bir izin rejimi, yalnızca çalışan bireyin değil aynı zamanda ailenin bütününe korunmasına da katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: İş ve Aile Yaşamı Uyumu, Aile Dostu İş Hukuku, Doğum Sonrası İzin, Analık İzni, Ebeveyn İzni, Bakım Emeğinin Adil Paylaşımı.

THE ROLE OF POSTNATAL LEAVE IN ENSURING WORK–FAMILY LIFE BALANCE

Assistant Professor Dr. Ebru ERENER YILMAZ

Yalova University Faculty of Law, ebru.yilmaz@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9077-9710

The need to establish a balance between work and family life has become one of the key issues of modern life. The combination of an intense work pace with domestic responsibilities leads to a sense of exhaustion among employees, especially working parents—and in particular, working women. Although men’s participation in household responsibilities has increased in recent years, statistical data shows that the burden of domestic work still largely falls on women. As a result, women struggle to maintain a presence in working life while simultaneously bearing the primary responsibility for household duties.

Ensuring work–family life balance is primarily the responsibility of the social state, which must support this goal through enabling policies and tools. The effectiveness of such policies depends largely on legal mechanisms developed within the framework of labour law. Among the legal instruments that support this balance are the reorganization of working hours, implementation of flexible work models, creation of family-friendly workplaces, and the expansion of leave entitlements. Among these, paid and unpaid leaves related to childbirth stand out as the most significant. Since the difficulties in balancing work and family life become most apparent when employees have children, postnatal leave gains critical significance. In Turkish labour law, regulations such as maternity leave, paternity leave, breastfeeding leave and unpaid leave aim to support employees in reconciling their professional and family responsibilities. However, the limited duration of such leaves, gender-based role expectations, and concerns about job security hinder the effectiveness of these measures, especially for women’s labour force participation and career continuity. This study examines the role of postnatal leave in Turkish labour law in facilitating the reconciliation of work and family life and highlights the need for a more inclusive leave regime that promotes the fair sharing of care responsibilities. Such a regime would contribute not only to the well-being of the individual worker but also to the protection and sustainability of family life.

Keywords: Work–Family Life Balance, Family-Friendly Labour Law, Postnatal Leave, Maternity Leave, Parental Leave, Fair Distribution of Care Work.

MODERNLEŞME BAĞLAMINDA TEK ÇOCUK TERCİHİ: GELENEKSEL DEĞERLER İLE BİREYSEL TERCİHLER ARASINDAKİ KÜLTÜREL MÜZAKERE

Fatma HAMAMCI, UZMAN

fatma.karali@isam.org.tr, ORCID: 0009-0004-2787-4581

Bu bildiri, modernleşmenin eğitilmiş muhafazakâr ailelerde çocuk sayısı tercihlerine ve “tek çocuk” algısına etkisini incelemektedir. Geleneksel muhafazakâr yapı içinde çok çocuk sahibi olma, dinî ve kültürel değerler açısından idealleştirilmiş bir normdur. Ancak saha verileri, bu normun modern yaşam pratikleriyle yeniden şekillendiğini ortaya koymaktadır.

İstanbul’da yaşayan yüksek eğitim düzeyine sahip muhafazakâr bireylerle gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelerde, “tek çocuk” kararının yalnızca ekonomik kaygılarla değil; çocuğa daha fazla zaman, ilgi ve nitelikli bir yaşam sunma arzusuyla gerekçelendirildiği görülmektedir. Bu durum, modern birey anlayışıyla uyumlu bir ebeveynlik idealinin, muhafazakâr çerçevede yeniden üretildiğini göstermektedir.

Katılımcılar, geleneksel değerleri korumaya çalışmakla birlikte, “kaliteli ebeveynlik”, “kariyer ile aile arasında denge kurma”, “çocukta bireysel başarı odaklılık” gibi modern değerlerle uyumlu tercihler geliştirmektedir. Böylece, “tek çocuk” kararı; modernlik ve muhafazakârlık arasında kurulan yeni bir kültürel uzlaşının ürünü olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışma, yazarın “Muhafazakâr Ailelerde Tek Çocuk Tercihine Yönelim: İstanbul Örneği” başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirdiği saha araştırmasından elde edilen bulgular temel alınarak hazırlanmıştır. Bu bildiride, söz konusu bulgular modernleşme ve aile yapısı dönüşümü ekseninde yeniden değerlendirilmiştir.

Bu çalışma, dinî referanslarla şekillenmiş muhafazakâr aile yapısının, modernliğin getirdiği ebeveynlik ve çocuk algısıyla nasıl dönüştüğünü ortaya koyarak, toplumsal değişimin aile üzerindeki etkisini analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tek Çocuk, Muhafazakâr Aile, Modernleşme, Ebeveynlik Dönüşümü, Kültürel Dönüşüm.

TEK EBEVEYNLİ AİLELERDE EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ: PSİKODRAMA TEMELLİ BİR PSİKOEĞİTİM PROGRAMI

Dr. Adem KALEBAŞI

İstanbul MEM., admklbs@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9768-0476

Toplumsal değişimlerle birlikte sayısı artan tek ebeveynli aileler (TEA), ekonomik, sosyal ve psikolojik zorluklarla sıkça karşılaşmaktadır (Atila Demir ve Genç Çelebi, 2017; Gönülaçan Özer ve Öztürk, 2022; Feyzioğlu ve Kuşçuoğlu, 2011). Bu zorluklar, çocuğun gelişimi için kritik olan ebeveyn-çocuk ilişkisini de hassas hale getirmektedir (İnce Keser ve Demircioğlu, 2024). TEA'ları güçlendirme ihtiyacı (Yıldırım, 2014) doğrultusunda, psikoeğitim programları önemli bir destek mekanizması sunmaktadır. Bu programlara, yaşantısal ve eyleme dayalı bir yöntem olan psikodramanın (Dökmen, 2005; Şarlak ve Öztürk, 2021) entegrasyonu, ilişkinin derinlemesine olanak tanıyabilir. Ancak literatürde, psikodramanın TEA'larda ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendirme amacıyla kullanımına odaklanan çalışmalar sınırlıdır. Bu nedenle, bu araştırmanın temel amacı, tek ebeveynli ailelerde ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendirmeye yönelik olarak tasarlanan ve psikodrama tekniklerini içeren bir psikoeğitim programını sunmak ve etkililiğini değerlendirmektir. Bu araştırma, bu boşluğu doldurma ihtiyacından hareketle, tek ebeveynli ailelerde ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendirme ve uyumu sağlamaya yönelik olarak tasarlanan psikodrama temelli bir psikoeğitim programını sunmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda araştırma psikologlar, psikolojik danışmanlar ve sosyal çalışmacılar gibi tek ebeveynlerle çalışan meslek profesyonelleri ve eğitimciler için uygulama modeli sunabilir. Belediyeler, STK'lar ve ilgili bakanlıkların TEA'lara yönelik hizmetlerini geliştirmelerine katkı sağlayabilir.

Bu araştırma, psikodrama temelli psiko-eğitim programının tek ebeveynlerin annesine yeterlilik düzeyleri ve çocuk uyumuna etkisini belirlemek amacıyla nicel yöntemle tasarlanmış yarı deneysel bir araştırmadır. Bu araştırmada öntest, sontest, deney ve kontrol gruplarından oluşan deneysel model kullanılmıştır. Araştırmanın deney ve kontrol grubunu İstanbul ili Ümraniye ilçesinde yaşayan 32 tek ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama amacıyla 32 tek ebeveyni kişisel bilgi formu, Çocuk Uyum ve Annebaba Yeterlilik Ölçeği (CAPES-TR) uygulanmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkeni; ön test ve son test arasında sadece deney grubuna uygulanan psiko-eğitim programıdır. Bağımlı değişkeni ise annesine yeterliliği ve çocuk uyumudur. Çalışma davetini kabul eden 32 veliden 12'si kontrol grubu ve 12. si deney grubuna alınmış ve gönüllü olarak çalışmalara katılmak isteyen 12 tek ebeveyn ile 8 oturum psikodrama temelli psikoeğitim çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırma için etik kurul izni alınmıştır.

Verilerin analizi için ölçeklerden elde edilen veriler elektronik ortama aktarılarak SPSS 26.0 paket programında tanımlayıcı ve karşılaştırmalı analizler yapılmıştır. Analiz için “Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi”, Friedman testi ve “Mann-Whitney U” kullanılmıştır. Çalışma sonucu psiko-eğitim müdahalesinin tek ebeveynlerin ebeveyn yeterliliği ve çocuk uyumu üzerinde etkili olduğunu görülmüştür. Araştırmanın psikologlar, psikolojik danışmanlar ve sosyal çalışmacılar gibi tek ebeveynlerle çalışan meslek profesyonelleri ve eğitimciler için uygulama modeli sunacağı değerlendirilmektedir. Aynı zamanda belediyeler, STK'lar ve ilgili bakanlıkların TEA'lara yönelik hizmet modelleri geliştirmelerine katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Tek Ebeveynli Aileler, Ebeveyn Çocuk İlişkisi, Çocuk Uyum, Psikodrama.

STRENGTHENING THE PARENT-CHILD RELATIONSHIP AND HARMONY IN SINGLE-PARENT FAMILIES: A PSYCHODRAMA-BASED PSYCHOEDUCATION PROGRAM

Dr. Adem KALEBAŞI

İstanbul MEM., admklbs@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9768-0476

With the rise in their numbers due to social changes, single-parent families (SPFs) frequently encounter economic, social, and psychological challenges (Atila Demir ve Genç Çelebi, 2017; Gönülağan Özer ve Öztürk, 2022; Feyzioğlu ve Kuşçuoğlu, 2011). These difficulties also make the parent-child relationship, which is critical for a child’s development, more vulnerable (İnce Keser ve Demircioğlu, 2024). In line with the need to empower SPFs (Yıldırım, 2014), psychoeducation programs offer a significant support mechanism. The integration of psychodrama, an experiential and action-based method (Dökmen, 2005; Şarлак ve Öztürk, 2021), into these programs can allow for a deeper exploration of the relationship. However, the literature on the use of psychodrama specifically for strengthening the parent-child relationship in SPFs is limited. Therefore, the main purpose of this research is to present a psychoeducation program designed to strengthen the parent-child relationship in single-parent families, incorporating psychodrama techniques, and to evaluate its effectiveness. Motivated by the need to fill this gap, this study aims to present a psychodrama-based psychoeducation program designed to enhance the parent-child relationship and harmony in single-parent families. The research can also offer a practical model for professionals working with single parents, such as psychologists, psychological counselors, and social work specialists, as well as educators. It may also contribute to the development of services for SPFs by municipalities, NGOs, and relevant ministries.

This study is quasi-experimental quantitative research designed to determine the effect of a psychodrama-based psychoeducation program on the parental competence levels and child adjustment of single parents. A pre-test, post-test, experimental, and control group design was used. The experimental and control groups of the research consisted of 32 single parents living in the Ümraniye district of Istanbul. To collect data, a personal information form and the Child Adjustment and Parent Efficacy Scale (CAPES-TR) were administered to 32 single parents. The independent variable of the research is the psychoeducation program applied only to the experimental group between the pre-test and post-test. The dependent variables are parental efficacy and child adjustment. Of the 32 parents who accepted the invitation to participate, 12 were assigned to the control group and 12 to the experimental group. An 8-session psychodrama-based psychoeducation study was conducted with the 12 single parents who volunteered to participate in the experimental group.

For data analysis, the data obtained from the scales were transferred to an electronic environment, and descriptive and comparative analyses were performed using the SPSS 26.0 package program. The “Wilcoxon Signed-Rank Test,” Friedman test, and “Mann-Whitney U” test were used for the analysis. The results of the study showed that the psychoeducation intervention was effective in improving the parental efficacy and child adjustment of single parents. It is considered that the research will provide a practical model for professionals working with single parents, such as psychologists, psychological counselors, and social work specialists, as well as educators. It may also contribute to the development of service models for SPFs by municipalities, NGOs, and relevant ministries.

Keywords: Single-Parent Families, Parent-Child Relationship, Child Adjustment, Psychodrama.

BİREYSEL KİBİRDEN KOLEKTİF ÇATLAĞA: NARSİZMİN MODERN AİLEYE ETKİSİ

Dr. R. Berrin GÖNCÜ

Bağımsız Araştırmacı, Klinik Psikolog, berringtoncu@hotmail.com,

ORCID: 0009-0002-1729-5979

Modern toplumda bireyselleşme özgürlük söylemiyle parlatılırken aile bağlarında görünmez çatlaklar açmaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalar narsistik özelliklerin toplumda yükselişe geçtiğini ve bunun aile dinamiklerinde kırılmalık yarattığını göstermektedir. Güven ve bağlılığın yerini rekabet ve benmerkezcilik aldığı aile yalnızca bireylerin bir arada yaşadığı bir mekâna indirgenmektedir. Bu kırılmalar yalnızca çift ilişkilerine değil aynı zamanda çocukların duygusal esenliğine de tehdit oluşturan bir risk alanı doğurmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, narsistik eğilimlerin aile ilişkilerinde nasıl tezahür ettiğini görünür kılmak, bu etkilerin aile bütünlüğü ve çocukların duygusal esenliği üzerindeki yıkıcı boyutlarını irdelenmek ve sağlıklı aile bağlarının yeniden inşasına katkı sunacak çözüm yollarını tartışmaktır.

Araştırma nitel çerçevede tasarlanmış olup, literatür taraması, kavramsal analiz ve sınırlı vaka gözlemlerine dayanmaktadır. Bağlanma kuramı ve modern aile çalışmaları ekseninde çok yönlü bir değerlendirme yapılmıştır.

Bulgular, benmerkezci tutumların güven, empati ve iletişimde belirgin aşınmalara yol açtığını göstermektedir. Narsistik eğilimler ebeveyn–çocuk bağında duygusal kopukluklara, eş ilişkilerinde ise güç çatışmaları ve yabancılaşmaya neden olmaktadır. Bu süreçler aile dayanıklılığını zayıflatmakta ve çocukların duygusal gelişimine ciddi tehdit oluşturmaktadır.

Narsistik eğilimlerin aile ilişkileri üzerindeki yıkıcı etkileri hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önleyici ve onarıcı müdahaleleri gerekli kılmaktadır. Çalışma, ailelerde sağlıklı dengeyi yeniden inşa etmek için çok katmanlı bir yaklaşım önermektedir: (1) Ebeveynlere yönelik empati geliştirme ve duygu düzenleme odaklı psiko-eğitim programları, (2) çift ve aile terapilerinde işlevsel iletişim döngülerini güçlendiren kanıta dayalı yöntemlerin uygulanması, (3) çocuklar için bibliyoterapi müdahalelerin yaygınlaştırılması, (4) ergenlere ve genç yetişkinlere sosyal medya çağında narsisime karşı farkındalık kazandıracak eğitim programlarının geliştirilmesi ve (5) ailelerin ortak anlam üretme kapasitelerini güçlendirecek değer ve anlam temelli yaklaşımların entegrasyonu önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Narsisizm, Bağlanma Kuramı, Aile İlişkileri, Empati.

TÜRKİYE’DE KENT KONSEYLERİNİN KADINA VE AİLEYE İLİŞKİN FAALİYETLERİ: YALOVA KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY

Yalova Üniversitesi, Kadın ve Aile Araştırmaları Merkezi, elif.oktay@yalova.edu.tr
Ümmügülsüm BALCI

Yalova Kent Konseyi Kadın Meclisi, ummugulsumbalci@hotmail.com

İlk defa 2005 tarihli 25874 sayılı Resmî Gazete ile yürürlüğe giren Belediye Kanunu’nda “kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır” şeklinde yer alan kent konseyi 2006 tarihli 26313 sayılı Resmî Gazete ile yürürlüğe geçen Kent Konseyi Yönetmeliği’nde ise “merkezî yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmaları” olarak ifade edilmiştir. Esasen 1992 yılında Türkiye’nin de katılım sağladığı Birleşmiş Milletler Rio Zirvesi’nde temelleri atılan Gündem 21 küresel çevre sorunlarıyla başa çıkılmasında ve sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesinde yerel faaliyetlere önemli bir rol biçmiş ve yerel yönetimlere ve sivil toplum kuruluşlarına (STK) verilen bu önem yerel gündem 21 sürecini hayata geçirmiştir. Yerel gündem 21’in özünü yerel yönetimlere kendi sınırları içerisindeki halkla, STK’lar ile ve özel sektör ile “sürdürülebilir kalkınma” ve “iyi yönetim” konusunda iş birliği içerisinde olmak oluşturmaktadır. Bu hedefi hayata geçirmek üzere Türkiye’de de “yerel gündem 21” uygulamaları hayata geçirilmeye başlandı. Bu bağlamda da genel kurulunda “mahallin en büyük mülki idare amiri, belediye başkanı, belediye meclisi üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, muhtarlar, STK’lar, siyasi parti temsilcileri, üniversite, basın temsilciler vb.” üyelerin yer aldığı kent konseyleri oluşturuldu. Yukarıda verilen tanımlardaki işlevlerin yanı sıra kent konseyleri kentte yaşayan dezavantajlı grupların da katılımını sağlayarak sorunlarını tespit edip bunları yetkili makamlara bildirir ve çözüm yollarını da ortaya koyar. Bu gruplara ilişkin bünyesinde meclisler yer almaktadır. Türkiye’deki kent konseylerinden biri olan Yalova Kent Konseyi 2009 yılında kurulmuştur. Bu çalışmada Türkiye’de kent konseylerinden genel olarak bahsedildikten sonra Yalova Kent Konseyi’nin kadınlara ve ailelere ilişkin faaliyetleri incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyi, Kadın, Aile, Yalova, Türkiye.

CITY COUNCILS’ ACTIVITIES CONCERNING WOMEN AND FAMILIES IN TÜRKİYE: A CASE STUDY OF YALOVA CITY COUNCIL

Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY

Yalova University, Woman and Family Application and Research Center,
elif.oktay@yalova.edu.tr
Ümmügülsüm BALCI

Yalova City Council Women’s Assembly, ummugulsumbalci@hotmail.com

The concept of the city council was first introduced in the Municipality Law, published in the Official Gazette dated 2005 and numbered 25874, where it is defined as an entity that “aims to realize principles such as the development of urban vision and citizenship awareness in urban life, protection of urban rights and law, sustainable development, environmental sensitivity, social assistance and

solidarity, transparency, accountability, participation, and decentralization.”

In the City Council Regulation, which entered into force in 2006 (Official Gazette No. 26313), the city council is described as: “A governance mechanism based on partnership among central administration, local government, professional organizations with public institution status, and civil society within the framework of citizenship law; a democratic structure where urban development priorities, problems, and visions are identified, discussed, and solutions are developed based on the principles of sustainable development, with common sense and consensus as its foundation.” The foundation of these councils was laid at the 1992 United Nations Rio Summit, which Türkiye also attended. At this summit, Agenda 21 emphasized the crucial role of local activities in addressing global environmental problems and achieving sustainable development. The importance given to local governments and civil society organizations (CSOs) initiated the Local Agenda 21 process.

The essence of Local Agenda 21 lies in encouraging local governments to cooperate with the public, civil society organizations, and the private sector within their jurisdiction on issues of sustainable development and good governance. In line with this goal, Local Agenda 21 practices began to be implemented in Türkiye.

Within this framework, city councils were established, whose general assembly’s include members such as “the highest-ranking local administrative authority, the mayor, municipal council members, representatives of public institutions and organizations, neighborhood/village headmen (muhtars), civil society organizations, political party representatives, universities and press representatives” etc.

Beyond the functions defined above, city councils also enable the participation of disadvantaged groups living in the city, identify their problems, report them to the relevant authorities, and propose solutions. Councils dedicated to these groups exist within the broader structure. One of the city councils in Türkiye, the Yalova City Council, was established in 2009. This study first provides a general overview of city councils in Türkiye and then focuses on the activities of the Yalova City Council related to women and families.

Keywords: City Council, Women, Family, Yalova, Türkiye.

İLK EVLİLİK YAŞININ ÖTELENMESİ: KARIYER PLANLAMASI, TOPLUMSAL BEKLENTİLER VE AİLE KURUMUNDAKİ DEĞİŞİM

Öğr. Gör. Emine SARAÇ

Çağ Üniversitesi, eminesarac@cag.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4503-0217

Giriş: Bu çalışma, genç yetişkinlerde kariyer planlaması ve toplumsal beklentilerin evlilik kararları üzerindeki etkisini incelemeyi ve bu bağlamda aile kurumundaki dönüşümü anlamayı amaçlamaktadır. Türkiye’de son yıllarda ilk evlilik yaşının artış eğilimi, bireyselleşme, eğitim süresinin uzaması, ekonomik koşullar ve kariyer önceliği gibi faktörlerle ilişkilendirilmektedir. Literatür taraması yöntemiyle hazırlanan bu çalışmada, veri tabanlarında “ilk evlilik yaşı”, “kariyer planlaması”, “toplumsal beklentiler” ve “aile yapısındaki değişim” anahtar kelimeleri ile yapılan taramalar sonucunda ulaşılan ulusal ve uluslararası araştırmalar incelenmiştir. Seçilen çalışmalar, konunun sosyolojik ve psikolojik boyutlarını kapsayacak biçimde değerlendirilmiştir.

Tartışma: Literatür incelemesi sonucunda, Türkiye’de kadınlarda ortalama ilk evlenme yaşının son kırk yılda yaklaşık iki yıl yükseldiğini, özellikle lise ve üzeri eğitim düzeyine sahip bireylerde bu artışın daha belirgin olduğu görülmektedir. Kariyer planlaması, ekonomik bağımsızlık kazanma, yükseköğretim süresinin uzaması ve kişisel gelişim öncelikleri, kadınların işgücüne katılımı evlilik kararını erteleleyen başlıca etkenlerdir. Bireyselleşme eğilimi ve değişen toplumsal normlar, evliliğin yaşam döngüsünde daha ileri yaşlara ötelenmesine zemin hazırlamaktadır. Bu durum mikro düzeyde evlilik doyumu, ilişki dinamikleri ve boşanma riskini; makro düzeyde ise doğurganlık hızı, nüfus yapısı ve aile kurumunun işlevlerini etkilemektedir. Ayrıca, araştırmalar eğitim düzeyi yükseldikçe evlilik yaşının ertelenmesinin daha olası olduğunu ve kentleşme oranının bu süreçte belirleyici bir faktör olduğunu göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler: Yapılan çalışmalar incelendiğinde, evlilik yaşının ötelenmesinin tek yönlü bir süreç olmadığını, bireylerin kendi yaşam hedefleri ile toplumsal beklentiler arasında kurduğu dengeye bağlı olarak şekillendiğini ortaya koymaktadır. Kariyer ve eğitim öncelikleri, modern toplumlarda bireylerin evlilik kararını rasyonel ve planlı şekilde ertelemelerine neden olmaktadır. Bu eğilim, toplumun demografik yapısını değiştirmekte ve aile politikalarında yeni düzenlemeler gerektirmektedir. Sosyal hizmet, psikoloji, rehberlik ve psikolojik danışmanlık ve aile danışmanlığı alanlarında, gençlere kariyer hedefleri ile aile yaşamı arasında sağlıklı bir denge kurabilecek rehberlik sunulması önerilmektedir. Çalışmalar, toplumsal cinsiyet rolleri ve ekonomik koşulların karar sürecinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Politika yapımcıların, aile yapısındaki bu değişimi dikkate alarak hem bireylerin yaşam tercihlerini hem de toplumun demografik ihtiyaçlarını dengeleyen stratejiler geliştirmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlk Evlilik, Kariyer, Aile, Toplum.

İLK EVLİLİK YAŞININ ÖTELENMESİ: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

Prof. Dr. Ali KUZUDİŞLİ

Gümüşhane Üniversitesi, akuzudisli@gumushane.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2135-5439

Elli yıl öncesine kıyasla ilk evlilik yaş ortalamasının büyük oranda arttığı görülmektedir. İlk evlilik yaşının otuzlu yaşlara kadar ötelenmesinin eğitim sürecinin uzaması, ekonomik yetersizlikler, aile olmanın sorumluluklarından ve yakın akraba baskılarından kaçış, özgür olma isteği ve evlilik dışı ilişkilerin yaygınlaşması gibi nedenleri olduğu söylenebilir. Bu nedenlerin yanı sıra üzerinde durulması gereken bir başka neden, evlenmenin ve boşanmanın ekonomik, kültürel ve hukuki zorluklarla kuşatılmış olmasıdır.

Bu bildiride toplumumuzda evlenmenin ve boşanmanın önündeki engeller incelenecektir. Konu araştırılırken, bu konuda daha önce yapılmış araştırmaların bulguları, analiz ve çözümleme yöntemiyle değerlendirilecektir.

Evlilik konusunda geleneksel yapı ile fiili durum arasındaki gerilimin yıllar geçtikçe arttığı düşünülmektedir. Gerilimin azaltılması için, işlevini büyük oranda yitirmiş bazı kültürel normların yerine daha işlevsel yeni kültürel normlar geliştirmek çözüm olabilir. Bildiride bu yönde çözüm arayışlarına da değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: İslam, Evlilik, Aile, Gelenek, Çağdaş Sorunlar.

EVLİLİKTE BİLİNÇLİ FARKINDALIK VE İLETİŞİM ŞEKİLLERİNİN EVLİLİKTE PROBLEM ÇÖZMEYE ETKİSİ

Arş. Gör. Muhammed Abdurrahman TOPÇU

Yalova Üniversitesi, muhammed.topcu@yalova.edu.tr, ORCID: 0009-0006-3968-6961

Fatma Sena ÖZGÜLER

Bağımsız Araştırmacı, ozgulerfsena@gmail.com

Arş. Gör. Rabia Ruveyda YİĞİT

Afyon Kocatepe Üniversitesi, relmali@aku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1652-7304

Prof. Dr. Nur Feyzal KESEN

Selçuk Üniversitesi, nfkesen@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6455-0293

Sağlıklı toplum döngüsünde mutlu evlilikler çok önemli bir yere sahiptir. Devamlı çatışma ortamının olması psikolojik ve fiziksel sıkıntılara sebep olabilmekte, eşlerin birbirlerine ve sorunlarına olumsuz yaklaşması evliliği bitirmeye kadar ileri götürebilmektedir. Bu araştırmada evli bireylerin evlilikte bilinçli farkındalıkları, iletişim şekilleri ve evlilikte problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Yapılan araştırma, evlilikte problem çözme becerisinin evlilikte bilinçli farkındalık düzeyinin ve iletişim şekillerinin birbirlerini ne kadar etkilediğini görmek ve bu konuda literatürü genişletmek bakımından önemlidir.

Nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılan araştırmada tanımlayıcı-ilişki arayıcı tasarım kullanılmıştır. Katılımcılara kişisel bilgi formunun yanında Evlilikte Bilinçli Farkındalık Ölçeği, Evlilikte Problem Çözme Ölçeği ve İletişim Şekilleri Ölçeği uygulanmıştır. Konya şehir merkezinde yaşayan evli bireylerden 366 kadın ve 329 erkek olmak üzere toplam 695 katılımcıya ulaşılmıştır.

Araştırmanın sonucunda evlilikte bilinçli farkındalık düzeyi arttıkça evlilikte problem çözme becerisinin arttığı, evlilikte problem çözme becerisi arttıkça olumlu iletişim tarzının arttığı, evlilikte bilinçli farkındalık düzeyi arttıkça olumlu iletişim tarzının arttığı bulunmuştur. Ayrıca evlilikte bilinçli farkındalık düzeyi ve iletişim şekilleri, evlilikte problem çözme becerisindeki toplam varyansın yaklaşık %41'ini açıklamaktadır. Yaş arttıkça evlilikte problem çözme becerisinin de düştüğü bulunmuştur. Bu araştırmadan elde edilen verilerle evlilik ve aile danışmanlığı konularına katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Evlilikte Bilinçli Farkındalık, Evlilikte Problem Çözme, İletişim Şekilleri.

TÜRKİYE’DE İLK EVLİLİK YAŞININ ÖTELENMESİNDE BİREYSEL KARIYER PLANLAMASININ ROLÜ

Gülcan DOĞANAY, Aile Danışmanı
gulcan_doganay@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-6599-0736

Modernleşme, kentleşme, bireyselleşme, sosyo-ekonomik koşullar, kadınların iş gücüne katılmalarının artması, toplumsal cinsiyet rollerinin değişmesi, küresel anlamadaki değişim ve dönüşüm gibi etkenler gençlerin evliliğe bakışını etkilemektedir (Coşan, 2021). Bu yaşanan değişim ve dönüşüm ile birlikte bireylerin ilk evlenme yaşı dünyada ve Türkiye’de giderek yükselmektedir. Türkiye’de geleneksel olarak evlilik genç yaşlarda sosyal zorunluluk (Balaban ve Kırac, 2024) ve aile baskısının (Çiçek, 2021) bir yansıması olarak görülürken günümüzde bireysel bir tercih ve kişisel gelişime dayalı bir karar haline gelmiştir. Türkiye’de genç yetişkinlerin kariyer planlamaları ilk evlilik yaşının ötelenmesinde belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Bu süreç bireylerin ekonomik bağımsızlık, eğitim ve mesleki gelişim hedefleri doğrultusunda evlilik kararlarını ertelemelerine yol açmaktadır (Akbaş, 2024). Bu çalışmada, Türkiye’de ilk evlilik yaşının ötelenmesinde bireysel kariyer planlamasının rolünü araştırmak amaçlanmaktadır. Çalışmada, Türkiye’de ve dünyada yapılmış mevcut araştırmalar ve istatistikler üzerinden literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. Literatür, eğitim ve mesleki hedeflerinin bulunmasının bireylerin evlilik kararı almalarını doğrudan etkileyen en önemli faktörden biri olduğunu ayrıca (Coşan, 2021; Çiçek, 2021; Akbaş, 2024) kariyer odaklı bireylerin ekonomik bağımsızlık ve mesleki güvence sağlanana kadar evliliği ertelediklerini vurgulamaktadır (Çiçek, 2021; Akbaş, 2024). Araştırmada bireylerin kariyer planlamalarının olmasının evliliği ertelemelerinin en önemli sebeplerinden biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Evlilik yaşının ertelenmemesi için üniversitelerde ve iş yerlerinde kariyer planlaması ve yaşam dengesi üzerine eğitimler verilmesi, rehberlik programlarının geliştirilmesi ve gençlerin iş gücü piyasasında ekonomik güvence ve istihdam fırsatlarını artıracak politikalar oluşturulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: İlk Evlilik Yaşı, Kariyer Planlaması, Ekonomik Bağımsızlık.

THE ROLE OF INDIVIDUAL CAREER PLANNING IN THE POSTPONEMENT OF FIRST MARRIAGE IN TÜRKİYE

Gülcan DOĞANAY, Family Counselor
gulcan_doganay@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-6599-0736

Modernization, urbanization, individualization, socio-economic conditions, the increasing participation of women in the workforce, changes in gender roles, and global transformations have significantly influenced young people’s perceptions of marriage (Coşan, 2021). As a result of these changes and transformations, the average age at first marriage has been steadily increasing both worldwide and in Türkiye. While marriage in Türkiye was traditionally perceived as a social obligation at a young age (Balaban ve Kırac, 2024) and as a reflection of family pressure (Çiçek, 2021), it has now become an individual choice grounded in personal development. Career planning among young adults in Türkiye has emerged as a determining factor in delaying the age of first marriage. This process often leads individuals to postpone marriage in line with their goals of achieving economic independence, higher education, and professional advancement (Akbaş, 2024). The present study aims to examine the role of individual career planning in the postponement of first marriages in Türkiye. The research employs a literature review method, utilizing existing studies and statistical data from both Türkiye and international contexts. The reviewed literature highlights that possessing educational and professional aspirations constitutes one of the most significant determinants influencing marriage

decisions (Coşan, 2021; Çiçek, 2021; Akbaş, 2024). Furthermore, it emphasizes that career-oriented individuals tend to delay marriage until they attain economic independence and job security (Çiçek, 2021; Akbaş, 2024). The findings indicate that the existence of a career plan is among the primary reasons for postponing marriage. To address this trend, it is recommended that universities and workplaces offer training programs on career planning and work-life balance, that comprehensive guidance and counseling services be developed, and that public policies be implemented to enhance economic security and expand employment opportunities for young adults in the labor market.

Keywords: Age of First Marriage, Career Planning, Economic Independence.

Kaynakça

- Akbaş, A. (2024). Türkiye toplumunda evlilik ve aile: Sosyolojik-psikolojik perspektiften yakın ilişkiler. NOSYON: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi, (13), 131-153.
- Balaban, E. ve Kısaç, İ. (2024). Evlilik Beklentileri: Kültürel Dönüşüm ve Modern Zamanlar. International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR), 11(110), 1565-1571.
- Coşan, B. ve Taşçı, D. F. (2021). Türkiye’de ilk evlilik yaşının artışının nedenleri ve sonuçları: doğurganlık üzerine ekonometrik bir analiz.
- Çiçek, Z. (2021). Çağdaş toplum dinamikleri ekseninde değişen evlilik ve aile kurumu. Premium e-Journal of Social Sciences (PEJOSS), 5(17), 664-686.
- Dindar, V. (2020). Gençlerde evlilik yaşının uzaması üzerine din sosyolojisi açısından bir araştırma. İlahiyat Akademi, (12), 257-284.
- Erkol, M., Şahin, M. ve Avcı, Ş. (2021). Toplumsal değişimin bir göstergesi olarak gençlerin evliliğe yönelik tutumları. Universal Journal of History and Culture, 3(1), 57-78

ANTİNATALİZM, DİN PSİKOLOJİSİ VE DÜŞEN DOĞURGANLIK BAĞLAMINDA DEĞİŞEN ANNELİK ALGISI

Tuba DÖNMEZ ÇAĞLAR, Yüksek Lisans Öğrencisi

**Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Psikolojisi Anabilim Dalı,
donmezcaglar1@gmail.com ORCID: 0009-0001-1699-536X**

Dr. Öğr. Üyesi Durali KARACAN

**Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Psikolojisi Anabilim Dalı, durali.
karacan@ogu.edu.tr ORCID:0000-0001-5840-7899**

Giriş: Günümüz toplumlarında aile kurumu ve üreme davranışları, küreselleşme, sekülerleşme ve bireyselleşme gibi çeşitli dinamiklerin etkisiyle önemli dönüşümler yaşamaktadır. Bu dönüşümlerden biri de düşen doğurganlık oranları ve buna bağlı olarak annelik algısında meydana gelen değişimlerdir. Antinatalizm, henüz ülkemizde yükselen bir kavram olmamakla birlikte dünya genelinde Sosyal medya aracılığıyla hızla yayılmaktadır. Bu yayılımın düşen doğurganlık oranlarına etkisi olabileceği düşünülmektedir. Sempozyumun “Reprodüktif Sağlık, Doğurganlık, Nüfus ve Aile Planlaması” ile “Sekülerleşme ve Aile Yapısındaki Değişimler” tematik başlıkları, bu kritik konuların multidisipliner yaklaşımla ele alınmasının önemini vurgulamaktadır.

Amaç: Antinatalist felsefenin ve din psikolojisi perspektifinin, düşen doğurganlık oranları bağlamında değişen annelik algısı üzerindeki potansiyel etkileşimlerini kavramsal düzeyde analiz etmektir.

Yöntem: Uluslararası literatürde giderek yükselen bir kavram haline gelen antinatalizm ülkemizde henüz tartışma konusu olmamıştır. Düşen doğurganlık oranları ve ülkemizdeki annelik algısındaki dönüşümün din psikolojisi bağlamında değerlendirilme ihtiyacı literatürdeki boşluğa işaret etmektedir. Bu sebeple bu çalışma kavramsal analiz şeklinde yürütülecektir.

Bulgular: Yapılan literatür taraması ve kavramsal analizler sonucunda, antinatalizmin bireylerin üreme motivasyonlarını etkileyen önemli bir felsefi çerçeve sunabileceği öngörülmektedir. Dinî inançların anneliğe yüklediği geleneksel anlamların, artan sekülerleşme eğilimleri ve antinatalist düşünceler karşısında yeni bir biçim aldığı varsayılmaktadır. Bireysel özgürlük, ekolojik kaygılar ve varoluşsal acı temalarının, dinî motivasyonlarla çatışarak annelik algısında değişimlere yol açabileceği ve bu durumun düşen doğurganlık oranlarına katkıda bulunabileceği değerlendirilmektedir.

Sonuç ve Öneriler: Elde edilen kavramsal bulgular, annelik algısındaki dönüşümün sadece dışsal faktörlerle değil, aynı zamanda bireylerin varoluşsal sorgulamaları, etik duruşları ve manevi değerleriyle de ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, düşen doğurganlık oranlarını anlamak ve aile politikalarını şekillendirmek için antinatalizm ve din psikolojisi gibi alanların da göz önünde bulundurulması gerektiğini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Antinatalizm, Din Psikolojisi, Düşen Doğurganlık, Annelik Algısı, Sekülerleşme.

BABALIK KİMLİĞİNİN DİNİ VE PSİKOLOJİK TEMELLERLE İNŞASI: YENİ BABALAR ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Arş. Gör. Yusuf KABAHASANOĞLU, Doktora Öğrencisi

Ankara Üniversitesi, ykabahasanoğlu@ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9669-5836

Doç. Dr. Gülüşan GÖCEN

İstanbul Üniversitesi, gulusan.gocen@istanbul.edu.tr, ORCID:0000-0003-4856-9653

Bu çalışma, yeni baba olan kişilerin babalık deneyimlerinde yaşadıkları manevi dönüşümü ve bu sürecin dinî ve psikolojik temellerle nasıl şekillendiğini anlamayı amaçlamaktadır. Çalışmada, çocuk sahibi olduktan sonraki süreçte babaların dinî pratiklerinde ve manevi yönelimlerinde meydana gelen değişimlerin, aile içi roller ve kimlik algısıyla nasıl bütünleştiği incelenmiştir. Yeni baba olanların babalık rolünü nasıl yaşadıkları, bu süreçte dinî ve manevi değerlerin söz konusu role ne şekilde yön verdiği ve babalık–maneviyat ilişkisinin özünü ortaya koyma amacı doğrultusunda, araştırmada nitel yaklaşım benimsenmiş ve fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt ve kartopu teknikleriyle belirlenen, çocuk sahibi olduktan sonraki ilk üç yıl içinde bulunan, 25–36 yaş aralığında ($\bar{X}=29$) 10 yeni baba oluşturmaktadır. Bu katılımcılarla derinlemesine yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların tamamı üniversite mezunu olup, farklı mesleklerden ve sosyoekonomik düzeylerden kişilerden oluşmaktadır. Araştırma verileri tematik ve içerik analizi yöntemleriyle incelenmiş ve bulgular üç ana tema etrafında yapılandırılmıştır: (1) Psikososyal dönüşüm ve kimlik inşası, (2) Aile içi ilişkilerde değişim ve sorumluluk paylaşımı, (3) Manevi pratiklerde artış ve manevi değer aktarımı. Bulgular, baba olmanın yalnızca bir sosyal statü değil, aynı zamanda kişisel bir manevi yolculuk olarak deneyimlendiğini ortaya koymaktadır. Katılımcıların çoğu, çocuk sahibi olmanın hayatın anlamına dair yeni sorgulamalar başlattığını, dua, şükür, sabır gibi dinî pratiklerde artış yaşandığını, eş ve çocukla kurulan bağların daha güçlü bir manevi zemine oturduğunu belirtmiştir. Ayrıca, katılımcılar kendi babalarıyla olan ilişkilerini yeniden değerlendirerek, rol model olma sorumluluğunu hem ahlaki hem dinî bağlamda üstlendiklerini ifade etmişlerdir. Sonuç olarak bu çalışma, babalığın dinî ve psikolojik değerlerle yeniden inşa edilen, maneviyat temelli bir kimlik dönüşümüne zemin hazırladığını göstermekte ve bu sürecin din psikolojisi, aile danışmanlığı, sosyal hizmetler ve manevi destek hizmetlerinde dikkate alınması gerektiğini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Babalık, Maneviyat, Psikososyal Dönüşüm, Baba-Çocuk Manevi Bağı.

AİLE MUTLULUĞU AÇISINDAN BİR EVİN İDARESİ

Doç. Dr. Umut KAYA

**Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, umut.kaya@marmara.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-3237-8150**

Evlilik, insan hayatında önemli bir dönüm noktasıdır. Zira evliliğe kadar bir evi idare etmenin sorumluluğunu taşımayan erkek ve kadın, evlilikten sonra bir evi beraberce idare etmek mecburiyetindedir. Ev idaresinin iki tarafın da memnun olacağı bir şekilde olması aynı zamanda mutlu bir evlilik için de gereklidir. Bununla beraber genç çiftlerin bir çatı altında beraber yaşarken evin kimin nasıl idare edeceği, idare konusunda erkeğin ve kadının görevlerinin neler olduğu ise muğlak bir alan olarak durmaktadır. Ev içi anlaşmazlıkların birçoğu da bu konuda yaşanmaktadır. Osmanlı’da 19. yüzyılının ikinci yarısından itibaren ev idaresi müstakil bir konu olarak kabul edilerek yayın dünyasında ele alınmış, kız mektep programlarında da bir dersin ismi olmuştur. Bu derse neden sadece kız okullarında yer verildiği başka bir tartışma konusu olsa da ders kitaplarının içeriğine bakıldığında ev idaresinin büyük oranda kadına bırakıldığı görülmektedir. Osmanlı’nın son dönem modernleşme çabaları içinde söz konusu dersle birlikte, ev idaresi bilimsel, rasyonel ve pedagojik bir zemin üzerinde oturtulmaya çalışılmaktadır.

Nitel araştırma türlerinden doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı bu bildiride Eyüp Sultan İnas Numune Mektebi Müdürü Bekir Sıdkı Bey tarafından 1916 yılında kaleme alınan Miratü’l-Aile isimli ders kitabı göz önüne alınarak bu dersin içeriğinin ele alınması ve değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bekir Sıdkı Bey, bu derse ilk girdiği zamanlarda bu dersle alakalı ne bir kitap ne de müfredat olduğunu, bu dersi okuturken derste tutturduğu notları daha sonra düzenleyerek kitap haline getirdiğini ifade etmektedir. Söz konusu ders kitabında yer alan konu başlıklardan bazıları şu şekildedir: Ev İdaresinin Tarifi, Aile Kurmanın Amacı, Eşler Arasındaki İlişki, Anne-Babanın Evlatlarına Karşı Sorumlulukları, Evlatların Ebeveynine Karşı Hizmetleri, Ev Seçimi, Evlerin Mefruşatı ve Bir Odanın Düzenlenmesi, Temizlik, Ev Kadının Toplum Hayatındaki Yeri, Alışveriş, Aile Bütçesi, Programlı Çalışmak, Kadınlarda Aranılan Özellikler, Hizmetçiler, Çamaşır Yıkamak, Leke Çıkarmak, Mutfak, Yemekler ve Çorbalar, Yemeklerin Ahlak Üzerine Etkisi, Sofra Düzeni, Yemek Zamanları, Yiyecekleri Saklama Usulleri, El Hünelerinden Dikiş, Resim, Müzik, Isıtma, Aydınlatma, Ev Kazaları, İlk Yardım, Böceklerle Mücadele, Diş Sağlığı, Evlerde Hasta Bakımı.

Söz konusu konuların birçoğunun günümüz açısından geçerliğini yitirdiği açıktır. Ancak bir kısmının ise hala geçerliğini koruduğunu söylemek mümkündür. Bugün geline nokta da ise gerek örgün gerek yaygın eğitim alanlarında mutlu bir evliliğin temeli olan ev idaresinin nasıl yerine getirileceğine, bu konuda kadın ve erkeğin sorumluluklarının neler olduğuna yer verilmemektedir. Özellikle bugün çalışan kadınlar göz önüne alındığında, kadınların gündüz çalışarak akşamları da evin geleneksel olarak bütün yükünü taşımasının zor olduğu açıktır. Ev idaresi konusunun, aile mutluluğu açısından en azından farkındalık oluşturma adına yeniden gündeme getirilmesinin önemli olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Ev İdaresi, Eşlerin Sorumlulukları, Annenin Görevleri.

HOUSEHOLD MANAGEMENT FOR FAMILY HAPPINESS

Associate Professor Dr. Umut KAYA

**Marmara University Faculty of Theology, umut.kaya@marmara.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-3237-8150**

Marriage is a significant turning point in a person’s life. While a man and a woman may not have the responsibility of managing a household before marriage, they are obligated to do so together after they are wed. For a marriage to be happy, the management of the household must be agreeable to

both parties. However, for young couples living under the same roof, the roles of who will manage the household and what the specific duties of the husband and wife are remain an ambiguous area, and many domestic disputes arise from this very issue.

Starting from the second half of the 19th century in the Ottoman Empire, household management was recognized as a distinct topic in publishing and became the title of a course in girls' schools. While the reason for this course being exclusive to girls' schools is a separate discussion, a review of the textbooks reveals that the responsibility for household management was largely assigned to women. In an effort to modernize during the late Ottoman period, household management was being established on a scientific, rational, and pedagogical basis with the introduction of this course. Using the document analysis method, a type of qualitative research, this paper aims to analyze and evaluate the content of the textbook *Miratü'l-Aile* (Mirror of the Family), which was written in 1916 by Bekir Sıdkı Bey, the director of Eyüp Sultan Girls' Teacher Training School. Bekir Sıdkı Bey states that when he first began teaching this course, there was neither a textbook nor a curriculum. He later organized the notes he took during his lectures into a book. Some of the topics covered in this textbook are: Definition of Household Management, Purpose of Starting a Family, Relationship Between Spouses, Responsibilities of Parents to Their Children, Children's Duties to Their Parents, Choosing a House, Furnishings and Arranging a Room, Cleaning, The Housewife's Place in Society, Shopping, Family Budget, Working with a Schedule, Desirable Qualities in Women, Servants, Laundry, Stain Removal, Kitchen, Meals and Soups, The Effect of Food on Morals, Table Setting, Mealtimes, Methods of Storing Food, Handicrafts such as Sewing, Painting, Music, Heating, Lighting, Home Accidents, First Aid, Pest Control, Dental Health, and Home Care for the Sick.

It is clear that many of these topics have lost their relevance today. However, it is also fair to say that some still hold validity. At this point, neither formal nor informal education addresses how to manage a household, which is the foundation of a happy marriage, or what the responsibilities of men and women are in this regard. Particularly given the number of working women today, it is clear that carrying the traditional burden of the household in the evenings after working all day is a challenge. It can be argued that bringing the topic of household management back onto the agenda is important, at least to raise awareness, for the sake of family happiness.

Keywords: Family, Household Management, Spousal Responsibilities, Mother's Duties.

EN İYİ YAŞAM KOÇU BABADIR...

Murat ARSLANHAN
Spastik Engelliler Federasyon Başkanı

Ailenizin hayatını nasıl daha iyi hale getirebileceğinizi keşfedin.

Koçum Babam projesi Spastik Engelliler Federasyonu tarafından hayata geçirilmiş, işleri bakanlığı tarafından desteklenmiş ve TRT tarafından 19 bölüm dizi belgesel olarak yayınlanmıştır. Yalova merkezli başlayan uygulama Sinop, Manisa, Denizli, Kocaeli gibi birçok yerde dikkate alınarak uygulama başlamıştır.

Engelli ailesinde genellikle yük annenin omuzlarında olup, babalar sürecin dışında kalmaktadır. Babanın sürece dahil olması aileyi güçlendirdiği gibi çocuğun ve ailenin yaşam kalitesini de arttırmaktadır.

Babaların kendi çocuklarına Yaşam Koçluğu yapmaları konusundaki proje kapsamında,

1. Engelli çocuk babası olmanın zorlukları ve başa çıkma yolları
2. Aile içi iletişimde yapılan hatalar ve doğru uygulamalar.
3. Yaşam Koçluğu nedir? nasıl yapılır?
4. Çocuğun ulaşması beklenen ve istenilen hedefe, istenilen sürede ulaşması. (Gerçekçi ve doğru hedef koyma ilkeleri) gibi konular anlatılmış ve atölye çalışmaları yapılmıştır.

NEDEN BABALAR?

Baba bir çocuğun gelişiminde çok büyük bir öneme sahiptir. Kız çocuğunun güvendiği dağ, erkek çocuk için adeta bir özdeşim modeli, kahraman ve erkekliği öğreneceği rol-model örneğidir. Bir çocuğun anneden sonra, sevgi, şefkat ve güven duygusunu en gerekli ve sağlıklı kuracağı kişidir baba. Babanın sadece maddi bakımla değil ruhsal gelişimle de ilgili olması gerekmektedir. Çünkü dinleyen ve anlamaya çalışan bir baba, kızan ve uzak duran bir babadan çok daha etkilidir. Çocuk ona yakın ve paylaşan bir babayla sağlıklı özdeşim kurabilir. Çocukla geçirilecek her an, birlikte yapılacak her aktivite çocuk gelişimi için çok önemlidir.

Aileye eve çocuğa ayrılmayan zaman, bir daha asla telafisi olmayan kayıp bir yaşam parçası demektir. Çocuk eğitiminde babanın rolü anne kadar önemli iken, engelli bir çocuğun eğitiminde bu önem en az iki katına çıkmaktadır.

Ancak biliyoruz ki ülkemizde babaların büyük bir çoğunluğu engelli evlatlarını çok geç kabullenmekte, bu yüzden çocuğuna kazandırabileceği pek çok duyguyu ve davranış modellerini kazandıramamaktadırlar. Tam da bu noktada babaların desteklenmesi eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

YALOVA İL MÜFTÜLÜĞÜ AİLE VE DİNİ REHBERLİK BÜROSU (ADRB) FAALİYETLERİ

Zübeyde KALYONCU

Kuruluş Amacı ve Yasal Dayanak Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde kurulan ADRB, toplumun dinî ve ahlaki değerler çerçevesinde aile yapısını güçlendirmeyi, aile kurumunu korumayı ve güncel sorunlara dinî referanslarla çözüm üretmeyi amaçlamaktadır. Bu faaliyetler, Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un, toplumu din konusunda aydınlatma ve rehberlik etme maddelerine dayanılarak yürütülmektedir. Bürolarda vaiz, din hizmetleri uzmanı ve Kur’an kursu öğreticileri gibi uzman personeller görev almaktadır.

Yürütülen Temel Projeler

Aile Bilinci ve Değerler: “Değerleriyle Güçlü Ailem” projesi (2025-2029), ailenin bireysel ve toplumsal huzur için en önemli değer olduğu farkındalığını oluşturmayı hedefler. Eğitimlerde ailede zaman bilinci, sorumluluk, güven, sadakat ve tüketim ahlakı gibi konular işlenmektedir.

Evlilik Hazırlığı: “Evliliğe İlk Adım” seminerleri ile yeni evlenen ve evlenecek çiftlere; iletişim dili, ailede iffet, mahremiyet ve sorumluluklar konularında eğitimler verilmektedir.

Baba Okulu: Babaların ailedeki rolünü güçlendirmek amacıyla “Baba Okulu” projesi uygulanmakta; İslam’da babanın sorumlulukları, çocuk ve genç iletişimi ile merhamet konuları ele alınmaktadır.

Kadın ve Anne Adaylarına Yönelik Çalışmalar: “Bebeğimi Beklerken” projesi ile anne adaylarına manevi rehberliğin yanı sıra sağlık ve psikolojik destek sağlanmaktadır. Ayrıca “Aileme Dair Bilinçleniyorum” projesi kapsamında dikey kursu ile entegre aile eğitimleri verilmektedir.

Yaşlılara Vefa: “Büyüklerimize Vefa” projesi (2028’e kadar), yaşlılar ve ailelerine destek olmayı ve kuşaklar arası gönül köprüsü kurmayı amaçlamaktadır.

Personel Ailelerine Destek: “Mum Dibini Işıtır” projesi (2024-2029), din görevlilerinin eşlerini destekleyerek kurumsal aidiyet ve gönüllülük bilincini artırmayı hedeflemektedir.

Çocuk ve Gençlik Faaliyetleri Yaz ve kış dönemi kurslarında çocuklara (7-12 yaş) çevre ahlakı, mahremiyet bilinci, akran zorbalığı ve teknolojinin bilinçli kullanımı konularında seminerler verilmektedir. Ayrıca gençlere yönelik “Genç Değer” projesi ve değerler eğitimi çalışmaları düzenlenmektedir.

Sosyal Yardımlaşma ve İş Birlikleri ADRB; TDV Kadın Kolları ile ortak çalışmalar yürütmekte, deprem bölgesi ve Gazze’ye yardım etkinlikleri, kermesler ve ziyaretler organize etmektedir. Ayrıca ÇEDES seminerleri, 4-6 yaş veli seminerleri ve STK’lardan (TÜGVA, İHH, MÜSİAD vb.) gelen talepler doğrultusunda eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

GÖÇLE DEĞİŞEN AİLE: SİİRT’TEN YALOVA’YA İÇ GÖÇÜN SOSYO-KÜLTÜREL ETKİLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Arş. Gör. İlknur AĞTÜRK

Siirt Üniversitesi, ilknur.agturk@siirt.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4991-5749

Doç. Dr. Mehmet TAN

Yalova Üniversitesi, mehmet.tan@siirt.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0398-9961

Göç, ailelerin bulundukları yerlerden farklı bir sosyo-kültürel coğrafyaya yapılması durumunda bu farklılıkların aileler üzerinde etkisi kaçınılmaz hale gelmektedir. Bu çerçevede göç eden ailelerin önceki kültürel bagajları yeni yere uyumu etkisi olmakla birlikte bu uyum süreci değişimi etkileyebilmektedir. Bu çalışma, Siirt’ten Yalova’ya göç eden ailelerin göç sürecinde yaşadığı yapısal değişimleri açıklamayı amaçlamaktadır. Göç, coğrafi bir yer değişikliğinin yanı sıra aile ilişkilerini, rollerini, değerlerini ve gündelik pratikleri yeniden şekillendiren çok katmanlı bir sosyo-kültürel süreçtir. Bu bağlamda çalışmada, aile içi otorite yapısı, kadın ve erkek rolleri, kuşaklar arası ilişkiler, çocuk yetiştirme pratikleri ve sosyal dayanışma ağlarındaki değişim tematik olarak ele alınmaktadır. Araştırma, nitel araştırma deseninde, yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yoluyla gerçekleştirilmektedir. Görüşmeler, Yalova’da yaşayan ve Siirt’ten göç etmiş 15 aileyle gerçekleştirilmektedir. Örneklem grubu ölçüt örneklem tekniği ile belirlenmektedir. Veriler, tematik olarak analiz edilmektedir.

Çalışmanın bulgularına göre, göç süreciyle birlikte geleneksel aile yapısında belirli çözümler tespit edilmektedir. Kadınların kentte görünür hale gelmesiyle beraber aile içerisinde karar alma süreçlerinde aktif oldukları gözlemlenmektedir. Çocukların eğitim ve sosyal uyum süreçlerinde anne-babalar etkin rol oynadığı ve eğitime daha çok yatırım yaptıkları tespit edilmektedir. Ayrıca geniş aile yapısının çözülerek çekirdek aileye dönüşme eğilimi gösterdiği, kuşaklar arası iletişimde değer farklılıklarının belirginleştiği anlaşılmaktadır. Bu çalışma, göçün sadece ekonomik değil, aynı zamanda kültürel ve sosyo-psikolojik bir yeniden yapılanma süreci olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Aile yapısı, Kültürel değişim, Siirt, Yalova

THE FAMILY TRANSFORMED BY MIGRATION: A QUALITATIVE STUDY ON THE SOCIO-CULTURAL EFFECTS OF INTERNAL MIGRATION FROM SİİRT TO YALOVA

Research Assistant İlknur AĞTÜRK

Siirt University, ilknur.agturk@siirt.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4991-5749

Associate Professor Mehmet TAN

Yalova University, mehmet.tan@siirt.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0398-9961

Migration, when it involves relocation to a socio-cultural geography different from one’s place of origin, inevitably impacts families. In this context, the prior cultural background of migrant families influences their adaptation to the new environment, while the adaptation process itself can, in turn, affect the pace and nature of change.

This study aims to explain the structural changes experienced by families migrating from Siirt to Yalova during the migration process. Migration is not only a geographical relocation but also a multi-layered socio-cultural process that reshapes family relationships, roles, values, and everyday practices. In this regard, the study thematically examines changes in family authority structures, gender roles, intergenerational relationships, child-rearing practices, and social solidarity networks. The research employs a qualitative research design and is conducted through semi-structured in-

depth interviews. Interviews were carried out with 15 families residing in Yalova who had migrated from Siirt. The sample group was determined using the criterion sampling method. The data were analyzed thematically.

Findings indicate that migration has led to certain dissolutions within the traditional family structure. Women have become more visible in the urban setting and are actively involved in family decision-making processes. Parents play an active role in their children’s education and social adaptation and invest more in education. Furthermore, the extended family structure tends to dissolve into the nuclear family form, and generational communication reflects increasing differences in values. This study demonstrates that migration is not only an economic phenomenon but also a process of cultural and socio-psychological reconstruction.

Keywords: Migration, Family Structure, Cultural Change, Siirt, Yalova

DOĞU’NUN HAŞARI ÇOCUKLARI: BİR 19. YÜZYIL SEYAHATNAMESİNDE OSMANLI AİLE VE TERBİYE ANLAYIŞI

Doç. Dr. Muhsin ÖNAL

Yalova Üniversitesi, muhsin.onal@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3329-3471

Bu çalışma, 19. yüzyılın önemli İngiliz seyyahlarından Lady Blunt’ın seyahat notlarında yer alan Osmanlı aile yaşamı ve çocuk terbiyesi gözlemlerini merkeze almaktadır. Bahse konu olan seyyah Arap yarımadası ve Osmanlı topraklarında yaptığı uzun süreli seyahatler sırasında, özellikle kentli ve kırsal ailelerin günlük hayatına dair ayrıntılı betimlemeler yapmıştır. Seyyahın notları sadece gözleme değil, doğrudan aile bireyleriyle kurduğu temasları da göz önüne alarak gerçek diyaloglara da yer vermektedir. Dolayısıyla bu betimlemeler, yalnızca bir gezginin gözlemleri olarak görülmemelidir. Bunlar aynı zamanda Batılı bir oryantalistin zihninde şekillenen kültürel algı ve önyargıların doğrultusunu belirleyen metinler olarak da önem taşımaktadır. Seyyahın bilhassa İstanbul’da konakladığı sırada çocukların yetişme koşulları, aldıkları eğitim ve ebeveynlerle olan iletişimleri konusunda gerçekleştirdiği gözlemler hayli dikkat çekicidir. Blunt’un çocuklara dair izlenimlerinde “haşarılık” temasının belirgin bir şekilde öne çıktığı görülmektedir. Özellikle mahalle aralarında ve sokak oyunlarında gözlemlenen bu “haşarılık”, çocukların toplumsal dayanışma biçimlerini ve arkadaşlık ilişkilerini anlamak açısından da ipuçları sunmaktadır. Seyyah yazılarında, Osmanlı çocuklarının hareketli, meraklı, zaman zaman yaramaz ancak sosyal ilişkilerde canlı ve girişken olduklarını vurgulamaktadır. Bu özellikler, dönemin Batı kaynaklarında yer alan “Doğulu çocuk” imgesiyle karşılaştırıldığında benzerlikler ve farklılıklar göstermektedir. Özellikle aile içinde disiplin, itaat ve saygı kavramlarının, çocukların enerjik doğasıyla nasıl dengelendiği, seyyahın dikkatini çeken başlıca konulardan biridir. Bununla birlikte, seyyahın yorumlarında zaman zaman aşırıya kaçarak Batılı üstünlük algısını vurgulamaya çalışması, metni değerli kılarak eleştirel okumaya açık hale getirmektedir. Diğer taraftan çalışma, seyyahın gözlemlerini tarihsel bağlama oturtarak, Tanzimat sonrası Osmanlı toplumunun modernleşme sürecinde çocuk terbiyesi ve aile yapısındaki değişimlere ışık tutmaktadır. Seyyahın kullandığı betimleyici üslup, Osmanlı toplumunun “gündelik” yüzünü görünür kılarken, aynı zamanda Batılı okuyucunun beklentilerini karşılayan egzotik öğeleri de öne çıkarmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, 19. yüzyıl seyahat edebiyatı ile Osmanlı çocuk kültürü arasındaki kesişim noktasını “haşarılık” teması üzerinden gözlemleyip, aile içerisindeki sosyalleşme vasıtalarını analize ederek sosyal tarih ve kültürel temsil bağlamında özgün bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarih, Aile, Çocuk, 19. Yüzyıl, Osmanlı, Seyahatname

BAĞIMLILIK İYİLEŞMESİNDE AİLENİN GÜCÜ: YEDAM MODELİ KAPSAMINDA BİR DEĞERLENDİRME

Özlem ÇETİN, Klinik Psikolog

**Yalova Yeşilay Danışmanlık Merkezi, ozlem.cetin@yesilay.org.tr,
ORCID: 0009-0004-5967-4429**

Betül ŞENGÜL UYANMAZ, Sosyal Çalışmacı

**Yalova Yeşilay Danışmanlık Merkezi, betul.sengul@yesilay.org.tr,
ORCID: 0009-0004-1013-0172**

Hümeysra MUTLUTÜRK, Sosyal Çalışmacı

**Koşuyolu Yeşilay Danışmanlık Merkezi, humeyra.mutlutrurk@yesilay.org.tr,
ORCID: 0000-0002-1947-9643**

Bağımlılık, bireyin yanı sıra ailesini de etkileyen karmaşık bir halk sağlığı sorunudur. İşlevsiz aile yapısı, yetersiz ebeveynlik, aile içi şiddet, ebeveynlerin madde kullanımı, aile içi iletişimin niteliği, zayıf iletişim ve duygusal ihmal gibi sosyal etmenler, genetik yatkınlıkla birlikte bağımlılık riskini artırmaktadır (Demircan ve Tamam, 2024). Bu etkenler, yalnızca alkol ve madde kullanım bozukluğu değil; kumar ve internet oynama bozukluğu gibi davranışsal bağımlılıklar açısından da benzer şekilde risk oluşturabilmektedir. Bağımlılığın yalnızca bireyin değil, tüm ailenin sorunu olduğu anlayışı doğrultusunda geliştirilen yaklaşımlar, aileyi tedavi sürecinin önemli bir parçası olarak kabul etmektedir (Atadokht, Karimi ve Narimani, 2015). Bu bildirinin amacı, bağımlılıkta aile faktörlerinin rolünü ve aile temelli yaklaşımların önemini vurgulamaktadır. Yeşilay Danışmanlık Merkezi (YEDAM), bağımlı bireylere ve ailelerine ücretsiz psikolojik ve sosyal hizmet desteği sunan bir danışmanlık merkezidir. Merkezde bağımlılık danışmanlığı süreci hem bireyle hem de aile üyeleriyle yüz yüze görüşmeleri kapsar. Tedavi sürecine teşvik etmenin yanı sıra, düzenli bireysel ve grup çalışmalarıyla ruhsal ve sosyal işlevselliğin güçlendirilmesi hedeflenir. İlk aile görüşmesinde, ebeveynlik becerileri ve aile içi iletişimin değerlendirilmesi amacıyla “Aile Bağımlılık Profil İndeksi” uygulanır (Ögel ve ark., 2017). Sonraki bireysel görüşmelerde ebeveynlik becerileri, çatışma çözme, kural koyma ve aile bağları güçlendirme konularında çalışılır; süreç “Aile Değişim Defteri” ile izlenir. Bu görüşmelerde ayrıca, bağımlı bireyin sorunlarını üstlenme ve kendi yaşamını ikinci plana atma gibi özelliklerle tanımlanan eş bağımlılık konusuna da değinilir ve eş bağımlılığa yönelik görüşmeler yapılmaktadır. Aileler, deneyim paylaşımını destekleyen Aile Grup Terapilerine katılır (Ögel ve Başabak, 2012) ve gerekirse aile üyesinin ruhsal sorunlarının tedavi sürecini olumsuz etkilediği durumlarda, danışan merkez içinde farklı uzmana yönlendirilir. Bağımlı bireyin destek almak istemediği durumlarda dahi, aileyle görüşülerek onların iletişim ve baş etme becerilerinin güçlendirilmesi sağlanır ve bu yolla bağımlı bireyin sürece katılması hedeflenir. YEDAM modelinin aile temelli yaklaşımı kapsamında elde edilen uygulama verileri, aile katılımının tedavi sürecine önemli katkı sunduğunu göstermektedir. Alkol ve çoklu madde kullanım bozukluğu nedeniyle başvuran danışanların aileleri ile 62.402 görüşme; kumar oynama ve internet kullanım bozukluğu alanlarında ise 75.082 aile görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Görüşmelere düzenli olarak katılım sağlayan ailelerde, iletişim becerilerinde güçlenme, çatışma çözme ve sınır koyma alanlarında gelişme ve eş bağımlı davranış örüntülerinde azalma gözlenmiştir. Ayrıca aile katılımının arttığı danışanlarda tedaviye uyumun yükseldiği ve nüks oranlarının azaldığı görülmüştür. Bu sonuçlar, bağımlılıkla mücadelede aileyi aktif sürece dahil eden modellerin klinik açıdan önemli bir koruyucu ve destekleyici işlev taşıdığını desteklemektedir. Bu sayede aileler, bağımlılığın devamını besleyen bir unsur olmaktan çıkarak, iyileşme sürecinin aktif destekçileri haline gelir. Aile katılımı tedaviye uyumu artırmakta ve nüks olasılığını önemli ölçüde azaltmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Madde Kullanım Bozukluğu, Alkol Kullanım Bozukluğu.

BAĞIMLILIK SÜRECİNİN EVLİLİK DİNAMİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE DAİR SİSTEMATİK BİR ANALİZ

Sena KAYA, Yüksek Lisans Öğrencisi
Yalova Üniversitesi, 190203052@ogrenci.yalova.edu.tr

Bağımlılık; yalnızca bireyin değil, yakın çevresinin de yaşamını etkileyen, süregelen bir beyin hastalığıdır (World Health Organization [WHO], 2019). Bu hastalık; toplum tarafından kabul görmesi zor, ayırıştırıcı ve damgalayıcı bir sosyal statü olarak karşımıza çıkmaktadır. Çiftler bu süreci birlikte götürebilmekte veya bu süreç sebebiyle yollarını ayırabilmektedir. TÜİK-Türkiye Aile Yapısı Araştırması (2021) verilerinde içki, kumar ve madde bağımlılıkları boşanma nedenleri olarak ele alınmıştır. Bağımlılık, evliliklerde hem doğrudan hem de dolaylı biçimde ilişkiyi zedeleyen ve ailenin dağılmasına neden olan önemli bir risk unsurudur.

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de TR Dizinde taranan dergilerde 2022-2024 yıllarında yayınlanmış alan araştırmaları aracılığıyla bağımlılık ve boşanma arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya dair sistematik bir derleme yapmaktır. Böylece bağımlılığın evlilik ve çift ilişkileri üzerindeki etkilerini literatür çerçevesinde değerlendirmektir. Bu amaçlara ulaşmak için sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. 2022, 2023 ve 2024 yıllarında TR Dizinde yayınlanan; “bağımlılık”, “boşanma”, “evlilik ilişkileri” anahtar kavramları aracılığıyla ulaşılan alan araştırması makaleler incelenerek boşanma ve evlilik ilişkilerinin sarsılma nedenleri arasında bağımlılığın yer aldığı araştırmalar sistematik olarak derlenmiştir.

Literatüre göre sosyal çalışmacıların görüşmekte olduğu danışanlar ile yapılan çalışmada bağımlılık tedavisinin motivasyonunu evlilik, çocuk ve aile gibi etmenlerin etkilediğini, tedaviye bakış açısının olumsuz olması durumunda evlilik birliğinin olumsuz olarak etkilendiği ve boşanmaya varan süreçlerin olduğu tespit edilmiştir (Çakır, Acar, Bingöl ve Yaman, 2022). Böylece bağımlılığın aile dinamiklerini sarstığını ve hatta ailelerin dağılmasına sebep olduğunu söyleyebiliriz.

Bağımlılığın hem tedavi süreci hem de ailedeki evlilik dinamiği birbiri ile bağlantılı olup süreçlerin bütüncül olarak ele alınması gerekmektedir. Yapılan sistematik analizde bağımlılığın aile birliğini sarstığı ancak tedaviye ailenin dahil olmasıyla tedavi sürecinin daha olumlu gittiği bulgularına ulaşılmıştır. Bu süreçlerde aile danışmanlığı, psikososyal destek, koruyucu önleyici çalışmalar önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, Evlilik, Aile Dinamikleri, Boşanma.

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERE SOSYAL DESTEĞİN EVLİLİK UYUMUNA ETKİSİ

Arş. Gör. Rumeysa ÇETİNKAYA

Yalova Üniversitesi, rumeysa.cetinkaya@outlook.com, ORCID: 0000-0002-9971-6126

Prof. Dr. Fethi GÜNGÖR

Yalova Üniversitesi, fethi.gungor@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2581-0205

Serebral Palsi hem fiziksel hem de zihinsel etkilenime sebep olabilen ve çocukluk çağının en sık görünen rahatsızlıklarından olup doğum öncesi, sırası ve sonrası sebeplerden kaynaklanabilmektedir. Aileler tüm engellilik alanlarında birincil etkilenime sahip olmakla birlikte Serebral Palsili çocukların rehabilitasyon ile normal gelişim gösteren diğer çocuklarla topluma eşit bir şekilde katılabilmeleri için çalışmalar yürütülmektedir. Aileye engelli bir çocuğun katılması tüm aile üyeleri yanında özellikle karı koca arasındaki ilişkiyi derinden etkilemektedir. Ebeveynin durumla başa çıkma ve kabullenme sürecinde çevreden aldığı sosyal destek etkili olabilmektedir. Bu bilgiden yola çıkan araştırma, Serebral Palsili çocuğa sahip olduktan sonra eşlerin evlilik uyumlarının nasıl sağlandığını ve sahip olunan sosyal destek kaynaklarının incelenmesini hedeflemiştir. Böylece Serebral Palsili çocuğa sahip ebeveynlerin sosyal destek algılarının ev içi uyum üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Nitel yöntemin tercih edildiği araştırma fenomenoloji deseninin aşamaları dikkate alınarak planlanmıştır. Kartopu tekniği kullanılarak ulaşılan 6 anne ve 6 baba olmak üzere Serebral Palsili çocuğa sahip 12 ebeveynle mülakat gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri demografik soru cetveli ve amaca yönelik hazırlanmış sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler arasında anlamlı ve tutarlı ilişkiler kurmak amacıyla MAXQDA programı kullanılmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi tekniği ile tema ve kodlara ayrılarak yorumlanmıştır.

Araştırmaya katılan ebeveynlerden şu bilgiler derlenmiştir: Çocuklarının Serebral Palsili olduğunu ilk öğrendikleri andaki tepkileri, çocuklarının engeli dolayısıyla karşılaştıkları sosyo-ekonomik problemler, aldıkları maddi ve manevi destekler ve eğitimler, gün içerisinde çocukla kimin ne şekilde vakit geçirdiği, aile içi sorumlulukların paylaşımı, aile içi karar alma mekanizması, aile dışından destek bulunup bulunmadığı, diğer engelli aileleriyle görüşülüp görüşülmediği, eşlerin özel gereksinimli bir çocuğa sahip olmadan önceki ilişkisi ile sonraki ilişkileri ve beraber vakit geçirme deneyimleri.

Saha çalışmasında Yalova’da yaşayan Serebral Palsili çocuğa sahip ebeveyn deneyimlerinin zengin olduğu görülmüştür. Tüm bulgular göz önünde bulundurularak Serebral Palsili çocuğa sahip ebeveynlerin desteklenmesi ve toplumsal bilincin artırılması maksadıyla farkındalık eğitimlerinin düzenlenmesi için sosyal hizmet perspektifiyle aile danışmanlığının yaygınlaştırılması, gündüzlü bakım merkezi sayısının artırılması, ilgili sivil toplum örgütlerinin etkinliğinin artırılması gibi öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Engellilik, Serebral Palsi, Engelli Ailesi, Sosyal Destek, Evlilik Uyum.

THE EFFECT OF SOCIAL SUPPORT ON MARITAL ADJUSTMENT FOR PARENTS OF CHILDREN WITH CEREBRAL PALSY

Research Assistant Rümeysa ÇETİNKAYA

Yalova University, rumeysa.cetinkaya@outlook.com, ORCID: 0000-0002-9971-6126

Prof. Dr. Fethi GÜNGÖR

Yalova University, fethi.gungor@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2581-0205

Cerebral palsy is one of the most common disorders in childhood that can cause both physical and mental impairment and can result from causes before, during, and after birth. While families are primarily affected in all areas of disability, efforts are being made to enable children with cerebral palsy to participate equally in society with other children who are developing normally through rehabilitation. The addition of a disabled child to the family profoundly affects all family members, especially the relationship between husband and wife. The social support received from the environment can be effective in the parent’s process of coping with and accepting the situation. Based on this information, the research aimed to examine how spouses’ marital adjustment is achieved after having a child with cerebral palsy and to investigate the available sources of social support. Thus, the effect of the social support perceptions of parents of children with cerebral palsy on domestic harmony was examined.

The research, which preferred a qualitative method, was planned considering the stages of the phenomenology design. Interviews were conducted with 12 parents of children with cerebral palsy, including 6 mothers and 6 fathers, reached using the snowball technique. The research data were collected using a semi-structured interview form consisting of a demographic questionnaire and purpose-designed questions. The MAXQDA program was used to establish meaningful and consistent relationships between the data obtained from the interviews. The research data were interpreted by separating them into themes and codes using content analysis techniques.

The following information was gathered from the parents participating in the study: their reactions when they first learned that their children had cerebral palsy, the socio-economic problems they faced due to their children’s disability, the financial and emotional support and training they received, who spent time with the child during the day and how, the sharing of responsibilities within the family, the family’s decision-making mechanism, whether there was support from outside the family, whether they met with other families with disabled children, the relationship between spouses before and after having a child with special needs, and their experiences of spending time together.

The fieldwork revealed that parents of children with cerebral palsy living in Yalova had rich experiences. Taking all findings into account, recommendations were developed to support parents of children with cerebral palsy and raise social awareness. These include promoting family counseling from a social services perspective, increasing the number of daycare centers, and enhancing the effectiveness of relevant civil society organizations.

Keywords: Social Services, Disability, Cerebral Palsy, Families with Disabilities, Social Support, Marital Adjustment.

DOĞUŞTAN VE SONRADAN FİZİKSEL ENGELLİ BİREYLERİN AİLE İÇİ TÜKENMİŞLİK DENEYİMLERİ: BURSA ÖRNEĞİ

Uzm. Sosyal Çalışmacı Hatice Hilal GÜNDÜZ
hilal.gunduz777@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5991-2109
Prof. Dr. Fethi GÜNGÖR

Yalova Üniversitesi, fethi.gungor@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2581-0205

Engelli bireylerin toplumda maruz kaldığı sorunlar, sağlıklı bir hayat sürmelerinde ve kendilerini gerçekleştirmelerinde bir dizi problemlere yol açmaktadır. Bu problemlerin başında başkasına yük olma duygusu gelmektedir. Kendisine bakım veren aile üyelerine yük olduğunu düşünen engelli birey iç dünyasına çekilmeye ve hayata küsmeye meylenmektedir. Ancak bu durumun doğuştan engele sahip bireylerde sonradan engelli olan bireylere kıyasla daha az gözlemlendiği söylenebilir. Çalışmada fiziksel engelli olarak dünyaya gelen ve sonradan fiziksel engelli olan bireylerin kendilerini aile içerisinde yük olarak görmelerine bağlı tükenmişlik deneyimleri karşılaştırmalı şekilde keşfedilip, yaşadıkları bu güçlüğü aşmada ne tür güçlendirme çalışmalarına ihtiyaç duydukları tespit edilmeye çalışılmıştır. Nitel yöntemin tercih edildiği araştırmada fenomenoloji deseni kullanılarak mülakat tekniği ile veriler toplanmıştır. Bursa’da kartopu tekniği kullanılarak ulaşılan 6’sı doğuştan, 6’sı sonradan fiziksel engelli 12 kişi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen birincil veriler MAXQDA programı ile analiz edilmiştir. Araştırma verileri ilgili tema ve alt kodlara ayrılarak değerlendirilip yorumlanmıştır. Yapılan incelemeler ve elde edilen veriler ışığında; sonradan fiziksel engelli olanların doğuştan fiziksel engele sahip bireylere kıyasla kendisini aileye yük görme hususunda daha hassas olduğu ve buna bağlı olarak tükenmişlik duygusunu daha yoğun yaşadığı gözlenmiştir. Bilhassa sonradan engelli bireylerin yaşadıkları bu sorunların en aza indirilebilmesi amacıyla güçlendirme yaklaşımı çerçevesinde engelli bireyler için evlilik teşvik uygulamaları, her engelli bireye bir manevi danışman atanması, engelli oteli gibi öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Engellilik, Tükenmişlik, Yük Hissetme, Güçlendirme Yaklaşımı.

FAMILY BURNOUT EXPERIENCES OF INDIVIDUALS WITH CONGENITAL AND ACQUIRED PHYSICAL DISABILITIES: THE CASE OF BURSA

Certified Social Worker Hatice Hilal GÜNDÜZ
hilal.gunduz777@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5991-2109
Prof. Dr. Fethi GÜNGÖR

Yalova University, fethi.gungor@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2581-0205

Abstract The challenges faced by individuals with disabilities within society lead to a series of obstacles in maintaining a healthy life and achieving self-actualization. Foremost among these issues is the perception of being a burden to others. Individuals who feel they are a burden to their family caregivers tend to withdraw into their inner worlds and become alienated from life. However, it can be observed that this situation is less prevalent among individuals with congenital disabilities compared to those with acquired disabilities. This study comparatively explores the burnout experiences of individuals born with physical disabilities versus those who acquired them later in life, specifically focusing on their self-perception as a “burden” within the family. Furthermore, the study aims to identify the types of empowerment interventions needed to overcome these challenges.

Adopting a qualitative methodology, the research utilized a phenomenological design, with data collected through semi-structured interviews. Interviews were conducted with 12 participants (6 with congenital and 6 with acquired physical disabilities) reached via the snowball sampling technique

in Bursa. The primary data were analyzed using MAXQDA software. The research findings were evaluated and interpreted through thematic analysis and sub-coding.

In light of the findings, it was observed that individuals with acquired physical disabilities are more sensitive regarding the perception of being a burden to their families and experience more intense feelings of burnout compared to those with congenital disabilities. Within the framework of the empowerment approach -and with the aim of minimizing these issues- recommendations such as marriage incentive programs, the appointment of a spiritual counselor for every individual with a disability, and the establishment of “disabled-accessible hotels” have been developed.

Keywords: Social Work, Disability, Burnout, Perceived Burden, Empowerment Approach.

TÜRKİYE’DE RUHSAL İYİLEŞME SÜRECİNDE KOLEKTİF YAKLAŞIM: AİLE VE TOPLUMUN ROLÜ

Zeynep DENİZ, Yüksek Lisans Öğrencisi

Yalova Üniversitesi, 238212007@ogrenci.yalova.edu.tr, ORCID: 0009-0008-2427-1936

Doç. Dr. Yasemin ÇÖLGEÇEN

Yalova Üniversitesi, akarcayasemin@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8989-9360

İyileşme yaklaşımı yalnızca semptomların ortadan kaldırılmasını hedefleyen klinik bir süreç değildir; bireyin topluma katkı sağlama kapasitesini, yaşamdan duyulan memnuniyeti, umut duygusunu ve onurlu bir yaşam sürdürme hakkını da kapsar. Bu çerçevede iyileşme, bireyin yalnızca içsel kaynaklarıyla değil, içinde bulunduğu toplumsal bağlam ve ilişkiler ağıyla birlikte değerlendirilmelidir. Kolektivist kültürel yapının baskın olduğu Türkiye gibi toplumlarda, bireyci yaklaşımlar iyileşme sürecini açıklamakta yetersiz kalabilmektedir. Özellikle aile, bireyin kimlik inşasında ve anlam arayışında merkezî bir rol üstlenmektedir. Ancak literatürde, Türkiye bağlamında aile ve toplumun iyileşme sürecine katkılarını sistematik olarak ele alan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Ailelerin hem bireyin iyileşme sürecine nasıl dahil olduğu hem de kendi psikososyal destek gereksinimlerinin nasıl karşılandığına yönelik araştırmaların eksikliği dikkat çekmektedir. Bu bildiride, 2011 sonrası Türkiye’de “ruhsal bozukluk”, “ruhsal hastalık”, “psikiyatrik hastalık”, “psikiyatrik engel”, “aile” ve “iyileşme” anahtar kelimeleriyle yapılan akademik çalışmalar taranarak, ruhsal bozuklukların iyileşme, tedavi ve bakım sürecinde ailenin üstlendiği olumlu ve olumsuz roller değerlendirilmiştir. İlk bulgular, özellikle ağır ruhsal hastalıklarda aile odaklı psikoeğitim, bakım veren destek grupları ve topluluk temelli müdahalelerin etkili olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda ailelerin bakım yükü, damgalanma deneyimi ve desteğe erişim gibi alanlarda çeşitli zorluklarla karşılaştığına dair önemli kanıtlar da elde edilmiştir. Bu çalışma, Türkiye bağlamında bireyci iyileşme modellerinin sınırlılıklarını ortaya koymayı; kolektif kültürel değerlerle uyumlu, aile ve topluluk merkezli yaklaşımların ruh sağlığı politikalarına ve hizmet sunumuna entegrasyonunun gerekliliğini vurgulamayı amaçlamaktadır. Böylece ruhsal iyileşme süreci yalnızca bireysel değil, sosyal ve kültürel boyutlarıyla birlikte daha bütüncül bir perspektifle ele alınabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ağır Ruhsal Bozukluk, Ruhsal İyileşme, Aile, Toplum.

COLLECTIVE APPROACH IN THE PROCESS OF PSYCHOLOGICAL RECOVERY IN TURKEY: THE ROLE OF FAMILY AND SOCIETY

Zeynep DENİZ, Master’s Student

Yalova University, 238212007@ogrenci.yalova.edu.tr, ORCID: 0009-0008-2427-1936

Associate Professor Yasemin ÇÖLGEÇEN

Yalova University, akarcayasemin@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8989-9360

Recovery is not merely a clinical process aimed at eliminating symptoms; it also encompasses an individual’s capacity to contribute to society, satisfaction with life, sense of hope, and the right to live with dignity. In this framework, recovery should be evaluated not only through the individual’s internal resources but also within the context of their social environment and network of relationships. In collectivist cultures such as Turkey, individualistic approaches may fall short in explaining the recovery process. Particularly, the family plays a central role in identity formation and the search for meaning. However, the literature reveals a significant gap in systematic studies addressing the contributions of family and society to the recovery process within the Turkish context. There is a noticeable lack of research on how families are involved in the individual’s recovery journey and how

their own psychosocial support needs are met. This paper reviews academic studies conducted in Türkiye after 2011 using keywords such as “mental disorder,” “mental illness,” “psychiatric illness,” “psychiatric disability,” “family,” and “recovery.” It evaluates the positive and negative roles families undertake in the recovery, treatment, and care processes of individuals with mental disorders. Initial findings indicate that family-focused psychoeducation, caregiver support groups, and community-based interventions are particularly effective in cases of severe mental illness. At the same time, there is substantial evidence that families face various challenges, including caregiving burden, experiences of stigma, and limited access to support. This study aims to highlight the limitations of individualistic recovery models in the Turkish context and emphasize the necessity of integrating family- and community- centered approaches, aligned with collective cultural values, into mental health policies and service delivery. In doing so, the recovery process can be addressed not only from an individual perspective but also through its social and cultural dimensions, offering a more holistic understanding.

Keywords: Severe Mental Disorder, Mental Health Recovery, Family, Community.

KUŞAK ÇATIŞMALARINDA AİLE DEĞERLERİNİN ROLÜ VE SİYASAL SÖYLEMLERE ETKİSİ

Öğr. Gör. Dr. Özlem İLHAN

Yalova Üniversitesi, ozlem.ilhan@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6113-5855

Aile, kuşaklar arası değer aktarımının en temel toplumsal kurumu olmasına rağmen toplumsal değişim, dijitalleşme ve bireyselleşme süreçleri X, Y ve Z kuşaklarının aile değerlerine farklı yaklaşımlar geliştirmesine yol açmıştır. Bu farklılıklar yalnızca aile içi ilişkilerde değil, siyasal söylemlerin ve politik pazarlama stratejilerinin şekillenmesinde de belirleyici bir unsur haline gelmektedir.

Bu çalışmanın amacı, kuşaklar arası aile değerlerindeki değişimleri karşılaştırmak ve söz konusu farklılıkların siyasal söylemler üzerindeki etkilerini incelemektir. Literatür taraması temelinde yürütülen araştırma, kuşak teorisi, aile sosyolojisi ve politik pazarlama alanındaki bulguları tematik analiz yöntemiyle değerlendirmiştir.

Araştırma bulguları, X kuşağının aileyi daha geleneksel ve otoriter bir yapı olarak algıladığını; Y kuşağının bireysellik ile aile bağlılığını dengelemeye çalıştığını; Z kuşağının ise özgürlükçü, eşitlikçi ve dijitalleşmiş bir değer anlayışına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Siyasal söylemlerde geleneksel aile vurgusu X kuşağına hitap ederken, fırsat eşitliği ve bireysel özgürlük kavramları Y ve Z kuşaklarında karşılık bulmaktadır.

Sonuç olarak, aile değerleri kuşak farklılıklarına rağmen siyasal söylemlerde ortak bir referans noktası olmaya devam etmektedir. Siyasal aktörlerin, kuşaklara özgü beklenti ve algıları dikkate alarak aile temalı söylemlerini farklılaştırmaları önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kuşak Çatışması, Aile Değerleri, Siyasal Söylem, Politik Pazarlama.

THE ROLE OF FAMILY VALUES IN GENERATIONAL CONFLICTS AND THEIR IMPACT ON POLITICAL DISCOURSES

Lecturer Dr. Özlem İLHAN

Yalova University, ozlem.ilhan@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6113-5855

The family, as the core institution of intergenerational value transmission, has been significantly reshaped by processes of social change, digitalization, and individualization. These transformations have led Generations X, Y, and Z to develop distinct perspectives on family values. Such differences are not only reflected in intra-family relations but also play a crucial role in shaping political discourses and marketing strategies.

The aim of this study is to compare generational differences in family values and to examine how these variations influence political narratives. Based on a comprehensive literature review, the study employs thematic analysis, drawing on findings from generational theory, family sociology, and political marketing.

The findings suggest that Generation X perceives the family in a more traditional and authoritarian framework, while Generation Y seeks to balance individualism with family attachment. In contrast, Generation Z embraces a more liberal, egalitarian, and digitally mediated understanding of family values. In political discourses, traditional family rhetoric resonates more strongly with Generation X, whereas equality of opportunity and individual freedom are more appealing to Generations Y and Z. In conclusion, despite generational differences, family values remain a central reference point within political communication. Political actors should therefore adapt their family-related discourses to address the diverse expectations and perceptions of different generations.

Keywords: Generational Conflict, Family Values, Political Discourse, Political Marketing.

BÜTÜNCÜL SOSYAL POLİTİKA İLE AİLENİN DESTEKLENMESİ

Murat ARSLANHAN

Yalova Belediyesi Sosyal Belediyecilik ve Sosyal Hizmetler bakış açısını önemseyerek vatandaşlarımızın yaşamları boyunca yanında olmayı, sosyal, ekonomik, kültürel farklılıklarına bakılmaksızın, tamamının kentin tüm olanaklarından eşit bir şekilde faydalanmalarını sağlamayı hedeflemektedir. Temelinde toplum ve aile olmak üzere, öncelikli olarak dezavantajlı kişi ve gruplar, kentimizde yaşayan tüm vatandaşlarımızın talep ve ihtiyaçları, Belediyemiz bünyesinde kurulan Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü Sosyal Servisi Birimi tarafından karşılanmakta ve desteklenmektedir. Ayrıca müdürlüğümüz, toplumun temel yapı taşı olan ailenin korunması ve güçlendirilmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Aile bireyleri arasındaki iletişimi ve dayanışmayı arttırmaya yönelik danışmanlık hizmeti sunarak, sağlıklı aile ilişkilerinin toplumsal huzurun temeli olduğu bilinciyle hareket etmektedir. Ebeveynlere yönelik rehberlik faaliyetleriyle aile içi bağların kuvvetlenmesi desteklenmekte, çocuk ve gençlere yönelik farkındalık programları aracılığıyla güçlü aile yapısının sürdürülebilirliği sağlanmaktadır. Ayrıca mücavir alanları içerisinde yaşayan engellilerin, toplum hayatına katılımını kolaylaştıracak ve toplumsal fırsatlardan engelli olmayan diğer bireyler gibi eşit faydalanmalarını sağlamak üzere; engellilerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, medikal destek ve sosyal hizmetler verilmektedir. Bunlardan başlıcaları; Şehir merkezinde Belediyemizin açtığı İstihdam Ofisiyle iş arayan vatandaşlarımızla, işvereni bir araya getirerek çalışma hayatına katkı sunmaktayız.

Ekonomik yönden ihtiyaç sahibi öncelikli olarak dezavantajlı kesimler olmak üzere günde 1 öğün 3 çeşit sıcak yemek evlerine bırakılmaktadır.

İlimizin çeşitli noktalarına Halk Ekmek satış noktası açılarak gramajı yüksek fiyatı piyasadan düşük ekmek satışı yapılarak alım gücü düşük olan aileler desteklenmektedir.

Yine ilimizin çeşitli noktalarına açılan Kent Lokantası, ekonomik zorluklarla mücadele eden emekliler ve öğrenciler başta olmak üzere halkımız için önemli bir destek noktası oldu.

Evinden çıkmakta güçlük çeken veya ekonomik yönden ihtiyaç sahibi olan vatandaşlarımızın kuaför veya berber hizmeti alamaması durumunda, ihtiyaç talepleri bu hizmeti evlerinde almaları sağlanmaktadır.

Engelli, çocuk, kadınlara yönelik çalışmaların yanında Merkez mahallelerde ikamet eden vatandaşlarımızın bireysel, çift terapisti, ergenlik, 8 yaş üzeri tüm bireylerin destek alabileceği aile birliğinin korunması ve kuvvetlendirilmesi için (depresyon, kaygı bozukluğu, panik atak, bilişsel davranışçı, bağımlılıkla mücadele) kapsamında ücretsiz olarak destek hizmeti verilmektedir.

ÇOCUKLARDA VE ERGENLERDE DİJİTAL BAĞIMLILIĞA KORUYUCU-ÖNLEYİCİ MÜDAHALELER VE SİVİL TOPLUMUN ROLÜ

Ömer Faruk Şeker, Yüksek Lisans Öğrencisi

Bursa Teknik Üniversitesi, 24435036225@ogr.btu.edu.tr, ORCID: 0009-0000-3985-1791

Dijital teknolojilerin çocuklar ve ergenlerin günlük yaşamındaki yoğun varlığı, son yıllarda dijital bağımlılık kavramının psikoloji, eğitim, halk sağlığı ve sosyal bilimler literatüründe giderek daha fazla ele alınmasına yol açmıştır. Dijital bağımlılık, dijital cihaz ve platformların kontrolsüz kullanımına bağlı olarak bireyin bilişsel, duygusal, sosyal ve fizyolojik işlevlerinde bozulmalarla ilişkilendirilmektedir. Literatürde bu durum, davranışsal bağımlılık örüntüleriyle benzer özellikler göstermesi nedeniyle ayrı bir problem alanı olarak değerlendirilmektedir.

Mevcut çalışmalar, dijital bağımlılığın çocuk ve ergenlerde dikkat süreçleri, akademik performans ve yürütücü işlevler üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Aşırı ekran maruziyetinin dikkat dağınıklığı, öğrenme güçlükleri ve akademik başarının düşmesiyle ilişkili olduğu bildirilmektedir. Duygusal ve ruhsal boyutta ise dijital bağımlılığın depresyon, anksiyete, dürtüsellik ve duygusal düzenleme güçlükleriyle birlikte seyrettiği; özellikle ergenlik döneminde psikolojik kırılganlığı artırdığı vurgulanmaktadır. Sosyal açıdan bakıldığında, yüz yüze iletişimin azalması, sosyal izolasyon ve aile içi ilişkilerde bozulmalar sık bildirilen sonuçlar arasındadır.

Fizyolojik ve nörolojik etkiler üzerine yapılan güncel araştırmalar, dijital bağımlılığın beyin yapısı ve işlevleriyle ilişkili değişimlerle bağlantılı olabileceğini göstermektedir. Nörogörüntüleme çalışmalarında, ödül sistemi, bilişsel kontrol ve karar verme süreçleriyle ilişkili beyin bölgelerinde işlevsel ve yapısal farklılıklar saptanmıştır. Bu bulgular, dijital bağımlılığın yalnızca psikososyal değil, biyolojik temelleri de olan çok boyutlu bir olgu olduğunu düşündürmektedir.

Literatürde, dijital bağımlılığın önlenmesi ve etkilerinin azaltılmasına yönelik dijital okuryazarlık, psikoeğitim, aile temelli müdahaleler ve psikososyal destek uygulamalarının önemine işaret edilmektedir. Türkiye bağlamında ise sivil toplum kuruluşlarının yürüttüğü farkındalık, eğitim ve danışmanlık temelli çalışmaların, koruyucu ve önleyici yaklaşımlar açısından belirgin bir yer tuttuğu görülmektedir. Genel olarak derlenen bulgular, dijital bağımlılığın çok düzeyli ve bütüncül müdahale gerektiren bir alan olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Bağımlılık, Koruyucu-Önleyici Müdahaleler, Sivil Toplum Kuruluşları.

PROTECTIVE AND PREVENTIVE INTERVENTIONS FOR DIGITAL ADDICTION IN CHILDREN AND ADOLESCENTS AND THE ROLE OF CIVIL SOCIETY

Ömer Faruk Şeker, Master's Student

Bursa Teknik University, 24435036225@ogr.btu.edu.tr, ORCID: 0009-0000-3985-1791

The pervasive presence of digital technologies in the daily lives of children and adolescents has led to the concept of digital addiction being increasingly addressed in the literature of psychology, education, public health, and social sciences in recent years. Digital addiction is associated with impairments in an individual's cognitive, emotional, social, and physiological functions due to the uncontrolled use of digital devices and platforms. In the literature, this condition is considered a separate problem area because it exhibits characteristics similar to behavioral addiction patterns. Current studies reveal that digital addiction has negative effects on attention processes, academic performance, and executive functions in children and adolescents. Excessive screen exposure has been reported to be associated with distractibility, learning difficulties, and decreased academic achievement. Emotionally and psychologically, digital addiction is emphasized to be associated

with depression, anxiety, impulsivity, and difficulties in emotional regulation; it particularly increases psychological vulnerability during adolescence. From a social perspective, decreased face-to-face communication, social isolation, and deterioration of family relationships are frequently reported outcomes.

Recent research on physiological and neurological effects suggests that digital addiction may be linked to changes in brain structure and function. Neuroimaging studies have identified functional and structural differences in brain regions associated with the reward system, cognitive control, and decision-making processes. These findings suggest that digital addiction is a multidimensional phenomenon with not only psychosocial but also biological foundations.

The literature points to the importance of digital literacy, psychoeducation, family-based interventions, and psychosocial support applications for preventing digital addiction and reducing its effects. In the Turkish context, awareness-raising, education, and counseling-based initiatives carried out by civil society organizations appear to play a significant role in terms of protective and preventive approaches. Overall, the compiled findings reveal that digital addiction is an area requiring multi-level and comprehensive intervention.

Keywords: Digital Addiction, Protective-Preventive Interventions, Civil Society Organisations.

GENÇLERİ CİNSEL KİMLİK KARMAŞASINA İTEN AİLE DAVRANIŞLARI VE YAŞANAN SORUNLAR

EBRU ADALI, Psikolog
Ebru_yayman@hotmail.com

Cinsel kimlik gelişimi, ergenlik döneminde bireyin benlik algısı ve sosyal kimliğiyle bütünleşen karmaşık bir süreçtir. Bu gelişim sürecinde yaşanan kimlik karmaşası, yalnızca genç bireyin psikolojik sağlığını değil, aynı zamanda aile sistemini de doğrudan etkileyen bir kriz alanı oluşturabilir. Bu çalışma, cinsel kimlik karmaşası yaşayan gençlerin ebeveynlerinin karşılaştığı psikolojik zorlukları ve bu sürece verdikleri davranışsal tepkileri incelemektedir. Çalışma cinsel kimlik karmaşası yaşayan çocuk ve ergenlerin ailelerine açık uçlu sorular sorularak fenomenolojik desen ile yapılmıştır. Özellikle sistemik aile kuramı ve bağlanma kuramı çerçevesinde ele alınan veriler, ebeveynlerin sıklıkla inkâr, suçluluk, öfke, korku ve toplumsal damgalanma kaynaklı utanç gibi yoğun duygular yanında çaresizlik ve yetersizlik yaşadıklarını göstermektedir.

Araştırmada, hatalı ebeveyn tepkileri olarak aşırı kontrol, duygusal yoksunluk yaratma, tehditkâr söylemler, dışlayıcı tutumlar ve psikolojik baskı öne çıkmaktadır. Bu tür tutumlar, ergenin sağlıklı kimlik oluşumunu sekteye uğratarak kaygı, depresyon, düşük benlik saygısı ve sosyal geri çekilme gibi psikopatolojik ve somatik riskleri artırmaktadır. Buna karşın, güvenli bağlanma ilişkilerinin sürdürülmesi, empatik iletişim, geçmiş dönem travmaların çözümüne gidilmesi, kabul edici tutum ve profesyonel psikolojik destek arayışının hem ebeveyn hem de genç açısından psikolojik iyileşmeyi kolaylaştırdığı gözlemlenmiştir.

Bu bulgular doğrultusunda çalışma, aile temelli psikoeğitim programlarının, aile terapilerinin ve toplum temelli ruh sağlığı müdahalelerinin önemine dikkat çekmektedir. Ayrıca, ruh sağlığı uzmanlarının, ebeveynlerin damgalanma korkusunu tanıyarak daha kapsayıcı ve kültürel olarak duyarlı terapötik yaklaşımlar geliştirmesi önerilmektedir. Çalışma, aile içi ilişkilerin çocukların ve ergenlerin cinsel kimlik karmaşası oluşumu üzerindeki belirleyici rolünü ve bu karmaşa içerisinde ailelerin yaşadıkları sorunları vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Kimlik Gelişimi, Ebeveyn Tutumları, Aile Sistemi, Ergen Psikolojisi.

YEREL YÖNETİMLERİN AİLEYİ DESTEKLEYİCİ HİZMETLERİ VE İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ OLARAK YALOVA İL ÖZEL İDARESİ’NİN ÇALIŞMALARI

Hasan SOYGÜZEL, Yalova İl Genel Meclis Başkanı
Yalova İl Özel İdaresi, hasan.soyguzel@gmail.com

Yerel yönetimler, Anayasamızın “Mahallî idareler” başlıklı 127. maddesinde; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmaktadır. Başta Anayasa olmak üzere yerel yönetimlere ilişkin mevzuatta aileye ilişkin doğrudan bir görev yüklenmemiş olmakla birlikte; yerel yönetimlerin son derece geniş olan görevlerinin pek çoğu doğrudan aileyi destekler niteliktedir.

Anayasamızda belediye ve köy ile birlikte bir yerel yönetim olarak ifade edilen il özel idarelerinin görev ve sorumlulukları 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nun 6. Maddesinde teferruatlı bir biçimde sayılmıştır. Buna göre il özel idaresi mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; a) Gençlik ve spor, Sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde, b) İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında, c) Bisiklet yollarının ve şeritlerinin, bisiklet ve elektrikli skuter park ve şarj istasyonlarının, yaya yollarının ve gürültü bariyerlerinin planlanması, projelendirilmesi, yapımı, bakımı ve onarımıyla ilgili işleri, yapmakla görevli ve yetkilidir. Kanunda sayılan bu görevler ve yetkiler derinlemesine incelendiğinde; pek çoğunun aileyi destekleyici nitelikte hizmetlere karşılık geldiği ve bazılarının da doğrudan sosyal hizmet alanına dahil olduğu kolayca görülmektedir.

Bu çalışmada, il özel idareleri başta olmak üzere yerel yönetimlerin aileyi destekleyici nitelikteki hizmetlerine ilişkin genel bir çerçeve çizildikten sonra; iyi uygulama örneği olarak da Yalova İl Özel İdaresi’nin bu bağlamda değerlendirilebilecek faaliyetleri ve projeleri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Aile, Sosyal Hizmet, İl Özel İdaresi, Yalova İl Özel İdaresi.

GERONTOLOJİK SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN YAŞLILIKTA DEPRESYON VE YALNIZLIK: AİLE, UĞRAŞ TERAPİSİ VE SOSYAL REHABİLİTASYONUN ROLÜ

SümeYra TURGUT, Yüksek Lisans Öğrencisi

Yalova Üniversitesi, sumeryemturgut99@gmail.com, ORCID: 0009-0004-4520-5779

Şirin KILIÇDOĞAN, Doktora Öğrencisi

Yalova Üniversitesi, sirinkilicdogan2@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2742-6215

Yaşlılık dönemi, bireylerin biyolojik, psikolojik ve sosyal açılardan önemli değişimler yaşadığı karmaşık bir yaşam evresidir. Bu evrede bireyler, birçok psikososyal sorunla karşılaşmaktadır. Fiziksel kapasitede azalma, sosyal çevrenin daralması, kronik hastalıkların ortaya çıkması, eş, dost ve akran kayıpları gibi faktörlerin yol açtığı bu sorunların başında depresyon ve yalnızlık gelmektedir. Araştırmalar, yalnızlığın depresyonla birlikte görüldüğü durumlarda yaşam doyumunu azalttığını ve sosyal bağları zayıflattığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, depresyon ve yalnızlığın yalnızca duygusal bir ıstırap kaynağı olmakla kalmayıp, bağışıklık sistemini zayıflatarak fiziksel sağlığı olumsuz etkilediği ve hatta ölüm oranlarını yükselttiği belirtilmektedir. Tüm bu bulgular, söz konusu sorunların çözümünde yalnızca ilaç tedavisinin yetersiz kaldığını göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, yaşlılarda depresyon ve yalnızlık sorunlarını yalnızca bireysel değil, toplumsal bir mesele olarak ele alarak, etkili müdahale yöntemlerini bütünlüklü bir bakış açısıyla ortaya koymaktır.

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılarak kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Araştırma sonucunda, aile bağlarının yaşlıların ruh sağlığı üzerinde koruyucu bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Ailenin, bu süreçte bilinçli ve destekleyici bir tutum içinde olarak temel bir koruyucu rol oynaması kritik öneme sahiptir. Elde edilen bulgular, güçlü aile ve duygusal desteğin yalnızlık hissini azalttığını, bireye kendisini değerli hissettirdiğini ve depresif belirtileri hafiflettiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, uğraş terapisinin yaşlı bireylerin bilişsel işlevleri ile sosyal ilişkilerini destekleyen etkili bir müdahale alanı olduğu görülmüştür. Düzenli uğraş terapisi programlarının depresyon düzeylerini azalttığı, sosyal bağlılığı artırdığı ve psikolojik iyilik halini güçlendirdiği belirlenmiştir. El işi, bahçecilik ve öğrenme faaliyetleri gibi kişiselleştirilmiş aktiviteler aracılığıyla bireyin bilişsel ve fiziksel kapasitesinin korunduğu, olumsuz düşüncelerden uzaklaştığı ve yaşamına anlam kattığı bulunmuştur. Öte yandan, sosyal rehabilitasyonun toplumsal katılımı ve bütünlükmeyi güçlendirerek yalnızlığı azalttığı ve aktif yaşlanmaya katkı sağladığı tespit edilmiştir. Nitekim yaşlı merkezleri, kuşaklararası programlar ve gönüllülük projeleri gibi yapılandırılmış sosyal fırsatların, yalnızlık hissini azalttığı ve yeni sosyal bağlar kurmaya olanak tanıdığı sonucuna varılmıştır.

Araştırma bulguları, aile desteği, uğraş terapisinin sağladığı anlamlı meşguliyet ve rehabilitasyonun sunduğu toplumsal uyum olanaklarının, yaşlı bireylerin psikososyal iyilik halini artırdığını göstermiştir. Ayrıca, bu unsurların gerontolojik sosyal hizmet perspektifiyle bütünlüştürülmesinin, yaşlı refahını, yaşam kalitesini ve hayatı anlamlı kılma düzeylerini yükseltmede kritik bir rol oynadığı ortaya çıkarılmıştır. Sonuç olarak çalışma, yaşlılarda depresyon ve yalnızlıkla başa çıkmada aile desteği, uğraş terapisi ve sosyal rehabilitasyondan oluşan bütünlüklü ve çok yönlü bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Depresyon ve Yalnızlık, Aile, Uğraş Terapisi, Gerontolojik Sosyal Hizmet, Sosyal Rehabilitasyon.

BÜYÜK ANLATILARIN SONUNDA AİLE: POSTMODERN DÖNÜŞÜM VE KİMLİK ARAYIŞI

Duygu KARAKAŞ AYDIN, Doktora Öğrencisi

Erciyes Üniversitesi, duygukarakaşaydin@erciyes.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5652-3260

Geleneksel toplumda sabit ve değişmez bir yapıya sahip olan aile, modernitenin getirdiği dönüşümlerle sarsılmış, postmodern dönemde ise kimliksel bir akışkanlık ve çeşitlilik sürecine girmiştir. Bu süreç, aileyi kolektif bir kurum olmaktan çıkarıp, bireysel tercihlerin ve kimlik arayışlarının bir yansıması haline getirmiştir. Bu bildirinin amacı, postmodern toplumun temel dinamikleri olan bireyselleşme, tüketim kültürü ve büyük anlatıların çözülüşü bağlamında, aile kimliğinin geçirdiği dönüşümü sosyolojik bir perspektiften analiz etmeyi amaçlamaktadır. Geleneksel aile kimliğinden, yansıtıcı ve akışkan bir kimliğe geçişin nedenleri ve sonuçları incelenmiştir.

Çalışma, nitel bir yaklaşımla, postmodern sosyoloji ve kültürel teori literatürüne dayanmaktadır. Başta Anthony Giddens’in “saf ilişki” ve Ulrich Beck’in “risk toplumu” kavramları olmak üzere, ilgili teorisyenlerin yaklaşımları sentezlenmiştir. Bu teorik çerçeve, aile yapılarındaki dönüşümün ve aile içi ilişkilerin yeni dinamiklerinin anlaşılmasında analitik bir araç olarak kullanılmıştır. Analizler, postmodern toplumda aile kimliğinin artık tek bir normatif modele (çekirdek aile) indirgenemediğini, aksine tek ebeveynli, karma ve seçilmiş aileler gibi çok çeşitli formlara evrildiğini göstermektedir. Aile içi ilişkiler, dışsal kurallardan ziyade, bireylerin karşılıklı beklentilerine ve kişisel doyum arayışına dayanan birer “anlaşma” halini almıştır. Tüketim kültürü ve medyanın, aile kimliğinin inşasında merkezî bir rol oynadığı, ailelerin birer “tüketim birimi”ne dönüştüğü tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, postmodern dönemde aile, bir kimlik krizinden çok, kimliğin yeniden ve sürekli olarak inşa edildiği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönüşüm, bireylere daha özgür ve otantik ilişkiler kurma fırsatı sunarken, aynı zamanda belirsizlik ve riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu süreç, sadece ailenin yapısını değil, aynı zamanda toplumsal dayanışma, toplumsallaşma ve aidiyet gibi temel kavramları da yeniden düşünmemizi gerektirmektedir. Gelecekteki çalışmaların, bu çok boyutlu dönüşümün farklı kültürel bağlamlardaki yansımalarını araştırması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Postmodernite, Kimlik, Bireyselleşme, Tüketim Kültürü.

AİLE DÜZENİNİN CEZA HUKUKU YOLUYLA KORUNMASI: AİLE HUKUKUNDAN DOĞAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ SUÇU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Arş. Gör. Dr. Gizem Kübra ÖZEN AYKUTALP

Yalova Üniversitesi, gkozen@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5506-6742

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 233. maddesi ile Türk Ceza Hukuku Tarihi’nde ilk defa aile hukukundan doğan yükümlülüklerin ihlal edilmesi suç olarak tanımlamaktadır. İşbu yükümlülüklerin suç olarak kabulü ile aile bireyleri arasındaki bakım, geçim ve eğitim yükümlülükleri ceza hukuku güvencesi altına alınmaktadır. Aile hukukundan kaynaklanan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün kapsamı Türk Medeni Kanunu’nun hükümlerine göre belirlendiği için bu düzenleme, ceza hukuku ile özel hukuk arasındaki kesişim alanlarından biri olup, hukuki nitelendirme, uygulama ve sınırları bakımından önemli tartışmaları beraberinde getirmektedir.

TCK 233 kapsamında üç farklı suç tipi düzenlenmektedir. Bunlar, Bakım, eğitim ve destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu, Gebe kadını terk suçu ve Çocuğun ahlak, güvenlik ve sağlığını tehlikeye sokma suçudur. Çalışmamızda, bu suç tipleri içtihatlar ışığında tartışmalı hususları öne çıkararak suç inceleme yöntemine uygun olarak ele alınmaktadır.

İşbu suç, ceza hukukunun önemli ilkelerinden ultima ratio (son çare) ilkesi bakımından ayrıntılı olarak incelenmektedir. Ayrıca suçun ihmali davranışla işlenmesi, şikâyeteye bağlı olması, ödeme gücünün dikkate alınıp alınmaması vb. tartışmalı konular çalışmamızda yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Suç, Yükümlülük, Ceza, Ultima Ratio.

TÜRKİYE’DE OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNA SAHİP ÇOCUĞU OLAN AİLELERLE YAPILAN ÇALIŞMALARIN SİSTEMATİK BİR DERLEMESİ

Doç. Dr. Fatma KAHRAMAN GÜLOĞLU

Yalova Üniversitesi, fkahraman@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0786-7075

Nörogelişimsel bir engellilik türü olan otizm spektrum bozukluğuna sahip (OSB’li) çocuğu olan aileler sosyal, psikolojik, tıbbi, eğitsel ve ekonomik açıdan birçok problemle başa çıkmaya çalışmakta ve bunların sonucunda aile birliklerinde sarsılmalar olmaktadır. Bu şekilde iç içe geçmiş zorluklara sahip çocukların ve ailelerinin refahını artırmak ve konu hakkındaki çalışmaların bütüncül bir şekilde ilerlemesini sağlamak için 2023-2030 yıllarını kapsayan Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik II. Ulusal Eylem Planı hazırlanmıştır. Planda aileler için gerekli olan hizmetlerin geliştirilmesi ve sosyal hizmet yaklaşımlarıyla ailelerin güçlendirilmesi amaçları yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de 2023- 2025 (Ağustos) yılları arasında TR Dizinde taranan dergilerde yayınlanmış nicel, nitel veya karma yöntem çalışmaları aracılığıyla OSB’li çocukları olan ailelerin durumlarına ve ihtiyaçlarına dair sistematik bir derleme yapmaktır. Böylece ailelerin güçlendirilmesi için alan yazında farklı akademik disiplinler altında üretilmiş bulguları tek bir kanıt bünyesinde birleştirerek konu hakkında bütüncül bakış açısının oluşturulmasına dair fikirler üretmektir. Çalışmada kanıta dayalı uygulamalar için önemli veriler sağlayan sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaların hangi akademik disiplinler altında gerçekleştirildiği, alan çalışmalarının sadece anneler, babalar veya her ikisiyle mi gerçekleştirildiği, ailelerin hangi zorluklarının ve ihtiyaçlarının vurgulandığı soruları cevaplanmaya çalışılmıştır. Araştırma makalelerinin seçim kriterleri olarak “2023-2025 (Ağustos) yıllarında TR Dizinde yer alan sosyal bilimler dergilerde yayınlanmış olma, alan araştırması içermesi ve otizmlili çocuğa sahip anneler, babalar veya her ikisiyle yapılmış olma” belirlenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre 2023-2025 (Ağustos) yılları arasında TR Dizinde yayınlanan otizmi konu alan 122 adet araştırma makalesi yer almaktadır. Makalelerin 81’i sosyal bilimler, 41’i fen bilimleri (çoğunluğu tıp) alanlarındaki dergilerde yayınlanmıştır. Bu makalelerden 46 tanesi otizm spektrum bozukluğuna sahip çocukların ailelerini içerecek şekilde gerçekleştirilmiştir. Makaleler sosyal hizmet, eğitim, sosyoloji, psikoloji, din bilimleri alanlarında çalışılmıştır. Sistematik derleme sonucunda çoğunlukla anneler ile çalışıldığı, özelde annelerin genelde tüm ailenin otizmlili çocuklarının davranış problemleriyle baş etmede desteğe ihtiyaç duydukları, algılanan sosyal destekleri artıka yaşam doyumlarının arttığı, streslerinin azaldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Engelli Çocuk Ailesi, Otizmlili Çocuğa Sahip Olma.

DİJİTAL ÇAĞDA AİLE: TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞINA KARŞI DİJİTAL EBEVEYNLİK BECERİLERİ

Beyhan AY KIRAN, Doktora Öğrencisi

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, beyhan.ay.13@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9208-0551

Doç. Dr. Sümeyye Beyza ABAY ALYÜZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, sumeyyebeyzaabay.alyuz@sbu.edu.tr,

ORCID: 0000-0002-5974-4560

Giriş ve Amaç: Son yıllarda dijital teknoloji alanında görülen hızlı gelişme ve Covid-19 pandemisinin etkisiyle dijital teknolojiler bireylerin günlük hayatının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu durum özellikle çocukların günlük yaşantısında önemli ölçüde değişiklik meydana getirmiştir. Akıllı telefon, tablet ve dijital oyunlarla tanışma yaşı 0-3 yaşa kadar gerilemiş, tüm yaş gruplarından çocukların internet ve teknolojik cihazlarla geçirdikleri süre oldukça artmıştır. Bunun yanında teknoloji bağımlılığı riski de çocuk ve ergenler için her geçen gün artmaya devam etmektedir. Aile ise çocukların teknoloji bağımlılığına karşı korunmasında en etkili koruyucu faktörlerin başında gelir. Tüm bu değişim süreci, aile içi ilişkilerde ebeveynlerin yeni roller üstlenmesini, yeni ebeveynlik becerileri geliştirmesini zorunlu kılmıştır. Bu noktada dijital ebeveynlik becerileri; dijital okuryazarlık geliştirme, farkında olma, rol model olma, sınır koyma gibi yeni ebeveynlik rollerini içeren güncel bir kavram olarak öne çıkmaktadır. Dijital ebeveynlik becerileri koruyucu faktör olarak büyük bir öneme sahip olsa da sağlıklı aile yapısını da tehdit eden, çocuklarda teknoloji bağımlılığı riski önemli bir sosyal sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada dijital ebeveynlik becerilerinin, çocuk ve aile konulu çalışmalardaki yeri ve teknoloji bağımlılığı ile ilişkisi incelenmiştir.

Yöntem: Bu çalışmada literatür taraması yapılarak son on yılda dijital ebeveynlik becerileri konusunda gerçekleştirilen ve çocuk, ergen ya da aile ilişkilerine odaklanan araştırmalar tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Ulaşılan çalışmalar MAXQDA 2024 nitel veri analizi programı ile dijital ebeveynlik becerilerinin teknoloji bağımlılığı ile ilişkisi bağlamında analiz edilerek değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Sonuç: Yapılan literatür araştırmasında, literatürde ebeveynlik tarzları, ebeveyn arabuluculuk stratejileri ve ebeveyn katılımı temalarının hâkim olduğu belirlenmiştir. İlgili ve destek içeren ebeveynlik tarzları ile ebeveyn arabuluculuk stratejileri ve ebeveyn katılımının sağlıklı teknoloji kullanım alışkanlıklarıyla ilişkili olduğu görülmüştür.

Öneriler: Dijital ebeveynlik becerileriyle ilgili ulusal literatürdeki boşlukların doldurulmasına yönelik yeni araştırmalar yapılabilir. Ebeveynlerin dijital ebeveynlik becerilerini kazanması ve toplumda farkındalığın artırılması için önleyici sosyal hizmet çalışmaları kapsamında ebeveyn eğitimleri ve toplum temelli rehberlik programları düzenlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Ebeveynlik, Teknoloji Bağımlılığı, Çocuk, Aile, Sosyal Hizmet.

ÇALIŞAN EBEVEYNLERİN ERGEN ÇOCUKLARININ SOSYALLEŞME SÜREÇLERİ VE AİLE İÇİ İLETİŞİM DİNAMİKLERİ: SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN BİR DERLEME

Öğr. Gör. Dr. Şeyda DEMİR

Yalova Üniversitesi, seyda.demir@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4830-018X

Doç. Dr. Sema SAĞLIK

Yalova Üniversitesi, sema.saglik@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3737-2196

Giriş: Günümüzde çalışan ebeveynlerin sayısının artması, aile içi ilişkilerin niteliğini ve ergenlerin sosyalleşme süreçlerini çeşitli açılarda ve seviyelerde etkilemektedir. Ergenlik dönemi, bireyin kimlik inşası, akran ilişkileri ve sosyal becerilerinin gelişimi açısından kritik bir dönem olduğu için bu süreçte aile içi iletişimin kalitesi, ergenin hem psikolojik iyilik hali hem de toplumsal uyum düzeyi üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, çalışan ebeveynlerin ergen çocuklarıyla kurdukları iletişim biçimlerinin, ergenlerin sosyalleşme süreçlerine olan etkilerini sosyal hizmet perspektifinden incelemektir.

Yöntem: Araştırma, son yıllarda ulusal ve uluslararası literatürde yayımlanan araştırmaların incelenmesiyle derleme türünde tasarlanmış olup konuya ilişkin çalışmalar, “çalışan ebeveyn”, “ergen”, “sosyalleşme” ve “aile içi iletişim” anahtar kavramları etrafında değerlendirilmiş; ebeveyn-çocuk iletişim kalitesinin ergenin sosyal gelişimi üzerindeki etkileri tematik olarak ele alınmıştır.

Bulgular: İncelenen literatür, ebeveynlerin yoğun iş temposunun aile içi zamanın miktarını sınırlandırdığını, ancak iletişim niteliğinin ergenin sosyal becerileri üzerinde daha güçlü bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Aile içinde ebeveyn ve ergen çocuk arasındaki açık, destekleyici ve empatik iletişim, ergenlerin özgüvenini artırmakta; akran ilişkilerini güçlendirmekte ve dijital dünyaya aşırı bağımlılığı azaltabilmektedir. Buna karşılık, aile içindeki zayıf iletişim biçimleri ise ergenlerde yalnızlık, içe kapanma ve sosyal uyum sorunlarını beraberinde getirebilmektedir.

Sonuç ve Öneriler: Ailede çalışan ebeveynlerin olması, ergenlerin sosyalleşmesi için hem risk hem de fırsatları bir arada sunmaktadır. Sosyal hizmet bakış açısıyla bu durum değerlendirildiğinde, ebeveynlere yönelik iletişim becerileri eğitimleri, iş-yaşam dengesi destekleri ve okul-aile iş birliğini geliştiren müdahalelerin sunulmasının ebeveyn ve ergen iletişiminin olumlu gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu tür uygulamalar, ergenlerin psikososyal dayanıklılığını artırarak onların sağlıklı toplumsal uyumunu kolaylaştırabilir.

Anahtar Kelimeler: Çalışan Ebeveyn, Ergen, Sosyalleşme, Aile İçi İletişim, Sosyal Hizmet.

ENGELLİLİKTE DİJİTAL MÜCADELE: ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLU AİLELERİN SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN ÖRGÜTLENME/YARDIMLAŞMA BİÇİMLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Murat TOPRAK

Siirt Üniversitesi, murattoprak88@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3732-6026

Bu çalışma, özel gereksinimli çocukların bakımını üstlenen ailelerin sosyal medya mecraları aracılığıyla geliştirdiği dijital dayanışma ve mücadele biçimlerini incelemektedir. Çalışma, engelliliği bireysel sağlık durumu olduğu düşüncesini eleştirirken aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitsizliği, bakım emeği ve sosyal dışlanma gibi yapısal boyutları içeren bir olgu olduğunu varsaymaktadır. Araştırmada, ailelerin dijital ortamlarda nasıl örgütlendiği, deneyim ve bilgi paylaşımı aracılığıyla nasıl destek bulduğu ve sosyal medya platformlarını birer dijital kamusal alan olarak nasıl kullandığı soruları temel alınmıştır. Bunu yaparken kesişimsellik ilkesiyle ortak bir dünyanın oluşum sürecine ve gündelik hayat ilişkilerinin nasıl dönüştüğüne dikkat çekilmektedir. Özellikle ortak dünyanın dışında kalan aile yakınlarının bu dünyayla ilişkileri (dost, arkadaş, akraba, komşu, vs.) göz önünde bulundurulmaktadır.

Çalışma, nitel araştırma yöntemine dayalı olarak yürütülmüştür. Çalışmada, nitel araştırmaların desenlerinden biri olan durum çalışması tercih edilmiştir. Verilerin toplanması Facebook ve Instagram'daki açık gruplarda yapılan paylaşımların içerik analiziyle gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmaların bir analiz biçimi olan içerik analizinde, paylaşımların en çok bilgilendirme, duygusal destek, farkındalık oluşturma ve hak temelli çağrılar etrafında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Bu yardımlaşmanın ayrıca ticari boyutunun olup olmadığına dikkat edilmiştir.

Çalışmanın bulguları, sosyal medya platformlarının yalnızca birer iletişim aracı değil, aynı zamanda bakım emeğinin yeniden tanımlandığı, deneyimlerin ortaklaştığı ve mikro ölçekte aktivizmin üretildiği alanlar olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda dijital dayanışma biçimleri, engellilik politikalarının yeniden düşünülmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu çalışma, sosyal medya platformlarının yalnızca iletişim değil, aynı zamanda kolektif mücadele alanları olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, engellilik politikalarının bireyler beraber bakım verenleri de kapsayan, toplumsal temelli bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Engellilik, Aile, Dijital, Sosyal Medya, Örgütlenme/Dayanışma.

BEYİN ÇÜRÜMESİ KAVRAMININ AİLE İLİŞKİLERİ ÜZERİNE ETKİSİNİN ADOLESCENCE DİZİSİ VE DILEMMA BELGESELİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğr. Gör. Aksa ERTEM

Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, aksaertem@kilis.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2070-6292

Giriş: Oxford Sözlüğü’nün 2024 yılı sözcüğü olarak seçtiği “beyin çürümesi (brain rot)”, zihinsel olarak uyarıcı olmayan dijital içeriklerin aşırı tüketimiyle bireyin entelektüel kapasitesinin zayıflamasını ifade etmektedir. Dijitalleşmenin hızlanmasıyla bu olgu, özellikle gençlerde dikkat, hafıza ve eleştirel düşünme becerilerinde gerilemeye; bunun sonucunda ise aile içi ilişkilerde zedelenmelere yol açmaktadır.

Amaç: Bu çalışma, Adolescence dizisi ve Dilemma belgeseli üzerinden “beyin çürümesi” kavramının aile ilişkilerine etkilerini sosyal hizmet perspektifiyle incelemektedir. Temel araştırma sorusu, “Dijital içeriklerin aşırı tüketimi aile içi iletişim, ebeveyn-çocuk ilişkileri ve değer aktarımını nasıl etkilemektedir?” şeklindedir. Hedef kitle, ergenlik dönemindeki bireyler (12–18 yaş) ile ebeveynlerdir. Yöntem: Araştırma nitel yaklaşımla yürütülmüş; doküman incelemesi ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Veri seti, Adolescence dizisinin 8 bölümü ve Dilemma belgeselinden oluşmaktadır. Kodlamalar sonucunda üç ana tema belirlenmiştir:

1. İletişim Bozulması
2. Rol ve Sınır Karmaşası
3. Değerler Üzerindeki Dijital Etki

Bulgular, Bowen’ın Aile Sistemleri Kuramı ve Bronfenbrenner’in Ekolojik Sistem Yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Bulgular: Dizide, genç karakterlerin yoğun sosyal medya kullanımı ebeveyn-çocuk ilişkilerini zayıflatmakta; iletişim kopuklukları, otorite çatışmaları ve duygusal uzaklaşma yaratmaktadır. Dilemma belgeselinde ise dijital bağımlılığın ahlaki muhakemeyi zayıflattığı, değerler çatışması ve sessiz suç ortaklığı gibi olguları beslediği gözlemlenmiştir.

Sonuç: “Beyin çürümesi”, dijital çağda bireysel bilişsel gerilemenin ötesinde, aile yapısında sistemsel çözümlere yol açan toplumsal bir sorundur. Dijital bağımlılık, aile üyeleri arasındaki duygusal bağ ve değer aktarımını zayıflatmaktadır.

Öneriler: Araştırma bulguları, dijital medya okuryazarlığı, aile içi iletişim ve dijital zaman yönetimi eğitimlerinin önemini ortaya koymaktadır. Sosyal çalışmacılar, okul danışmanları ve aile kurumları iş birliğiyle farkındalık programları geliştirilmelidir. Böylece aile, dijital dönüşümün pasif mağduru değil, aktif öznesi haline gelebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Aile, Beyin Çürümesi, Ekran bağımlılığı

KAYNAKÇA

- Bowen, M. (1978). Family Therapy in Clinical Practice. New York: Jason Aronson.
- Bronfenbrenner, U. (1979). The Ecology of Human Development. Harvard University Press.
- Kardaras, N. (2016). Glow Kids: How Screen Addiction Is Hijacking Our Kids – and How to Break the Trance. St. Martin’s Press.
- Minuchin, S. (1974). Families and Family Therapy. Harvard University Press.

SON DÖNEM TÜRK TELEVİZYON DİZİLERİNDE YAŞAM TARZLARI SUNUMU: GELENEKSEL VE MODERN AİLENİN İNŞASI

Dr. Öğr. Üyesi Derya NACAROĞLU
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, derya.nacaroglu@hbv.edu.tr,
ORCID: 0000-0003-2390-2050

Televizyonun yaygın bir kitle iletişim aracı olması ve toplumun en geniş sınıfını oluşturan orta ve alt sosyal gruplar için önemli bir eğlence aracı olması izleme tercih ve alışkanlıklarında onu hep en üst sıralarda tutmuştur. Bu da toplumu etkileme konusunda televizyonun güçlü konumunu sürekli kılmıştır. Özellikle televizyonun toplumu kültive etme işlevi düşünüldüğünde içerikler ve üretilen imgeler çok daha önemli hale gelmektedir. Televizyon anlatı türleri içinde en çok izlenme zamanı içinde yer alan dizilerin, toplumdaki farklı konuları temsil, eleştiri, tasdik gibi yollarla yeniden inşa etmesi ise bu içerikler üzerine çalışmaları değerli kılmaktadır. Türk televizyonlarında son dönemde yayınlanan bazı dizilere bakıldığında ise sunulan yaşam tarzları açısından geleneksel ve modern aile yapısına ilişkin mesajların kodlandığı sıklıkla görülmektedir. Televizyon dizilerinde, “modern ya da geleneksel aile nasıl olur?”, “Hangisi doğru olandır?”, “Nasıl yaşanmalıdır?” gibi sorulara yanıtlar verildiği, bununla birlikte topluma yaşam tarzlarına ilişkin mesajlar sunulduğu görülmektedir. Bu mesajların nasıl alımlandığı farklı çalışmaların konusu olmakla birlikte izler kitlenin bu içeriklere maruz kaldığı bir gerçektir. Bu çalışmada ise toplumda son zamanlarda fazlaca tartışılan, televizyon dizilerinde sunulan yaşam tarzları inşası üzerine odaklanılmış, Türk aile yapısının bu diziler aracılığıyla nasıl anlatılmaya çalışıldığı betimsel bir inceleme ile analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla çalışma örneklemini olarak seçilen diziler niteliksel içerik analizi yöntemi ile incelenmiş, hangi göstergeler ve dilsel unsurlar aracılığıyla geleneksel ve modern aile kavramlarının inşa edildiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada araştırma yöntemi olan niteliksel içerik analizinin iki temel kategorisini “geleneksel” ve “modern” kavramları oluşturmaktadır. Öncelikle bu iki kavramın teorik açıklaması yapılarak, dizilerde işlenen aile kavramı bu iki kategori üzerinden incelenmiştir. Çalışma örneklemini son dönem yayınlanan Türk dizileri evreninden amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen ve daha çok aile ve aile içi ilişkileri konu alan “Kızılıcak Şerbeti” ve “Ömer” dizileri oluşturmuştur. Çalışmanın kuramsal çerçevesi ise George Gerbner’in “kültürel göstergeler ve ekme kuramı”na dayandırılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda dizi içeriklerinde, geleneksel ve modern aile değerleri ile yaşam tarzlarının sunumuna ilişkin pek çok göstergeye yer verildiği görülmüştür. Böylece televizyonun uzun dönemde kültürlendirme etkisi ve aile kavramına ilişkin içeriklerin kültürel göstergeler şeklinde kodlanması; geleneksel-modern aile karşıtlığı üzerinden değerlendirilerek bu içeriklerin birey ve aile kurumu üzerindeki olası etkileri tartışılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda medya ve aile ilişkisine televizyon dizileri üzerinden yeniden dikkat çekilerek öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Televizyon Dizileri, Aile, Geleneksel ve Modern Yaşam Tarzları, Kültürel Kuram.

SİVİL TOPLUMUN BAĞIMLILIK ÖNLEME ÇALIŞMALARI AİLEYİ NASIL GÜÇLENDİRİR? İNSANİ HAYAT DERNEĞİ ÖRNEĞİNDE BİR İNCELEME

Fatma KARAKUŞ, Yüksek Lisans Öğrencisi

Gelişim Üniversitesi, fatmakrks95@gmail.com, ORCID: 0009-0006-2286-2033

Esra ERAYDIN, Uzman Psikolog

Esra.eraydin61@gmail.com, ORCID: 0009-0004-6922-8668

Dr. Öğr. Üyesi Hakan KARAMAN

Bartın Üniversitesi, karamannhakann@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5729-6012

Sivil toplum kuruluşları, bağımlılık riskini azaltmak ve toplum sağlığını korumak adına önemli roller üstlenmektedir. Bu çalışmaların odağında yer alan aile hem bağımlılığın önlenmesinde hem de bireyin sosyal gelişiminde kilit konumdadır. Literatür, aile alanına temas eden önleme çalışmalarının, ebeveyn becerilerini geliştirdiğini, ailede iletişimi arttırdığını ve çocuklarda riskli davranış eğilimini azalttığını göstermektedir. Bu çalışma, sivil toplumun bağımlılık alanındaki önleme çalışmalarını ve bu çalışmaların aile çalışmalarına katkılarını İnsani Hayat Derneği örneği üzerinden incelemektedir. İçerik analizi yöntemi ile derneğin web sitesindeki faaliyetleri, broşürleri, medya içerikleri ve raporları incelenerek tematik bir yorumlama yapılmıştır. Çalışmalarına 2016 yılında İstanbul’un Fatih ilçesinde sosyal yardım faaliyetleri ile başlayan dernek, zaman içerisinde psikolojik, sosyal ve kültürel yönden dezavantajlı olarak tanımladığı gençlerin gelişimini hedefleyen sosyal projeler hazırlamaya yönelmiştir. Bu projelerde genel itibarıyla gençlerin sosyokültürel faaliyetler aracılığı ile geliştirilmesi vurgulanırken, çalışmaların tanıtımlarında temelde ailenin güçlendirilmesi öne çıkartılmıştır. İlerleyen dönemlerde spesifik olarak bağımlılık çalışmalarına odaklanan dernek, önleme çalışmalarının hemen hepsini bu başlık altında toplamıştır. Bu noktada aile ve gençlere yönelik bilgilendirme broşürlerinin hazırlanması, risk altındaki gençlere ve ailelere yönelik bağımlılık önleme eğitimlerinin sunulması, üniversite öğrencilerinde bağımlılık bilgisinin geliştirilmesi yönündeki çalışmaların ilerletilmesi gibi faaliyetleri yoğunlaştırmış. Bu çalışmaların önemli kısmını İstanbul merkezli olarak yürüttüğü belirlenmiştir. İlgili faaliyetlerde yer alan doğrudan aile odaklı çalışmaların yanı sıra bağımlılıkla ilişkili olabilecek unsurların hedeflenmesi, bağımlılığın bütüncül bir bakışla ele alındığını göstermektedir. Bu açıdan, sivil toplumun bağımlılıkla mücadele alanındaki etkinliğini, aile ve toplum odaklı yaklaşımla ele alan etkili bir örnek olarak yorumlanmıştır. Bu noktada İnsani Hayat Derneği’nin ilgili çalışmalarını ulusal düzeyde genişletmesi, özellikle İstanbul ili dışındaki ilgili diğer sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları ile iş birliklerini geliştirmesi önerilmektedir. Bu sayede Türkiye’de sivil toplumun aile güçlendirilmesi alanındaki çalışmalarına, bağımlılık gibi zorlayıcı bir çalışma alanı üzerinden özgün bir katkı sunulmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sivil Toplum, Bağımlılık, Önleme, Aile, İnsani Hayat Derneği.

ÇOCUK FENOMENLER: EĞLENCE (Mİ?), İHMAL (Mİ?) YA DA NE?

Doç. Dr. Dr. Sami KALAYCI

Aksaray Üniversitesi, samiklyc@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0981-9595

Giriş: Sosyal medya kullanımının kontrol edilemediği noktada görülen bağımlılık sorunu sadece yetişkinlerin değil çocukların da temel sorunlarından birisidir. Bu bağlamda yaygınlığı hızla artan çocuk fenomenler sosyal medya, internet, teknoloji gibi birbiriyle iç içe geçmiş bağımlılık türü sorunlarının temel göstergeleri arasındadır. Dolayısıyla amacı yönünden eğlence, para kazanma, boş vaktini değerlendirme gibi çeşitli türleri olan çocuk fenomenliği günümüzde çocuk ve aileler için değerlendirilmesinin önem arz ettiği bir konudur.

Amaç ve Yöntem: Çocuk fenomenliği, günümüzde farklı amaçları taşıyan bir sosyal medya kullanımı şeklidir. Ancak bakım ile koruma yönlerinden savunmasız grupların başında gelen çocukların sosyal medya araçlarıyla olan yakın ilgilerinin takip ve kontrolünün olmadığı durumlarda ise hem psikososyal hem de ekonomi ve hukuki açıdan ciddi sorunları olabilen bir duruma dönüşebilmektedir. Bu bağlamda nitel araştırma türlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılarak yapılan bu çalışmada çocuk fenomenliği konusunun hem ihmal, istismar çocuk işçiliği yönlerinden ele alınarak konuyu tartışmak hem de aile ve çocukla ilgili çalışmalara bir katkı sunmak amaçlanmıştır.

Bulgu ve Sonuçlar: Çocuk fenomenler bireylere, ailelere ve topluma yönelik psikososyal ve ekonomik yansımaları olan bir olgudur. Nitekim çocuk işçiliği, ihmal, istismar, hukuki statü, gelişim gibi farklı değerlendirme yönleri ile sonuçları bulunmaktadır. Dolayısıyla ilginin günümüzde giderek artmasına bağlı yaygınlaşan çocuk fenomenlerin bu tür yönlerinin takibi, denetimi ve olası sorunların çözümü için temel bir refah politikasının geliştirilmesi gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Fenomenler, Aile, Çocuk, Sosyal Hizmet.

KID INFLUENCERS: FUN (?) NEGLECT (?) OR WHAT?

Sami KALAYCI

Aksaray University, samiklyc@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0981-9595

Introduction: The problem of addiction seen when social media use is uncontrolled is one of the fundamental problems not only for adults but also for children. In this context, the rapidly growing phenomenon of child influencers (Kidfluencers) is one of the key indicators of intertwined addiction issues related to social media, the internet, and technology. Therefore, child influencer phenomena, which serve various purposes such as entertainment, earning money, and utilizing free time, are an important topic for children and families to consider today.

Purpose and Method: Child phenomenon is a form of social media usage that serves different purposes today. However, when the close interest of children, who are among the most vulnerable groups in terms of care and protection, in social media tools is not monitored and controlled, it can turn into a situation that can cause serious problems in terms of psychosocial, economic, and legal aspects. In this context, this study, conducted using the document review method from qualitative research types, aims to discuss the topic of child phenomenon from the perspectives of neglect, abuse, and child labor, as well as to contribute to studies related to families and children.

Findings and Results: Child phenomena are a phenomenon with psychosocial and economic implications for individuals, families, and society. Indeed, child labor, neglect, abuse, legal status, and development are among the various aspects and outcomes of this phenomenon. Therefore, given the increasing interest in this issue today, it is necessary to develop a fundamental welfare policy to monitor and control these aspects of the growing phenomenon of child phenomena and to resolve potential problems.

Keywords: Kid Influencers, Family, Child, Social Work.

RİSK ALTINDAKİ AİLELERLE SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ: VAKA TEMELLİ BİR ANALİZ

Muhammed Enes TEMELLİ

Yalova Üniversitesi, m.enestemelli@gmail.com ORCID: 0000-0001-7681-6346

Dr. Murat ALTUNTAŞ

Yalova Üniversitesi, murataaltuntas21@hotmail.com, ORCID: 0009-0000-6212-7742

Aile bireyin sosyal, duygusal ve ekonomik gelişimini etkileyen en temel kurumdur. Ancak günümüzde aile yapısı; yoksulluk, aile içi şiddet, madde bağımlılığı, göç ve sosyal dışlanma gibi çok boyutlu risklerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu riskler, aile içi rollerin işlevsizleşmesine, çocukların ihmal ve istismarına maruz kalmasına ve aile bütünlüğünün bozulmasına neden olabilmektedir. Sosyal hizmet disiplini, bu tür risk altındaki ailelere müdahale ederek hem bireysel hem de toplumsal düzeyde koruyucu ve iyileştirici rol üstlenmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de farklı risk gruplarındaki ailelerle yürütülen sosyal hizmet müdahalelerini vaka çalışmaları üzerinden incelemek, bu müdahalelerin süreçlerini, etkililiğini ve karşılaşılan zorlukları analiz etmektir.

Araştırma kapsamında, amaçlı örneklem yöntemiyle seçilen üç farklı risk altında bulunan aile ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş; elde edilen nitel veriler tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Ailelerden biri yoksulluk ve işsizlik, biri aile içi şiddet, diğeri ise göçmenlik ve sosyal uyum sorunları yaşayan yapılardan seçilmiştir. Çalışmada vaka temelli analiz ile her bir risk grubundaki ailenin sosyal hizmet müdahalesine ilişkin bireysel deneyimlerini derinlemesine anlamaya odaklanmıştır. Müdahale süreçlerine ilişkin veriler, yarı yapılandırılmış tek görüşmeler aracılığıyla toplanmış ve katılımcıların öznel değerlendirmeleri temel alınarak analiz edilmiştir.

Bulgular, sosyal hizmet müdahalesinde birey merkezli yaklaşım, güven ilişkisi kurma, çok disiplinli iş birliği ve süreklilik ilkelerinin müdahalenin etkinliğini artırdığını göstermektedir. Müdahalelerin yalnızca kriz yönetimiyle sınırlı kalmaması aynı zamanda uzun vadeli izleme ve güçlendirme süreçlerini içermesi gerektiği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak, vaka temelli değerlendirme ile yürütülen sosyal hizmet uygulamalarının, risk altındaki ailelerin sosyal işlevselliklerini yeniden kazanmalarında ve aile bütünlüğünün korunmasında önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Bu bağlamda, hem koruyucu-önleyici hizmetlerin yaygınlaştırılması hem de sosyal çalışmacılara yönelik vaka temelli eğitimlerin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Risk Altındaki Aileler, Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Müdahaleleri, Vaka Analizi.

SOCIAL SERVICE INTERVENTION WITH AT-RISK FAMILIES: A CASE-BASED ANALYSIS

Muhammed Enes TEMELLİ

Yalova University, m.enestemelli@gmail.com ORCID: 0000-0001-7681-6346

Dr. Murat ALTUNTAŞ

Yalova University, murataaltuntas21@hotmail.com, ORCID: 0009-0000-6212-7742

The family is the most fundamental institution affecting an individual’s social, emotional, and economic development. However, today’s family structure faces multidimensional risks such as poverty, domestic violence, substance abuse, migration, and social exclusion. These risks can lead to dysfunctional family roles, child neglect and abuse, and the breakdown of family unity. The discipline of social work intervenes with families at risk in this way, taking on a protective and restorative role at both the individual and societal levels.

The aim of this study is to examine social work interventions carried out with families in different risk groups in Türkiye through case studies, analyzing the processes, effectiveness, and difficulties

encountered in these interventions.

Within the scope of the research, semi-structured interviews were conducted with three families selected through purposive sampling, each from a different risk group; the qualitative data obtained were evaluated using thematic analysis. One family was selected from structures experiencing poverty and unemployment, one from domestic violence, and the other from migration and social integration problems. The study focused on understanding in depth the individual experiences of each family in the risk group regarding social service intervention through case-based analysis. Data on intervention processes were collected through semi-structured individual interviews and analyzed based on participants’ subjective assessments.

The findings indicate that an individual-centered approach, establishing trust, multidisciplinary collaboration, and continuity in social service interventions enhance their effectiveness. It is emphasized that interventions should not be limited to crisis management but should also include long-term monitoring and empowerment processes.

As a result, it has been observed that social work practices conducted through case-based assessment play an important role in helping at-risk families regain their social functioning and preserve family integrity. In this context, it is recommended that both protective-preventive services be expanded and case-based training for social work professionals be increased.

Keywords: Families at Risk, Social Work, Social Work Interventions, Case Study.

BEKÂR KADIN ÖĞRETMENLERİN AİLEYE DAİR ALGILARI

Dr. Bahar AKPINAR

Bağımsız araştırmacı, baharakpinar68@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4486-2724

**Psikolojik Danışman Cennet KAYNAR, Yüksek Lisans Öğrencisi
cennetkaynar@gmail.com, ORCID: 0009-0005-6533-3919**

Aile, bütün toplumların sürekliliğinin devam etmesini sağlayan temel kurumdur. Aile oluşumu erişkin olan erkek ve kadının toplum nezdinde hukuk kurallarına uygun olacak şekilde evlilik gerçekleştirerek birliktelik yaşamasıdır. Bu birliktelik sonucunda çocukların olmasıyla çoğalma meydana gelmektedir. Bundan dolayı toplumlar aile kurumunun sarsılmaması ve olağan çözümlere karşı önemler alma noktasında tedbirli davrandıkları söylenebilir. Toplumsal yaşam içinde ekonomik yetersizlik, kadınların çalışma hayatına dahil olması, işsizlik, psikolojik yetersizlik ve isteksizlik, kendini hazır hissetmeme gibi pek çok faktör neticesinde kişiler aile oluşumundan uzak kalabilmektedir. Bu durumun tam tersi olan toplumsal baskı, çocuk sahibi olma isteği, yalnız kalma korkusu gibi nedenlerden dolayı da evlenmek bir tercih olabilmektedir. Buradan hareketle bu çalışmanın amacı, çalışan bekâr kadın öğretmenlerin aile kurumuna olan yaklaşımları, evliliğe dair düşünceleri ve evlilik mitlerinin neler olduğu şeklindedir. Bu amaç doğrultusunda, aktif çalışma hayatında yer alan 10 kadınla derinlemesine mülakat tekniğiyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara amaca yönelik örnekleme ulaşım sağlanmıştır. Görüşmeler için literatür kapsamında açık uçlu sorular oluşturulmuş olup soruların açık, anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir. Çalışma sahasından elde edilen verilerden açık kodlamalarla ana temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda, kadınların özgürlüğünün kısıtlanması, ekonomik özgürlük kazanımı, ev sorumluluğunun artması, çocuk sahibi olmada isteksizlik, ideal eş/ evliliğe yönelik beklenti temalarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çalışan Bekâr Kadın, Aile, Evlilik.

DİJİTAL ÇAĞDA ÇOCUĞUN BİLGİ GÜVENLİĞİ: DİJİTAL EBEVEYNLERİN VE GSM OPERATÖRLERİNİN ROLÜ VE SORUMLULUĞU

Öğr. Gör. Dr. Zeynep AKDOĞAN

Ankara Üniversitesi, zsen@ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6463-3921

Çağımızda çocukların erken yaşlarda telefon edinmesi ve mobil cihazlarla erken tanışma süreci pek çok güvenlik sorununu beraberinde getirmektedir. Bu güvenlik sorunlarının başında çocukların kişisel verilerin çalınması, kullanılması, siber zorbalığa uğraması, siber saldırılara maruz kalması gelmektedir. Çocukların dijital ortamda yalnız kalması ve ebeveyn denetiminden uzak olması çocukların bilgi güvenliği açığını ortaya çıkarmaktadır. Bu noktada ebeveynlere ve teknoloji şirketlerine pek çok görev düşmektedir. Dijital ebeveyn, çocuklarının dijital ortamdaki hareketlerini izler, kontrol eder, güvenlik araçları ile çevrimiçi etkinliklere sınırlama getirir. Ayrıca dijital ebeveynler, bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda çocuklarını bilgilendirir, yönlendirir ve olası risklere karşı koruyucu tedbirler alırlar. Dijital ebeveynlerle beraber teknoloji şirketleri arasında önemli yere sahip ve dijital ekosistemin parçası olan GSM (Global System for Mobile Communications – Global Mobil İletişim Sistemi) operatörlerini de çocukların bilgi güvenliğini korumaya yönelik tedbirler almaktadır. Bu kapsamda çalışmanın amacı GSM operatörlerinin dijital ebeveyn ve çocuk açısından sunduğu hizmetlerin bilgi güvenliği açısından irdelenmesidir. Çalışmanın yöntemi, ülkemizde büyük telekomünikasyon şirketleri arasında yer alan ve çalışmanın örneklemini oluşturacak Vodafone, Turkcell ve Türk Telekom operatörlerinin çocuklara ve ebeveynlerine yönelik sunduğu hizmetler içerik analizi (doküman incelemesi) yöntemiyle incelenecektir. Araştırmanın bulguları, telefon hattı alma bir başka deyişle mobil hat müşterisi olma yaşı 18 (onsekiz)’dir. Fakat 11 (onbir) ile 18 (onsekiz) yaş altı çocuklar velisinin rızası ile telefon hattı edinebilir. GSM operatörleri ebeveyn ve çocuklara yönelik resmî internet kaynaklarında (web sitesi, sosyal medya hesapları vd.) bilgilendirici içerikler (video, metin vd.) bulunmaktadır. Operatörlerde çocukların sıklıkla kullandığı akıllı saatlere yönelik koruyucu tedbirler içeren paketler bulunmaktadır. Bu paketlerde çocukların internet zaman yönetimi, zararlı içeriklerin kısıtlanması, ebeveynlere çocuklarının dijital ayak izlerine ilişkin bilgi verilmesi, çocuk ve aile profilleri yer almaktadır. Araştırmanın sonuçları telefon hattı edinmesi yaşı ile çocuklar kısmen de olsa korunmaktadır. Çocuklara yönelik GSM operatörleri çeşitli koruyucu önlemler içeren paketler, hizmetler vermektedirler. Dijital ebeveynlerin çocuklarına yönelik doğru hizmeti almaları önem taşımaktadır. Araştırma sonucunda, dijital ebeveynlerin çocuklarını erken yaşta mobil hat edinimine yönlendirmemesi, telekomünikasyon şirketlerinin ebeveynlere ve çocuklara yönelik daha fazla bilgilendirici içerik hazırlaması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Çocuk, Dijital Ebeveyn, Bilgi Güvenliği, GSM Operatörleri, Akıllı Saat.

DİJİTAL OYUNLARIN AİLE BİREYLERİ TARAFINDAN KULLANIM DAVRANIŞI

Doç. Dr. Asude Yasemin ZENGİN

Aksaray Üniversitesi, yaseminzengin@aksaray.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3147-7958

Dijitalleşme toplumun her kesimi için farklı alanlarda farklı gelişmeleri barındırmaktadır. Dijital oyunlar son dönemde dikkat çeken gelişmelerden biridir. Oyun, dijitalleşmeyle beraber geleneksel anlamından sıyrılmış ve oyun dendiğinde ilk akla gelen dijital oyunlar olmuştur. Küresel dijital oyun pazarı büyüklüğü 2024 yılında yaklaşık 226,7 milyar dolarken 2033 yılında ise yıllık %15 büyümeye ile 840,56 milyar dolara yükselmesi beklenmektedir.

Dijital oyun üreticileri çocuklar, gençler ve yetişkinlere yönelik ürünler sunmaktadır. Bu kapsamda küresel olarak 16 yaş ve üzeri internet kullanıcılarının %30,4'ünün internet kullanma amacının oyun oynamak olduğu belirtilmektedir. Her yaştan ve yaşam evresinden kullanıcılar dijital oyunlara günlük hayatlarında yer vermektedir. Örneğin Türkiye’de 2024 yılı Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması düzenli internet kullanan çocukların internet kullanma amaçları arasında %72,7 ile oyun oynama veya oyun indirme olduğunu ortaya koymaktadır. Bu oranın 2021 yılında %66,1 olduğu göz önüne alındığında her geçen yıl çocukların dijital oyun kullanımının arttığı söylenebilir.

Türkiye, bir ürün olarak ele alındığında dijital oyunun günlük hayatta yoğun olarak kullanıldığı ülkelerden birisidir. Çalışmanın amacı Türkiye’de aile rutinleri içinde bireylerin dijital oyun kullanımının yakın zamanda değişimini incelemektir. Bununla beraber dijital oyunların eğlence amaçlı kullanımı yanı sıra eğitim vb. diğer amaçlarla kullanımına dair de veriler değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Bilişim Teknolojileri Kullanımı, Dijitalleşme, Dijital Oyun, Teknoloji.

KÜRESEL İKLİM KRİZİ KARŞISINDA AİLELERİN PSİKOSOSYAL DAYANIKLILIĞI: NİTEL BİR İNCELEME

Dr. Burakcan KAZAN
ORCID: 0000-0002-2708-5740

Küresel iklim krizi, çevresel etkilerinin ötesinde ekonomik, sosyal ve psikolojik boyutlarıyla da toplumsal yaşamı dönüştürmektedir. Bu süreçten doğrudan etkilenen aile hem krizlerin yükünü taşıyan hem de bireylerin başa çıkma mekanizmalarını şekillendiren temel sosyal kurum olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, küresel iklim krizinin aile yaşamına yansımalarını ve ailelerin geliştirdiği psikososyal dayanıklılık stratejilerini doküman analizi yoluyla incelemektir.

Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman analizi yöntemi ile yürütülmüştür. İnceleme materyali olarak Birleşmiş Milletler raporları, ulusal afet yönetimi belgeleri, uluslararası kuruluşların iklim ve toplum raporları, sivil toplum örgütlerinin yayınları ve medya haberleri seçilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiş; ailelerin kriz karşısındaki konumlanışları, dayanıklılığı artıran ve zayıflatan faktörler tematik düzeyde ortaya konulmuştur.

Analiz sonuçları, ailelerin iklim krizini en çok “gelecek kaygısı”, “ekonomik belirsizlik” ve “yerinden edilme” bağlamında deneyimlediğini göstermektedir. Dayanıklılığı artıran unsurlar arasında sosyal yardımlar, topluluk desteği ve manevi başa çıkma stratejileri öne çıkarken; yoksulluk, göç baskısı ve psikolojik yorgunluk zayıflatıcı faktörler olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak, iklim kriziyle mücadelede ailelerin dayanıklılığını merkeze alan sosyal politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Aile temelli destek programlarının güçlendirilmesi, afet hazırlık çalışmalarında aile boyutunun önceliklendirilmesi ve ailelere yönelik psikososyal hizmetlerin yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İklim Krizi, Aile, Psikososyal Dayanıklılık.

THE DIGITAL TRANSFORMATION OF FAMILY WELFARE: AI-SUPPORTED SOCIAL WORK PRACTICES AND ETHICAL RESPONSIBILITIES

Dr. Hatice Hale YURTTABİR

**Istanbul Provincial Directorate of National Education, haticehale.yurttabir@meb.gov.tr,
ORCID: 0000-0003-3972-3874**

Prof. Dr. Musa ŞAHİN

Yalova University, musasahin@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2950-1987

This paper explores the impact of artificial intelligence (AI) technologies on family welfare in the field of social work. As a fundamental unit of intervention, the family is addressed through multidimensional services such as child protection, social and emotional health, health education, and family communication. AI tools—particularly those involving big data-driven risk assessments, personalized health and social and emotional health support, digital guidance systems, and decision-support mechanisms—serve a supportive function in family-centered services. These technologies assist social workers in making informed decisions, yet final responsibility remains grounded in human judgment and ethical reasoning.

While the paper highlights the potential of AI to enhance family welfare, it also examines key risks such as privacy violations, algorithmic bias, cultural insensitivity, and ethical ambiguity. In the Turkish context, AI-based social work applications are still in their infancy. However, the existence of a robust e-Government infrastructure and centralized social assistance systems provides a strong foundation for future integration. The paper argues that social workers must be supported in developing digital literacy, cultural competence, and ethical awareness to use AI responsibly.

In conclusion, the contribution of AI-supported systems to family welfare depends not only on technological capacity but also on their design within a human-centered framework aligned with the core values of social work. For AI to be used effectively and fairly in family-oriented services, technological innovation must be considered in conjunction with human rights, social justice, and professional responsibility.

Keywords: Social Work, Artificial Intelligence, Family Welfare, Digital Transformation, Ethics

ÇOCUKLARDA ONLINE OYUN BAĞIMLILIĞININ ETKİLERİ İLE AİLE İÇİ İLETİŞİMİN ROLÜ

Burcu AYHAN, Yüksek Lisans Öğrencisi
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 2430201528@ogr.mehmetakif.edu.tr,
ORCID: 0009-0004-1686-6025
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BİLGE
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, mbilge@mehmetakif.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-6082-1105

Günümüzde teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler insan hayatının her alanında olduğu gibi çocukların da oyun alışkanlıklarını köklü bir şekilde etkilemiştir. Dijital oyunlar, geleneksel oyunların yerini alırken bazı çocuklar için bağımlılık düzeyine ulaşan bir kullanım biçimine dönüşmüştür. Dijital oyunlar çocukların günlük yaşamına kimi zaman olumlu katkılar sunsa da aslında önemli sorunları da beraberinde getirmektedir. Online oyun bağımlılığı sadece bireysel değil; aile yapısı, iletişim biçimi ve ebeveyn-çocuk ilişkileri üzerinde de güçlü olumsuz etkiler oluşturmaktadır. Etkilerin azaltılması adına aile ve çocuk üzerine düzenleyici çalışmalar gerek ülkemiz gerekse dünyanın çeşitli gelişmiş ülkelerinde koruyucu ve önleyici uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Ancak sorunun halen daha iyi anlaşılamamış olması günümüzde bu durumun artık insanlar nezdinde sorundan ziyade hayat akışının bir parçası gibi görülmesine neden olmaktadır. Elde edilen veriler açık, destekleyici bir aile iletişiminin çocukları dijital bağımlılıklardan koruyan önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Diğer yandan iletişim eksiklikleri, denetimsizlik ve duygusal ihmal gibi faktörlerin bağımlılığın pekişmesine yol açtığı görülmektedir. Dolayısıyla online oyun bağımlılığı ile başa çıkmada yalnızca çocuğa odaklanan yaklaşımların yetersiz kalacağı ve ailenin sürece etkin bir katılımcı olarak dahil edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Yapılan bu çalışmada online oyun bağımlılığının çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimleri üzerindeki olumsuz etkileri ele alınarak aile içi iletişimin bu bağımlılığı önleyici ya da tetikleyici rolü incelenmiştir. Literatür taraması yöntemiyle yürütülen araştırma, online oyun bağımlılığı ile aile içi etkileşim dinamikleri arasındaki çok yönlü ilişkiyi ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Online Oyun, Çocuk, Aile İletişimi, Bağımlılık, Dijitalleşme.

SANAL MÜKEMMELLİK, GERÇEK ÇATIŞMA: SOSYAL MEDYADA ŞEKİLLENEN İDEAL YAŞANTININ AİLE İÇİ İLİŞKİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Aslıhan UYAR, Yüksek Lisans Öğrencisi

Karabük Üniversitesi, 2328240506@ogrenci.karabuk.edu.tr, ORCID: 0009-0008-7052-2046

Son yıllarda teknolojiye yaşanan gelişmelerle birlikte kişilerarası iletişimi ve etkileşimi arttıran sosyal medya platformları, toplumsal yaşamın birçok alanında karşımıza çıkmaktadır. Sosyal medyada sunulan ve birçoğu sanal gerçekliğe dayanan yaşam tarzları, kişiler arası ilişkiler ve sahip olunan imkanlar geniş kitleler tarafından takip edilmekte; sanal-gerçek ayrımı yapılmaksızın bireylerin kendi yaşamlarına entegre etme çabasında olduğu gözlemlenmektedir. Oysa bireyler yalnızca gösterilmek istenilen kadarına erişebilmekte ve bu senaryoyu kendi yaşamları ile kıyaslamaktadır. Bu çalışma ile sosyal medyanın sanal gerçekliğinin aile içi ilişkiler üzerindeki etkilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın bulguları, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Görüşmeler 24 – 31 Temmuz tarihleri arasında yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu ve ekonomik durum kriterleri dikkate alınarak çalışmaya katılmaya gönüllü 12 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda; evli katılımcıların sosyal medyada rol model aldıkları yaşamları kendi yaşamlarına entegre etme noktasında zaman zaman eşleriyle çatışma yaşadığı, çocuk bakımı, eğitimi ve anneliğe dair kusursuz olarak sunulan paylaşımların anneleri olumsuz etkilediği bulguları elde edilmiştir. Her ne kadar sosyal medyada gösterilen yaşamlar kusursuz ve toz pembe olarak sunulsa da bu şekilde olmadığı, yalnızca gösterilmek istenildiği kadarının gösterildiği unutulmamalıdır. Birçok kişi en mutlu anını, en güzel fotoğrafını paylaşırken 5 dakika önce ağladığı, açısını beğenmediği fotoğrafını paylaşmadığı gerçeğini de unutmamalıdır. Bu, sosyal medyada sunulan yaşamların kusursuz olduğu anlamına gelmez yalnızca müsaade edildiği kadarının paylaşılması bu algının oluşmasına neden olmaktadır. Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Aile, Sanal Gerçeklik ve Kıyas.

AİLE ARAŞTIRMALARINDA KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİK VE SINIRLILIKLAR

Dr. Büşra ÖKTEN

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, busraokten@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7396-0622

Giriş: Aile araştırmalarında kültürel çeşitliliğin ve sınırlılıkların ele alınışı uzun süredir tartışma konusudur. Diğer birçok bilim dalında olduğu gibi, aile araştırmalarının da önemli bir kısmı Batılı, eğitilmiş, sanayileşmiş, zengin ve demokratik (WEIRD) toplumlar odağında yürütülmektedir. Dünya nüfusunun yalnızca sınırlı bir kesimini temsil eden bu gruplar, literatürde evrensel ölçüt olarak genelleştirilmektedir.

Amaç: Çalışmanın amacı, WEIRD odaklı araştırmaların aile dinamiklerini anlamadaki sınırlılıklarını ortaya koymak ve Batı dışı toplumların katkılarını görünür kılmaktır.

Yöntem: Literatür taraması yöntemi kullanılarak Batı merkezli araştırmaların kuramsal yaklaşımları ile Türkiye gibi farklı kültürel bağlamlara ait çalışmalar karşılaştırılmıştır.

Bulgular: Batılı toplumlarda bireycilik, romantik aşk, eşitlikçi ilişkiler ve çekirdek aile kavramları ön plandayken; WEIRD olmayan toplumlarda aile bağları, dinî değerler, toplumsal onur ve kültürel normların evlilik doyumu ve aile uyumunda belirleyici olduğu görülmektedir. Bu durum, genelleştirilmiş modellerin kültürler arası bağlamda yetersiz kaldığını göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler: Aile araştırmalarının farklı kültürel bağlamları kapsayacak şekilde zenginleştirilmesi, tek yönlü yaklaşımların aşılması ve aile kurumunun evrensel değil, kültürel özgünlükleriyle anlaşılması gerekmektedir. Bu çerçevede Türkiye gibi Batı dışı bağlamlar, literatüre önemli katkılar sağlayacak potansiyele sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Aile Araştırmaları, Kültürel Çeşitlilik, WEIRD, Aile Eğitimi.

AİLE TEMELLİ MÜDAHALLELER, BÜTÜNCÜL AİLE TERAPİSİNİN ÖNEMİ

Dr. Öğr. Üyesi Esin TÜCCAR

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, esin.tuccar@medeniyet.edu.tr,

ORCID: 0000-0002-8349-6042

Modern yaşam stilleri içerisinde geniş aileden çekirdek aileye geçiş ile ailenin sorun alanları değişmiş, ailelere destek ve yardım sağlamak önemli görülmüştür. Aile içinde yaşanan sorunları sadece birey odağında çözmek eksik ve yetersizdir. Evlilik ile kurulan aile bağlarında sorunlar bireyin sisteminin üstünde bireylerin toplamından çok daha fazla yeni sistemleri doğurabilmektedir. Aile terapisi bireyi aile sistemi içerisinde ele alır ve bireyin çevresi içerisinde çalışma hayatı, sosyal ilişkileri arkadaş, inanç eğitim sistemini değerlendirir ve etkileşimine bakar (Danış, 2006). Bireyin çok boyutlu değerlendirilmesi önemlidir. Oysa birçok yaklaşım sadece bireyin iyilik haline odaklanmaktadır. Bu yaklaşımlar ilişkilerin gücünü, desteğini, iyileştiriciliğini azaltabilmektedir. Bu noktada tüm aile üyelerinin iyilik halini koruyan, iyileştiren bütüncül yaklaşımlara ihtiyaç vardır.

Aile terapisi yaklaşımına göre aile üyelerinden birinin yaşadığı bir sorun, diğerlerini de etkileyebilmektedir (Bowen & Murray, 1985) Stratejik Aile Terapisinde pozitif geri bildirimin yapılandırılması ve aile üyelerinin uygulaması ile yeni kaynakların oluşturulması hedeflenir. (Szapocznik vd., 2012). Yaşantısal Aile Terapisi değişimi ve var olan kaynakları kullanmayı önemli görür. Yapısal Aile Terapisi, aile içinde alt sistemlerin olduğunu şema ile çalışır. Şemalar ile olumsuz fonksiyon gösteren yapılara müdahale edilir. Yapısal Aile Terapisinde sistemler ve sınırlar önemlidir. Sistemde her üye diğeriyle etkileşim halindedir. Sistem içerisinde etkileşim azalırsa sorun alanları oluşur (Nadir, 2013; Minuchin, 1974). Bilişsel Davranışçı Aile Terapisi aile bireylerinin hatalı inançlarını, yanlış yaklaşımlarını analiz ederek bunların nasıl oluştuğunu anlamaya çalışır (Dattilio, 2010; Lambert, 2023) Öyküsel Aile Terapisinde söylemlerin zihne etkisi önemlidir (Çelik, 2017). Psikanalitik Aile Terapisi aileyi bir bütün olarak alan bir yöntemdir (Nazlı, 2001) Transferans, yüzleştirme, güçlü yanları keşfetme, aile geçmişini analiz etme yöntemlerini kullanılır (Nichols, 2013). Aile Terapisi tüm aile üyelerinin daha sağlıklı iletişim kurabilmelerini, duygusal ve psikolojik destek alarak olumlu davranış kalıplarının yerleşmesini ve bütüncül iyileşmeyi hedefler. Farklı yaklaşımlarla müdahale planı hazırlanır. Aile temelli müdahaleler bireysel çalışma disiplinlerinden farklıdır. Mikro, mezzo, makro düzeyde çok boyutlu bir yaklaşım içermektedir. Aile terapisi, bütüncül bir müdahale planı hazırlayan ve sistemsel yaklaşımları olan önemli bir aile temelli müdahale disiplini.

Anahtar Kelimeler: Aile, Aile Temelli Müdahale, Aile Terapisi.

FAMILY-BASED INTERVENTIONS, THE IMPORTANCE OF HOLISTIC FAMILY THERAPY

Assistant Professor Esin TÜCCAR

İstanbul Medeniyet University, esin.tuccar@medeniyet.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8349-6042

Within modern lifestyles, the transition from extended families to nuclear families has changed the areas of concern for families and providing support and assistance to families has become important. Solving problems experienced within the family solely from an individual perspective is incomplete and insufficient. Problems in family bonds established through marriage can give rise to new systems that are much greater than the sum of the individuals in the system. Family therapy addresses the individual within the family system and evaluates the individual's work life, social relationships, friends, beliefs, and education system within their environment and looks at their interactions (Danış, 2006). It is important to evaluate the individual in a multidimensional way. However, many approaches focus solely on the individual's well-being. These approaches diminish

the power, support, and healing potential of relationships. At this point, there is a need for holistic approaches that protect and improve the well-being of all family members.

According to the family systems approach, a problem experienced by one family member can affect the others (Bowen & Murray, 1985). In Strategic Family Therapy, even if there is no cooperation among members, positive feedback is encouraged in areas of family conflict (Szapocznik et al., 2012). Structural Family Therapy works with schemas that show the existence of subsystems within the family. Schemas are used to intervene in structures that show negative functioning. Systems and boundaries are important in Structural Family Therapy. Every member interacts with each other within the system. If interaction within the system decreases, problem areas arise (Nadir, 2013; Minuchin, 1974). Experiential Family Therapy considers change and the use of resources to be important. Psychoanalytic Family Therapy is a method that treats the family as a whole (Nazlı, 2001). This study uses methods such as transference, confrontation, discovering strengths, and analyzing family history (Nichols, 2013). Cognitive Behavioral Family Therapy analyzes family members' erroneous beliefs and misguided approaches, striving to understand how they were formed (Dattilio, 2010; Lambert, 2023). In Narrative Family Therapy, the impact of discourse on the mind is crucial (Çelik, 2017). Holistic family therapy aims to enable all family members to communicate more healthily, receive emotional and psychological support, establish positive behavior patterns, and achieve holistic healing. Intervention plans are prepared using different approaches. Family-based interventions differ from individual work disciplines. They involve a multidimensional, holistic approach at the micro, mezzo, and macro levels. Family therapy is an important discipline that prepares holistic intervention plans within these approaches and has different approaches.

Keywords: Family, Family-Based Intervention, Family Therapy.

KÜRESELLEŞEN TOPLUMDA KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN ANAHTARI OLARAK AİLENİN ROLÜ VE İŞLEVİ

Doç. Dr. Muhammet Nurullah CİCİOĞLU

Bursa Teknik Üniversitesi, nurullah.cicioglu@btu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2158-7632

Öğr. Gör. Zuhal GÜLER

Bursa Teknik Üniversitesi, zuhal.guler@btu.edu.tr, ORCID: 0009-0007-2515-2229

Başlangıcı Sanayi Devrimi’ne dayandırılan modern hayat tarzı, 1970’li yıllardan sonra gündeme gelen küreselleşme süreciyle birlikte bütün toplumları etkileyecek ölçüde yayılmaya başlamıştır. Öyle ki günümüzde hızlı dijitalleşmeyle birlikte küreselleşme süreci de hızlanmakta ve neredeyse tek tip bir yaşam tarzı tüm dünyaya yayılmaktadır. Bu durum aynı zamanda, yerel kültürlerin etkisini yitirmesi anlamını taşımaktadır.

Toplumların kültür kodlarını oluşturan örf, âdet, gelenekleri ve sözlü kültür ürünleri kuşaktan kuşağa aktararak süreklilik kazanır. Bu şekilde kültürel sürekliliğin sağlanmasında ailenin önemli rolü vardır. Ayrıca aile, sağlam bir toplumsal yapının oluşmasını sağlayan dayanışma, millî beraberlik, sevgi, anlayış gibi temel değerlerin öğrenildiği ilk kurumdur. Sanayileşme sonrası, kadının iş gücüne katılması, geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına geçilmesi gibi sebeplerle geleneksel ailenin yapısı ve aile içi roller değişmiştir. Bunun sonucunda geleneksel toplumda kültürün aktarıcısı ve bilginin kaynağı olarak görülen büyükanne ve büyükbabaların aile içi rollerini bilişim teknolojilerinin aldığı tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, kültürel sürekliliğin sağlanmasında ailenin rolünü ortaya koymak, modernleşme ve küreselleşme süreçlerinin Türk aile yapısı üzerindeki etkilerine dikkat çekmek ve bu sürecin olumsuz etkilerini önlemeye yönelik öneriler sunmaktır. Çalışmada geçmişte bu konu kapsamında yapılan çalışmaların tespit edilmesi amacıyla literatür tarama, mevcut verilerden hareketle çözüm önerileri getirmek amacıyla ise doküman inceleme ve veri analizi yöntemlerinden faydalanılmıştır. Konuyla ilgili resmî kurumların ortaya koyduğu veriler ve bu konuda yapılan diğer araştırmalardan edinilen bilgiler neticesinde Türk toplumunda aile içi iletişimin zayıfladığı, kültürün taşıyıcısı konumunda bulunan yaşlı nüfus ile genç nüfus arasındaki geleneksel ilişkilerin azaldığı ve bu durumun kültürel sürekliliğin sağlanmasında sorunlara yol açtığı tespit edilmiştir.

Bu sorunların önüne geçmek amacıyla; ilgili bakanlıklarca okullarda geleneksel Türk aile yapısına ve ailenin önemine yönelik eğitimlerin müfredata eklenmesi; aile kuracak bireylere yönelik bu kurumun kültür aktarımı ve taşıyıcılığındaki rolünün aktarıldığı eğitimlerin verilmesi; toplumun tüm kesimlerine yönelik bilinçli dijitalleşme eğitimlerinin verilmesi; toplumdaki yaşlıların gençlerle buluştuğu etkinlikler düzenlenerek kültürün aktarımının sağlanması gibi yönelik çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Aile, Kültürel Sürdürülebilirlik, Millî Varlık.

ÇALIŞAN YOKSULLUĞU AÇISINDAN BİR SOSYAL DAYANIŞMA TAMPON KURUMU OLARAK AİLE

Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir İNAK

Siirt Üniversitesi, abdulkadir.inak@siirt.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7245-5077

Aile, tarih boyunca bireylerin karşılaştığı sosyal risklere karşı enformel bir güvenlik ağı ve tampon kurum olarak işlev görmüştür. Kadim bir toplumsal kurum olan aile, tarih boyunca bireylerin karşılaştığı sosyal risklere karşı bir tampon görevi üstlenmiş, akrabalık ve soy bağı gibi bağlar üzerinden enformel bir güvenlik ağı oluşturmuştur. Modern refah devletleri ortaya çıkmadan önce, özellikle Akdeniz ülkelerinde, yoksulluk ve dışlanma gibi sorunlara karşı aile ve akrabalık bağları sosyal dayanışmayı sağlamıştır. Ancak günümüzde, neoliberal politikaların, bireyselleşmenin ve kentleşmenin etkisiyle bu işlevsellik sorgulanmaktadır. Aile, bireylerin karşılaştığı sosyal risklere karşı bir güvenlik ağı işlevi görse de küreselleşme, modernleşme ve neoliberal politikalar gibi faktörler bu işlevi zayıflatmıştır. Türkiye gibi Akdeniz refah modeli uygulayan ülkelerde, aile hâlâ önemli bir sosyal dayanışma aracı olarak öne çıkmaktadır. Ancak modernitenin bireyselleşmeyi teşvik etmesi, çekirdek aile yapısının yaygınlaşması ve kentleşme gibi faktörler aile yapısında köklü değişimlere neden olmuştur. Bu değişimler, ailenin sosyal dayanışma kapasitesini zayıflatmakta ve toplumsal alandaki yoksullukla mücadele sürecinde yeni zorluklar yaratmaktadır. Özellikle çalışan yoksulluk bağlamında aile, yoksullukla mücadelede hala önemli bir role sahiptir, ancak bu işlevin sürdürülebilirliği sorgulanmaktadır. Sonuç olarak, aile, bireyler için bir sosyal tampon işlevi görmeye devam etse de bu rolün sürdürülebilirliği küreselleşme, modernleşme, bireyselleşme ve neoliberal dönüşümlerin yarattığı baskılar nedeniyle tehlike altındadır. Devletlerin aileyi desteklemek için daha etkili sosyal politikalar geliştirmesi gerekmekte ve aile kurumunun sosyal dayanışma işlevini sürdürebilmesi için yeni stratejiler geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Sosyal Dayanışma, Çalışan Yoksulluğu.

FAMILY AS A BUFFER INSTITUTION OF SOCIAL SOLIDARITY FOR THE WORKING POOR

Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir İNAK

Siirt Üniversitesi, abdulkadir.inak@siirt.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7245-5077

The family has been used as an informal safety net and buffer institution against social risks throughout history. The family, an ancient social institution, has acted as a buffer against social risks throughout history, creating an informal safety net through ties such as kinship and lineage. Before the emergence of modern welfare states, especially in Mediterranean countries, family and kinship ties provided social solidarity against people suffering from poverty and exclusion. However, today, this functionality is being questioned due to the scope of neoliberal policies, individualization and urbanization. Although the family functions as a safety net against socialization risks, this function has emerged due to factors such as globalization, modernization and neoliberal policies. The family, which implements the Mediterranean welfare model, stands out as an important tool of social solidarity in Türkiye. However, the encouragement of individualization by modernity has led to changes in the development of family structures such as the spread of nuclear family distribution and urbanization. These changes continue the solidarity of social families and create new difficulties in the process of combating poverty in social life. Especially in working poverty, the family still has an important role in the fight against poverty, but the sustainability of this functionality is questioned. As a result, if the family continues to function as a social buffer for individuals, the sustainability of this role is in danger due to the pressures created by globalization, modernization, individualization and

neoliberal transformation. more effective social policies need to be developed to support the family and new strategies should be developed to maintain the social sustainability of the family institution.
Keywords: Family, Social Solidarity, Working Poor.

DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞININ AİLE İÇİ İLETİŞİME ETKİSİ

Sümeyye AKSOY, Doktora Öğrencisi

Yalova Üniversitesi, sumeyyeaksoy2172@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2768-6925

Tuğçe TUNCAY, Klinik Psikolog

Batman Yeşilay Danışmanlık Merkezi, tugce.tuncay@yesilay.org.tr

Dijital oyunların yaygın bir eğlence ve sosyalleşme aracı haline gelmesi, beraberinde bağımlılık riskini de gündeme getirmiştir. Bu bağımlılık türü, bireyin yalnızca psikolojik ve sosyal yaşamını değil, aynı zamanda aile içi iletişim dinamiklerini de doğrudan etkilemektedir. Özellikle ergen ve genç yetişkinlerde gözlemlenen dijital oyun bağımlılığı, bireyin gündelik yaşam alışkanlıklarını ve sosyal ilişkilerini önemli ölçüde etkilemektedir.

Bu çalışmanın amacı, dijital oyun bağımlılığının aile içi iletişim üzerindeki yansımalarını ulusal ve uluslararası literatürü analiz ederek ortaya koymaktır. İlgili çalışmalar incelendiğinde, dijital oyun bağımlılığının aile üyeleri arasında iletişim kopukluğuna, çatışmalara, duygusal uzaklaşmaya ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinde otorite sorunlarına yol açtığı görülmektedir. Bununla birlikte, bazı araştırmalarda, ebeveynlerin dijital oyunları doğru bir şekilde sınırlandırması ve yönlendirmesi halinde iletişim kanallarının güçlenebileceği bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, ebeveynlerin bağımlılık davranışına karşı geliştirdikleri kontrol ve müdahale stratejilerinin, aile içi iletişim dinamiklerini hem olumlu hem de olumsuz yönde şekillendirdiği belirlenmiştir. Literatür taramasından elde edilen sonuçlar, dijital oyun bağımlılığının aile içi iletişim üzerinde çok boyutlu etkiler yarattığını ve bu etkilerin hem risk hem de fırsat unsurları taşıdığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, aile temelli önleyici ve destekleyici yaklaşımların geliştirilmesinin hem bağımlılıkla mücadele hem de sağlıklı aile iletişiminin güçlendirilmesi açısından kritik bir rol oynayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma, gelecekte yapılacak araştırmalar için aile temelli müdahalelerin önemini vurgulamakta ve sağlıklı iletişim stratejilerinin geliştirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, Dijital Oyunlar, Aile İçi İletişim.

BİREY MERKEZLİ YAKLAŞIM BAĞLAMINDA YAŞLI BİREYLERİN AİLE TEMELLİ BAKIM SÜREÇLERİ: BİR VAKA ANALİZİ

Sosyal Çalışmacı Furkan YILMAZ, Yüksek Lisans Öğrencisi
Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, furkanyilmaz5@ogr.bandirma.edu.tr,
ORCID: 0009-0008-0556-8734
Doç. Dr. Fikri KELEŞOĞLU
Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, fkelesoglu@bandirma.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-3736-0179

Bu çalışma birey merkezli yaklaşımın yaşlı bireylerin aile temelli bakım süreçlerinde uygulanabilirliğini ve etkilerini, kuramsal çerçeve ile vaka analizi üzerinden incelemektedir. Carl Rogers tarafından geliştirilen birey merkezli yaklaşım, koşulsuz kabul, empati ve özerklik ilkeleri aracılığıyla bireyin öznel deneyimlerine değer veren, insancıl bir bakış açısı sunmaktadır. Türkiye’de yaşlı bakımında aile kurumunun tarihsel olarak birincil aktör olması, bu yaklaşımın aile temelli bakım politikalarıyla bütünleşmesini önemli kılmaktadır. Araştırmada incelenen Ahmet Bey vakası, aile bağlarının zayıfladığı, bakım sorumluluğunun sınırlı sayıda aile bireyine yoğunlaştığı ve sosyal izolasyonun arttığı bir durumu temsil etmektedir. Sosyal çalışmacının birey merkezli ilkeleri uygulaması, Ahmet Bey’in kendini ifade etme, yaşamını yeniden anlamlandırma ve sosyal etkileşimlere katılma süreçlerinde belirgin gelişmeler sağlamıştır. Özellikle aile bireylerinin bakım sürecine etkin katılımı, iletişim kanallarının güçlendirilmesi ve bireyin özerklik taleplerinin tanınması, bakım sürecinde olumlu değişimlere yol açmıştır. Bulgular, birey merkezli yaklaşımın aile temelli bakım süreçlerinde yalnızca yaşlı bireyin değil, bakım veren aile üyelerinin de psikososyal iyilik halini desteklediğini göstermektedir. Bu bağlamda ailelere yönelik bakım eğitim programlarının geliştirilmesi, bakım yükünü hafifletecek sosyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve aile odaklı sosyal hizmet uygulamalarının kurumsal düzeyde teşvik edilmesi önerilmektedir. Çalışma birey merkezli yaklaşımın aile temelli bakım alanında etik, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir model sunduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Birey Merkezli Yaklaşım, Sosyal Hizmet, Aile Temelli Bakım, Yaşlılık, Empati.

FAMILY-BASED CARE PROCESSES FOR OLDER ADULTS IN THE CONTEXT OF THE PERSON-CENTERED APPROACH: A CASE ANALYSIS

Social Worker Furkan YILMAZ
Bandırma Onyedi Eylül University, furkanyilmaz5@ogr.bandirma.edu.tr,
ORCID: 0009-0008-0556-8734
Associate Professor Dr. Fikri KELEŞOĞLU
Bandırma Onyedi Eylül University, fkelesoglu@bandirma.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-3736-0179

This study examines the applicability and effects of the Person-centered approach in family-based care processes for elderly individuals through a theoretical framework and case analysis. Developed by Carl Rogers, the Person-centered approach offers a humanistic perspective that values the individual’s subjective experiences through the principles of unconditional positive regard, empathy, and autonomy. The historical role of the family institution as the primary actor in elderly care in Türkiye makes the integration of this approach with family-based care policies important. The case of Mr. Ahmet examined in the study represents a situation where family ties have weakened, care responsibilities have become concentrated on a limited number of family members, and social isolation has increased. The social worker’s application of person-centered principles has led to

significant improvements in Mr. Ahmet’s ability to express himself, redefine his life, and participate in social interactions. In particular, the active participation of family members in the care process, the strengthening of communication channels, and the recognition of the individual’s autonomy have led to positive changes in the care process. The findings show that the person-centered approach supports not only the psychosocial well-being of the elderly individual but also that of the family members providing care in family-based care processes. In this context, it is recommended that care training programs for families be developed, social support mechanisms that will alleviate the burden of care be strengthened, and family-centered social work practices be encouraged at the institutional level. The study reveals that the person-centered approach offers an ethical, inclusive, and sustainable model in the field of family- based care.

Keywords: Person-Centered Approach, Social Work, Family-Based Care, Aging, Empathy.

KÖPRÜ MÜ, BARIYER Mİ? ESNEK İSTİHDAMIN EBEVEYN İZNİ SONRASI KADINLARIN KARIYERİNE ETKİSİ

Arş. Gör. Dr. Merve Akkuş GÜVENDİ
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, merveakkus.guvendi@medeniyet.edu.tr

Türkiye’de kadınların işgücüne katılım oranı, OECD ve AB ortalamalarının gerisinde kalmaya devam ederken, ebeveyn izninden sonra işgücüne dönüş süreci kadınlar için kritik bir eşik olmaya devam etmektedir. Türkiye’de doğum sonrası yasal izin sürelerinin görece kısa olmasına rağmen, bakım sorumluluklarının büyük ölçüde kadınlar üzerinde kalması, esnek ve destekleyici çalışma modellerinin sınırlılığı, bu dönüşü hem bireysel hem de yapısal açıdan güçleştirmektedir. Özellikle beyaz yakalı çalışan kadınlar için esnek istihdam biçimleri, işgücüne yeniden katılımın önemli bir aracı olarak sunulsa da bu esnekliğin kimi zaman kariyer ilerlemesini yavaşlattığı, terfi ve ücret artışı fırsatlarını sınırladığı görülmektedir.

Bu çalışma, ebeveyn izninden sonra esnek istihdam biçimleri aracılığıyla işgücüne dönen beyaz yakalı kadınların bireysel, ailevi ve kurumsal düzeyde yaşadıkları deneyimleri derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle farklı kademelerde (orta ve üst yönetim, uzman, giriş düzeyi) çalışan kadınların süreçte karşılaştıkları zorluklar, geliştirdikleri stratejiler ve işe dönüş kararlarını etkileyen çok boyutlu faktörler ele alınacaktır.

Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş olup, amaçlı örnekleme yoluyla seçilecek katılımcılarla yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecinde, bireysel düzeyde motivasyon ve beceri algısı; ailevi düzeyde eş, aile ve bakım destek mekanizmaları; kurumsal düzeyde ise işveren tutumu, esnek çalışma modelleri ve terfi/ücret politikaları gibi unsurlar değerlendirilmiştir. Veriler Citavi veri analiz programı kullanılarak tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiş, kadınların esnek istihdam sürecindeki deneyim farklılıkları ortaya çıkarılmıştır. Çalışma, ebeveyn izninden dönüş sürecini yalnızca istihdam oranları üzerinden değil, deneyimin öznel ve bağlamsal boyutlarıyla ele alarak literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir. Ayrıca, işverenler ve politika yapıcılar için esnek çalışma politikalarının kadınların işgücüne sürdürülebilir katılımına nasıl destek olabileceğine dair öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn İzni, Esnek İstihdam, Kadın İstihdamı, İşgücüne Dönüş.

MODERNLEŞEN DINDARLIK, ÇÖZÜLEN AİLE: ZYGMUNT BAUMAN VE ULRICH BECK PERSPEKTİFİNDEN TÜRKİYE’DE BOŞANMA OLGUSUNU TARTIŞMAK

Zeynep YILDIRIM Yüksek Lisans Öğrencisi
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, zeynepyildirim26@yahoo.com,
ORCID: 0009-0003-8974-5884
Dr. Öğr. Üyesi Betül AKGÖL
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, betul.can@ogu.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-8427-6252

Türkiye’de boşanma oranlarının son yıllarda gösterdiği artış sosyal bilimcilerin aile ve boşanma olgusunu yeniden derinlemesine bir şekilde ele almalarını zorunlu kılmıştır. Moderniteyle birlikte dönüşen toplumsal yapılar, değişen ilişkiler, zayıflayan kolektif kurgular, iletişim şekilleri ve değer sistemleri özellikle kendisini dindar olarak tanımlayan bireylerin bu değişim sürecini nasıl deneyimledikleri sorusunu akla getirmektedir. Geleneksel kültürden modern kültüre geçiş, beraberinde yeni yaşam tarzları, inanış biçimleri ve kimlik yapılarını getirmiştir. Türkiye gibi geleneğin ve dinin tarihsel olarak baskın bir otoriteye sahip olduğu bir toplumsal yapıda bu geçiş daha sancılı yaşanmakta; bireyler modernitenin sunduğu bireysel yaşam seçenekleri ile geleneksel kolektif değerler arasında sıkışıp kalabilmektedir.

Bu çalışmada dindarlık ve boşanma arasındaki ilişki modernlik kuramlarının iki önemli önemli figürü olan Zygmunt Bauman ve Ulrich Beck’in aşk ve ilişkiler üzerine geliştirmiş olduğu teorik perspektiflerinden hareketle ele alınacaktır. Bu bağlamda özellikle Bauman’ın akışkan modernite ve akışkan aşk kavramları bireylerin ilişkilerde yaşadığı kırılganlık, bağımsızlık ve güvensizlik halini anlamada el feneri niteliğindedir. Ulrich Beck ise bireyselleşmenin ve özyansıtmacı kimlik inşasının ilişkileri nasıl kırılganlaştırdığına dair analitik bir sosyolojik zemin sunmaktadır.

Bu teorik arka plan çerçevesinde boşanma olgusunun sadece bireysel bir karar ya da dinsel bir etik mesele olarak değil, aynı zamanda birey-toplum-din üçgeninde şekillenen çok katmanlı bir modernlik deneyimi şeklinde ele alınması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Modernitenin bireyselleştirici yapısı, dindar bireylerin aile kurumuna ve inançlarına ilişkin yaklaşımlarında çözümlerine neden olmakta; dinî normların aile içindeki bağlayıcı işlevi zayıflamaktadır. Kolektif değerlerden bireysel tercihlere doğru kayan dinî yaşantılar boşanma sürecinde farklılaşan deneyimlerin de temelini oluşturduğu ifadelendirilebilir.

Bu bildiri Türkiye örneğinde dindarlık ve boşanma ilişkisini modernlik kuramıyla ilişkilendirerek dinin dönüşen aile yapıları ve bireysel ilişki pratikleri üzerindeki etkisini mevcut literatürdeki uygulamalı nicel ve nitel verilerden hareketle kuramsal düzeyde tartışmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile sosyolojisi, Din sosyolojisi, Boşanma, Dindarlık, Modernite.

MODERNIZING RELIGIOSITY, DISSOLVING FAMILIES: DISCUSSING DIVORCE IN TURKEY FROM THE PERSPECTIVES OF ZYGMUNT BAUMAN AND ULRICH BECK

Zeynep YILDIRIM Master’s Student
Eskisehir Osmangazi University, zeynepyildirim26@yahoo.com,
ORCID: 0009-0003-8974-5884
Assistant Professor Dr. Betül AKGÖL
Eskisehir Osmangazi University, betul.can@ogu.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-8427-6252

The increase in divorce rates in Türkiye in recent years has made it necessary for social scientists to take a fresh, in-depth look at the family and divorce. The changing social structures, relationships, weakening collective constructs, communication styles, and value systems that have come with modernity raise the question of how individuals who identify as religious experience this process of change. The transition from traditional to modern culture has brought with it new lifestyles, belief systems, and identity structures. In a social structure such as Türkiye’s, where tradition and religion have historically held dominant authority, this transition has been more painful; individuals may find themselves caught between the individualistic lifestyle options offered by modernity and traditional collective values.

In this study, the relationship between religiosity and divorce will be examined through the theoretical perspectives developed by Zygmunt Bauman and Ulrich Beck, two important figures in modernity theory, on love and relationships. In this context, Bauman’s concepts of liquid modernity and liquid love serve as a guiding light in understanding the fragility, detachment, and insecurity individuals experience in relationships. Ulrich Beck, on the other hand, provides an analytical sociological foundation for how individualization and self-reflective identity construction fragilize relationships. Within this theoretical framework, it becomes clear that the phenomenon of divorce should be approached not only as an individual decision or a religious ethical issue, but also as a multi-layered experience of modernity shaped by the triangle of individual-society-religion. The individualizing structure of modernity causes religious individuals to lose their approach to the institution of family and their beliefs; the binding function of religious norms within the family weakens. Religious experiences that shift from collective values to individual preferences can be said to form the basis of the differing experiences in the divorce process.

This paper aims to discuss the impact of religion on changing family structures and individual relationship practices at a theoretical level, based on applied quantitative and qualitative data from the existing literature, by relating religiosity and divorce in the Turkish sample to modernity theory.

Keywords: Sociology of family, Sociology of religion, Divorce, Religiosity, Modernity.

EV KADINLARI VE ÇALIŞAN KADINLARDA ZAMANİ KENDİLEME SÜREÇLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Merve OKUTAN, Lisans Öğrencisi

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, merveokutan13@gmail.com, ORCID: 0009-0000-2303 9328
Esra SAĞIR, Lisans Öğrencisi

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, esrasgr6@gmail.com, ORCID: 0009-0003-7403-6081
Öğr. Gör. Dr. Zeynep MERCAN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, zeynepmercan@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1459-6904
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KARASU

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, karasumehmet@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6620-2807

Zamanı kendileme, bireyin zamanın belirli bir dilimiyle etkileşime girerek onu psikolojik olarak kendine ait hâle getirmesi, anlamlandırması ve dolayısıyla kendine ayırması sürecidir. Sosyal roller, bu sürecin kapsamı ve niteliğini önemli ölçüde şekillendirebilir. Bu çalışma, ev kadınları ile çalışan kadınların zamanı kendileme pratiklerini karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemiyle yürütülen çalışmada, 26 katılımcının verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve tematik analizle incelenmiştir. Bulgular, ev kadınlarının zamanı çoğunlukla çocukların uyku ve okul saatleri gibi dışsal koşullara bağlı kesintili aralıklarla, çalışan kadınların ise iş sonrası ve hafta sonu gibi blok zamanları planlı biçimde kendilediğini göstermektedir. Zamanı kendileme pratikleri açısından ev kadınları, ev işleri, çocuk bakımı ve bahçe işleri gibi ev içi odaklı etkinlikleri tercih ederken; çalışan kadınlar sosyalleşme, öğrenme ve entelektüel gelişim odaklı pratikleri benimsemektedir. Zamanı kendilemenin boyutları (özdisiplin, spontanlık, içsellik) açısından incelendiğinde, ev kadınlarının özdisiplin açısından görece sınırlı olduğu (plan yapma girişimlerinin tutarlılık göstermemesi) çalışan kadınlarda ise içsel kontrolün (günlük işlerin önceden planlanması ve unutulmaması) daha belirgin olduğu görülmektedir. Ev kadınları spontanlıklarını anlık fırsatlar yoluyla gerçekleştirirken; çalışan kadınlar sosyal spontanlık sergilemektedir. Ev kadınlarının içselliği daha çok manevi ve duygusal yönelimli iken; çalışan kadınların içselliği entelektüel ve kendini geliştirme odaklıdır. Her iki grupta da kendilenen zamanı koruma yönünde özdisiplin geliştirme (mini rutinler, sabit sabah planları), anlık ihtiyaçlara göre spontane davranma ve içsel anlam arayışı (manevi bağlar, kitap veya sanat aracılığıyla kendini keşfetme) ortak biçimde gözlenmiştir. Sonuç olarak, kadınların sosyal rollerden bağımsız olarak benzer sosyal ve psikolojik ihtiyaçlara sahip olduğu; ancak bu ihtiyaçları karşılamak için kullandıkları zamanı kendileme pratiklerinin, yaşam koşulları ve günlük yükümlülükler doğrultusunda farklılaştığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Zamanı Kendileme, Ev Kadınları, Çalışan Kadınlar, Sosyal Roller, Nitel Araştırma.

A COMPARATIVE ANALYSIS OF TIME APPROPRIATION PROCESSES AMONG HOMEMAKERS AND EMPLOYED WOMEN

Merve OKUTAN, Undergraduate Student

Van Yüzüncü Yıl University, merveokutan13@gmail.com, ORCID: 0009-0000-2303 9328

Esra SAĞIR, Undergraduate Student

Van Yüzüncü Yıl University, esrasgr6@gmail.com, ORCID: 0009-0003-7403-6081

Lecturer Dr. Zeynep MERCAN

Van Yüzüncü Yıl University, zeynepmercan@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1459-6904

Assistant Professor Dr. Mehmet KARASU

Van Yüzüncü Yıl University, karasumehmet@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6620-2807

Time appropriation is the process by which an individual interacts with a certain segment of time, making it psychologically their own, giving it meaning, and thereby setting it aside for themselves. Social roles can considerably shape the scope and nature of this process. This study aims to compare the time appropriation practices of homemakers and employed women. The data for this qualitative study were collected through semi-structured interviews with 26 participants and analyzed using thematic analysis. The findings indicate that homemakers predominantly appropriate time in intermittent intervals shaped by external conditions, such as children’s sleep or school hours, whereas employed women tend to appropriate block periods, such as after work or on weekends, in a more planned manner. In terms of time appropriation practices, homemakers prefer home-focused activities, including housework, childcare, and gardening, while employed women adopt practices focused on socialization, learning, and intellectual development. When examining the dimensions of time appropriation (self-discipline, spontaneity, inwardness), it is seen that homemakers are relatively limited in terms of self-discipline (insufficient consistency in planning), while employed women exhibit more internal control (proactive organization and effective recall of daily tasks). Homemakers realize their spontaneity through momentary opportunities, while employed women display social spontaneity. The inwardness of homemakers is more spiritual and emotional, while that of employed women is intellectual and focused on self-improvement. In both groups, the development of self-discipline in protecting time for oneself (mini routines, fixed morning plans), spontaneous behavior according to immediate needs, and the search for inner meaning (spiritual connections, self-discovery through books or art) were commonly observed. In conclusion, although women share similar social and psychological needs irrespective of their social roles, the time appropriation practices employed to fulfill these needs vary according to their living conditions and daily responsibilities.

Keywords: Time Appropriation, Homemakers, Employed Women, Social Roles, Qualitative Research.

SANAL KUMAR VE AİLE İLİŞKİLERİ: BİR İÇERİK ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Merve Nur OKTAR

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, mnoktar@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0009-0008-4273-9774

Gülnur ÖZDEMİR, Yüksek Lisans Öğrencisi

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, shugulnur@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8149-2809

Bu çalışmanın amacı YouTube platformunda yer alan sanal kumar ve aile temalarını içeren videolarda, sanal kumar oynama bozukluğunun aile ilişkilerine yansımalarını incelemektir. Sanal kumar oynama bozukluğu, bireyin kişisel, ailevi veya mesleki işlevselliğini bozacak düzeyde, kontrol edilemeyen, kalıcı ve tekrarlayan kumar oynama davranışlarıyla karakterize edilmektedir. Türkiye’de sosyal hizmet alanında sanal kumar oynama bozukluğunun özellikle aile ilişkilerine yansımalarını ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum konunun sosyal hizmet temelinde aileye boyutuyla incelenmesine ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Araştırmada belirli bir olguya ilişkin derinlemesine bilgi toplanmak amaçlandığından nitel yöntem tercih edilmiştir. Kumar oynama bozukluğu yaşayan bireylerin deneyimlerinin incelenmesi nedeniyle de betimsel fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Veriler, 2025 yılı temmuz ayında YouTube platformunda “sanal kumar”, “online kumar”, “çevrim içi kumar”, “kumar oynama bozukluğu” ve “kumar ve aile” anahtar kelimeleriyle yapılan aramalar sonucunda toplanmıştır. Ulaşılan videolardan çalışma grubunu oluşturan 12 içeriğin seçiminde amaçlı örneklem tekniklerinden ölçüt örneklem kullanılmıştır. Kullanılan ölçütler, içeriklerin son beş yılda yüklenmiş olması, en yüksek izlenme oranına sahip olması ve sanal kumar bağımlılığı, aile temalarını içermesidir. Veri analizi süreci, araştırma kapsamına alınan tüm videoların araştırmacılar tarafından izlenmesiyle başlamıştır. Ardından her video MAXQDA programına aktarılarak içerik analizi tekniğiyle tümevarım yaklaşım temelinde çözümlenmiştir. Araştırma neticesinde “Ailenin Finansal Kayıpları”, “Aile İlişkilerinin Bozulması” ve “Ailenin Baş Etme Stratejileri” olmak üzere üç temaya ulaşılmıştır.

Bulgular, sanal kumar bağımlılığının aile ilişkileri üzerinde ekonomik, psikolojik ve duygusal açılardan olumsuz etkiler yarattığını ve aile dinamiklerini derinden sarstığını göstermektedir. Günümüz dijital çağında her yaştan kişinin kolaylıkla ulaşabildiği sanal kumar, bireysel bir sorun olmanın ötesinde aile yapısı üzerinde çok boyutlu olumsuz etkiler yaratan toplumsal bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Aile içi iletişimin bozulması, güven duygusunun sarsılması ve ekonomik sorunlar bu etkiler arasındadır. Sonuç olarak bütüncül bir sosyal hizmet perspektifiyle ailenin baş etme becerilerinin güçlendirilmesi ve aileye yönelik destek gruplarına katılımının sağlanması sanal kumar bozukluğunun aile üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmada etkili olabileceği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kumar, Sanal Kumar Bağımlılığı, Aile, Sosyal Hizmet.

ONLINE GAMBLING AND FAMILY RELATIONSHIPS: A QUALITATIVE CONTENT ANALYSIS

Assistant Professor Dr. Merve Nur OKTAR

Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Social Work, mnoktar@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0009-0008-4273-9774

Gülnur ÖZDEMİR, Master’s Student

Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Social Sciences, Department of Social Work, shugulnur@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8149-2809

This study aims to examine the reflections of online gambling disorder on family relationships in

videos on the YouTube platform that feature themes of online gambling and family. Online gambling disorder is characterized by persistent and recurrent gambling behaviors that are uncontrollable and severe enough to impair an individual’s personal, familial, or occupational functioning. In Türkiye, studies within the field of social work that specifically address the impact of online gambling disorder on family relationships are limited. This highlights the need to examine the issue from a family-centered perspective within the social work framework.

Since the study aimed to collect in-depth information on a specific phenomenon, a qualitative research method was preferred. Given the focus on the experiences of individuals with a gambling disorder, the descriptive phenomenology design was employed. Data were collected in July 2025 through searches conducted on the YouTube platform using the keywords “online gambling,” “internet gambling,” “virtual gambling,” “gambling disorder,” and “gambling and family.” From the retrieved videos, 12 were selected for the study group using criterion sampling, a type of purposive sampling. The selection criteria included videos uploaded within the last five years, those with the highest view counts, and content featuring both online gambling addiction and family-related themes. The data analysis process began with the researchers viewing all selected videos. Subsequently, each video was transferred into the MAXQDA software and analyzed using the content analysis technique, based on an inductive approach. As a result of the analysis, three main themes were identified: “Family’s Financial Losses,” “Deterioration of Family Relationships,” and “Family Coping Strategies.” The findings reveal that online gambling addiction adversely affects family relationships in economic, psychological, and emotional dimensions, profoundly disrupting family dynamics. In today’s digital era, where individuals of all ages can easily access online gambling, this issue emerges not only as an individual problem but as a multidimensional social problem that significantly impacts the family structure. Disruption of intra-family communication, erosion of trust, and financial difficulties are among the most prominent consequences.

In conclusion, it is recommended that a holistic social work perspective be adopted to strengthen families’ coping skills and to facilitate their participation in family-oriented support groups, as such interventions may help mitigate the adverse impacts of online gambling disorder on the family.

Keywords: Gambling, Online Gambling Addiction, Family, Social Work.

YOKSULLUK VE AİLE İLİŞKİLERİ

Osman ÖZTÜRK, Yüksek Lisans Öğrencisi

Aksaray Üniversitesi, osman_422@outlook.com, ORCID: 0000-0001-9820-3727

Yoksulluk ile aile arasındaki bağ çoğu kez yalnızca ekonomik göstergeler temelinde değerlendirilmektedir; bu yaklaşım, aile kurumunun toplumsal, kültürel ve siyasal boyutlarının göz ardı edilmesine neden olmaktadır. Oysa aile, gelir düzeyinden bağımsız biçimde, toplumun değer yargıları, dayanışma pratikleri ve toplumsal cinsiyet ilişkileriyle yakından ilişkili bir yapıyı temsil eder. Bu çalışma, Türkiye’nin yanı sıra Avrupa ve OECD ülkelerinde yayımlanan sosyal politika raporları, akademik çalışmalar ve istatistiksel verilerden yararlanılarak gerçekleştirilen doküman analizi aracılığıyla, yoksulluğun aile yapısı üzerindeki çok katmanlı etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma bulguları, yoksulluğun aile yapısını yalnızca maddi yetersizlikler üzerinden değil; aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, kuşaklar arası bağımlılık ilişkileri ve devletin refah politikaları aracılığıyla aileye yüklediği sorumluluklar çerçevesinde dönüştürdüğünü ortaya koymaktadır. Kadınların görünmez bakım emeği, çocukların eğitimde karşılaştığı fırsat kısıtları ve yaşlı bireylerin bakım hizmetlerine erişimde yaşadığı zorluklar, yapılan çalışmalarda ortak biçimde vurgulanan temel konulardır. Ancak aile, yapılan çalışmalarda sadece yoksulluğun edilgen bir mağduru olarak değil; aynı zamanda dayanışma biçimlerinin, gayri resmî destek ağlarının ve alternatif geçim yollarının üretildiği aktif bir toplumsal zemin olarak da betimlenmektedir. Bununla birlikte, kısa vadede koruyucu bir mekanizma işlevi gören bu dayanışma pratikleri, uzun vadede yapısal eşitsizliklerin yeniden üretimine ve yoksulluğun kuşaklar boyunca aktarılmasına katkıda bulunabilmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, aile–yoksulluk ilişkisinin tek boyutlu bir ekonomik mesele olmaktan öte, kültürel değerlerin, toplumsal rollerin ve siyasal tercihlerle şekillenen karmaşık bir toplumsal süreç olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak bu araştırma, sosyal politika oluşturma süreçlerinde ailenin yalnızca ekonomik bir birim olarak değil; toplumsal anlamların, güç dinamiklerinin ve dayanışma biçimlerinin kesiştiği dinamik bir toplumsal yapı olarak ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bakış açısı, yoksulluğun etkilerini hafifletmeye yönelik politikaların daha bütüncül, adil ve sürdürülebilir biçimde tasarlanmasına kuramsal bir zemin sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Aile, Sosyal Politika, Toplumsal Cinsiyet, Dayanışma, Eşitsizlik.

POVERTY AND FAMILY RELATIONS

Osman ÖZTÜRK, Master’s Student

Aksaray University, osman_422@outlook.com, ORCID: 0000-0001-9820-3727

The connection between poverty and the family is often assessed solely through economic indicators, an approach that overlooks the social, cultural, and political dimensions of the family institution. Yet, the family represents a structure that is deeply intertwined with societal values, patterns of solidarity, and gender relations independent of income levels. This study employs document analysis based on social policy reports, academic research, and statistical data published in Türkiye, as well as in various European and OECD countries, to examine the multidimensional effects of poverty on family structures.

Findings indicate that poverty reshapes family life not only through material deprivation but also through gender inequalities, intergenerational dependency relations, and the responsibilities assigned to families by state welfare regimes. Women’s invisible care labor, children’s limited educational opportunities, and older individuals’ restricted access to care services emerge as recurring themes

across numerous studies. However, the family is not portrayed merely as a passive victim of poverty; rather, it also functions as an active arena where solidarity practices, informal support networks, and alternative survival strategies are generated. While these mechanisms can provide short-term protection, they may also contribute to the reproduction of structural inequalities and the intergenerational transmission of poverty in the long run. Therefore, this research highlights that the relationship between poverty and the family cannot be reduced to a single economic dimension. It is instead a complex social process shaped by cultural norms, social roles, and political choices. In conclusion, the study emphasizes that families should not be viewed solely as economic units in the formulation of social policies, but as dynamic social structures situated at the intersection of meaning-making, power relations, and solidarity networks. Such a perspective provides a theoretical foundation for the development of more holistic, equitable, and sustainable policy approaches aimed at mitigating the impacts of poverty.

Keywords: Poverty, Family, Social Policy, Gender, Solidarity, Inequality.

ÇOCUK RESİMLERİNDE CİNSİYETİN YANSIMALARI

Dr. Öğr. Üyesi Buket ŞEN MONTAZERİRAD

Munzur Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü,

ORCID: 0000-0002-7285-7770, buketsen@munzur.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Ceylan SÜLÜ AKGÜL

Munzur Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,

ORCID: 0000-0002-9147-9664, ceylansulu@munzur.edu.tr ; ceylan.sl@hotmail.com

Arş. Gör. Meryem Cemile OK

Munzur Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü,

ORCID: 0000-0002-5549-3004, meryemogur@munzur.edu.tr

Çocukluk, günümüz bakış açısıyla aktif öğrenen, karar verebilen ve çevresiyle etkileşim içinde olan bir dönem olarak ele alınmaktadır. Sanat ise çocukların çevrelerini keşfetmeleri, yaşamı anlamlandırmaları ve düşüncelerini somutlaştırmaları için önemli bir araç görevi görmektedir. Bu bağlamda çocuk resimleri, çocukların duygusal dünyalarının, bilişsel gelişimlerinin ve toplumsal öğretileri nasıl içselleştirdiklerinin önemli bir göstergesi olarak nitelendirilmektedir. Bu çalışma, çocuk resimlerini mercek altına alarak, çocukların cinsiyet algılarının ve toplumsal rollerle ilgili edindikleri bilgilerin sanatsal ifadelerine nasıl yansıdığını incelemektedir. Bu doğrultuda 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Tunceli ili Ana Fatma Anaokulu’nda okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş aralığındaki çocuklara gönüllük esasına dayalı olarak “Ailenin resmini çiz” yönergesi verilmiş ve çocukların resimlerini çizerek renklendirmeleri beklenmiştir. Çalışmada seçilen yaş grubu, okul öncesi eğitimin son evresini ve çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal becerilerinin çizim ve anlatım yoluyla ifade edebileceği düzeyi temsil etmektedir. Ayrıca bu yaş aralığı toplumsal cinsiyet rolleri ve aile yapısına ilişkin kavramsal şemalarını da yansıtabilmektedir. Nitekim çocuklar tarafından çizilen birçok farklı resim arasından 5 farklı resim seçilerek onlardan çizdiği resmî anlatması istenmiş ve bu anlatılar doğrultusunda notlar alınmıştır. Çocukların anlatılarından alınan notlar temelinde çocuk resimleri yazarlar tarafından incelenerek yorumlanmıştır. İncelemeler doğrultusunda yapılan analizlerde, erkek çocukların genellikle rekabetçi ve inşa etmeye yönelik temaları tercih ettiği, kız çocuklarının ise insan ilişkilerine ve duygusal öğelere daha fazla yer verdiği belirlenmiştir. Buna ek olarak renk seçimlerinde de çocukların cinsiyete dayalı kalıp yargıların etkisinde kaldıkları söylenebilmektedir. Nitekim erkek çocuklarının daha az renkli ve mavi, gri, kahverengi gibi renk tonlarını, kız çocuklarının ise daha canlı ve ağırlıklı olarak kırmızı ve pembe gibi renk tonlarını tercih ettiği görülmektedir. Bu durum, renk tercihleri gibi gündelik yaşam pratiklerinin dahi cinsiyet kalıplarının yeniden üretiminde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Nitekim çalışma, çocuk resimlerinin sadece birer çizimden ibaret olmadığını, aynı zamanda çocukların iç dünyalarına ve toplumsal etkileşimlerine dair değerli ipuçları sunduğunu da göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Çocuk Resimleri, Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet, Çocuk Gelişimi, Sosyal Hizmet.

YOKSULLUĞUN AİLE YAPISI VE İŞLEYİŞİ ÜZERİNDEKİ ÇOK BOYUTLU ETKİLERİ

Ammar SEVGİLİ, Doktora Öğrencisi

Yalova Üniversitesi, ammarsevgili@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2342-4688

Giriş: Yoksulluk, ekonomik yetersizlikle sınırlı olmayan; temel haklara (sağlık, eğitim, barınma) erişim kısıtlılığı, sosyal dışlanma ve kurumsal ayrımcılığı içeren çok boyutlu bir olgudur. Bu durum, toplumun temel birimi olan ailede yapısal çözümlere ve işlevsel bozulmalara yol açarak, sosyo-psikolojik kırılganlığı derinleştirmektedir.

Amaç: Bu çalışma, yoksulluğun aile birimi üzerindeki psikolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini sistematik olarak analiz etmek, kuşaklararası yoksulluk döngüsünün aile dinamikleriyle ilişkisini ortaya koymak ve çok katmanlı politika önerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Disiplinler arası bir yaklaşımla (sosyal hizmet, sosyoloji, psikoloji, ekonomi) kapsamlı literatür taraması yapılmış; ulusal ve uluslararası düzeydeki güncel araştırma bulguları, teorik çerçeveler (yoksulluk kültürü, sosyal dışlanma) ve sosyal politika uygulamaları karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Bulgular: 1) Ekonomik istikrarsızlık, aile içinde kronik stres, kaygı bozuklukları ve depresyonu tetiklemekte; ebeveyn-çocuk iletişim kalitesini düşürmekte ve aile içi şiddet riskini artırmaktadır. 2) Çocukların erken yaşta çalışma zorunluluğu, eğitimden kopuş, bilişsel gelişim gerilikleri ve fiziksel sömürüye maruz kalma ile sonuçlanmaktadır. 3) Geleneksel aile içi rollerdeki değişim (çocukların bakım sorumluluğu, kadınların ağır iş yükü), otorite çatışmaları ve sosyal norm erozyonu aile işlevselliğini aşındırmaktadır. 4) Sosyal dışlanma, damgalanma ve destek ağlarının zayıflaması, “yoksulluk kültürü”nün (umutsuzluk, pasiflik, kurumsal güvensizlik) nesiller arası aktarımını kolaylaştırmaktadır. 5) Resmî evlilik kurumunun zayıflaması ve boşanma oranlarındaki artış, aile parçalanması riskini yükseltmektedir.

Sonuç ve Öneriler: Yoksulluğun aile üzerindeki yıkıcı etkileri, entegre sosyal politikalar olmadan çözülemez. Öncelikli öneriler: a) Ekonomik Güçlendirme: Şartlı nakit transferlerinin kapsamının genişletilmesi, kadın istihdamını artıracak mesleki eğitim programları, asgari ücretin insani standartlara yükseltilmesi. b) Çocuk Odaklı Müdahaleler: Ücretsiz ve erişilebilir okul öncesi eğitim, beslenme desteği, çocuk işçiliğiyle mücadelede etkin denetim mekanizmaları. c) Psikososyal Destek: Toplum ruh sağlığı merkezlerinde aile danışmanlığı hizmetleri, ebeveynlik becerileri eğitimi, şiddet mağdurları için koruma sistemleri. d) Sosyal İçerme: Yerel yönetimler ve STK’lar aracılığıyla sosyal dayanışma ağlarının güçlendirilmesi, kültürel etkinliklere erişimin kolaylaştırılması. e) Politika Koordinasyonu: Aile odaklı sosyal hizmet modellerinin geliştirilmesi ve ilgili kurumlar arası iş birliği mekanizmalarının kurulması.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Aile İşlevselliği, Çocuk Gelişimi, Sosyal Dışlanma, Sosyal Politika, Çocuk İşçiliği.

THE MULTIDIMENSIONAL EFFECTS OF POVERTY ON FAMILY STRUCTURE AND FUNCTIONING

Ammar SEVGİLİ, PhD Student

Yalova University, ammarsevgili@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2342-4688

Introduction: Poverty is a multidimensional phenomenon encompassing not only material deprivation but also limited access to basic rights (health, education, housing), social exclusion, and institutional discrimination. It triggers structural disintegration and functional deterioration within families, intensifying socio-psychological vulnerability.

Aim: This study aims to systematically analyze the psychological, economic, social, and cultural impacts of poverty on the family unit, reveal the relationship between intergenerational poverty cycles and family dynamics, and develop multi-layered policy recommendations.

Methods: An interdisciplinary literature review (social work, sociology, psychology, economics) was conducted, comparatively analyzing current national/international research, theoretical frameworks (culture of poverty, social exclusion), and social policy implementations.

Results: Key findings indicate: 1) Economic instability triggers chronic stress, anxiety disorders, and depression within families, degrading parent-child communication quality and increasing domestic violence risk. 2) Child labor necessity leads to educational disengagement, cognitive developmental delays, and physical exploitation. 3) Shifts in traditional family roles (child caregivers, increased female workload), authority conflicts, and eroded social norms undermine family functionality. 4) Social exclusion, stigmatization, and weakened support networks facilitate the intergenerational transmission of a “culture of poverty” (hopelessness, passivity, institutional distrust). 5) Weakening of formal marriage institutions and rising divorce rates heighten family fragmentation risk.

Conclusion and Recommendations: Integrated social policies are essential: a) Economic Empowerment: Expanding conditional cash transfers, vocational training for female employment, raising minimum wage to humane standards. b) Child-Centered Interventions: Free/accessible early childhood education, nutritional support, effective monitoring against child labor. c) Psychosocial Support: Family counseling in community mental health centers, parenting skills training, protection systems for violence victims. d) Social Inclusion: Strengthening solidarity networks via local governments/NGOs, improving access to cultural activities. e) Policy Coordination: Developing family-focused social service models and inter-institutional collaboration mechanisms.

Keywords: Poverty, Family Functioning, Child Development, Social Exclusion, Social Policy, Child Labor.

MÜLTECİ KADINLARIN TEK EBEVEYNLİK VE SOSYAL KATILIM DENEYİMLERİ: SURIYELİ KADINLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Büşra Nur SİM EKŞİ

Yalova Üniversitesi

Doç. Dr. Yasemin ÇÖLGEÇEN

Yalova Üniversitesi, akarcayasemin@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8989-9360

2011 yılında Suriye’de başlayan iç karışıklık ve savaş, halkın can güvenliğini tehdit etmiş ve kitleler halinde başta komşu ülkeler olmak üzere dünyanın birçok yerine göçe neden olmuştur. Türkiye, bu süreçte uyguladığı açık kapı politikasıyla bugün dünyada en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülke konumundadır.

Mülteci olma durumu başlı başına dezavantajlı bir konum iken, yalnız ebeveyn kadın mülteci olmak bu dezavantajı daha da derinleştirmektedir. Suriye’de hâkim olan ataerkil düşünce yapısı; erken yaşta evlilikler, toplumsal roller ve sınırlı eğitim fırsatları aracılığıyla kadınların sosyo-ekonomik güçlenmesini engellemiş, onları toplumsal yaşam içinde görünmez hale getirmiştir. Bu dezavantajlı konum, göç sonrasında da devam etmektedir. Türkiye’de yaşayan Suriyeli kadınların önemli bir kısmının düşük eğitim düzeyine sahip olması, sosyal ve yasal haklardan haberdar olmamaları, çalışma hayatına sınırlı katılım göstermeleri ve sosyal ağlarının çoğunlukla Suriyeli yakın çevre ile sınırlı kalması, sosyal hayata katılımlarını ve sosyal uyumlarını kısıtlayan temel etkenlerdir (Adıgüzel ve Tanyaş, 2020, s.175).

Bu çalışma, Suriyeli yalnız ebeveyn mülteci kadınların sosyal hayata katılım deneyimlerini, karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlara karşı geliştirdikleri başa çıkma stratejilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemi ile yürütülecek olup, veriler derinlemesine görüşmeler aracılığıyla toplanacaktır. Elde edilen veriler, Braun ve Clarke’ın (2006) ortaya koyduğu altı aşamalı süreç izlenerek tematik analiz yöntemiyle çözümlenecektir. Böylece, kadınların yaşantılarında öne çıkan ortak temalar belirlenerek hem akademik bilgi üretimine hem de politika yapıcılar ve uygulayıcılara yönelik somut çözüm önerilerinin geliştirilmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mülteci Kadınlar, Yalnız Ebeveyn, Sosyal Yaşam.

REFUGEE WOMEN’S EXPERIENCES OF SINGLE PARENTHOOD AND SOCIAL PARTICIPATION: A STUDY ON SYRIAN WOMEN

Büşra Nur SİM EKŞİ

Yalova University

Associate Professor Dr. Yasemin ÇÖLGEÇEN

Yalova University, akarcayasemin@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8989-9360

The civil unrest and war that began in Syria in 2011 threatened the safety of the population and led to mass migration to many parts of the world, especially neighboring countries. Türkiye, with its open-door policy during this period, is now the country hosting the largest number of refugees in the world.

While being a refugee is inherently a disadvantage, being a single-parent refugee woman exacerbates this disadvantage. The patriarchal mindset prevalent in Syria has hindered women’s socioeconomic empowerment through early marriages, social roles, and limited educational opportunities, rendering them invisible in society. This disadvantageous position persists even after migration. The low education level of a significant portion of Syrian women living in Turkey, their lack of awareness of

social and legal rights, their limited participation in the workforce, and their limited social networks, largely confined to their immediate Syrian community, are key factors limiting their participation in social life and social integration (Adıgüzel, Tanyas, 2020, s.175).

This study aims to examine the social participation experiences of Syrian single-parent refugee women, the challenges they face, and the coping strategies they develop to address these challenges. The research will be conducted using qualitative research methods, and data will be collected through in-depth interviews. The data obtained will be analyzed using thematic analysis, following the six-stage process outlined by Braun and Clarke (2006). This will identify common themes that emerge in women’s lives, aiming to contribute to both academic knowledge generation and the development of concrete solutions for policymakers and practitioners.

Keywords: Refugee Women, Single Parent, Social Life.

AİLENİN EĞİTİME ETKİSİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Metin BOZKURT

Zonguldak Ereğli Halk Eğitimi Merkezi, metinefebozkurt@gmail.com

ORCID:0000-0002-7988-1685

Çocuğun eğitim hayatında istenilen düzeye gelmesinde okul tek başına yeterli olmayabilir. Gerek formal okul süreci başlamadan gerekse okul sürecinde ailelerin eğitime yönelik desteği çocuğun yaşamında olumlu etkilerini gösterebilir. Bu nedenle çocuklarının eğitiminde önemli yapı taşlarından biri olan ailelerin eğitime destek olup olumlu etki yaratması son derece önem kazanmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, ailenin eğitime etkisinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirerek bu konuda ailenin eğitime olumlu etkisini artıracak ve olumsuz etkisini de gidecek öneriler sunmaktır. Araştırma nitel araştırmalardan olgubilim ile desenlenmiştir. Bu çalışmada değerlendirilen olgu ailenin eğitime etkisidir. Ailenin eğitime olan etkisi ile ilgili öğretmenlerin görüşleri olgubilim deseninden yararlanılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın örnekleme ise amaçlı örneklem yöntemlerinden olan ölçüt örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Zonguldak ilinde görev yapan ve araştırmaya gönüllü katılan 20 öğretmen araştırmanın katılımcılarını oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Verilerin analizde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Analiz yapılan veriler tema ve kodlar şeklinde ayrılmıştır. Elde edilen tema ve kodlar tablolaştırılarak yorumlanmıştır. Tablolar yorumlanırken katılımcıların görüşlerinden örneklere yer verilmiştir. Araştırma verilerinden elde edilen sonuçlara göre ailenin eğitime etkisi konusunda katılımcı öğretmenlerin görüşlerinden, okul aile iş birliğinin önemi, ailenin eğitime olumlu ve olumsuz etkileri ve ailenin eğitime olumlu etkilerini artırıcı öneriler şeklindeki temalara ulaşılmıştır. Ailenin eğitime olumlu etkisi olarak temel eğitime destek, değer aktarımı, beceri eğitimi; ailenin eğitime olumsuz etkisi olarak okulu denetleme isteği, duygusal yoksunluk, okuldaki yüksek beklenti ve olumsuz çevre şeklinde de alt temalar tespit edilmiştir. Ailenin eğitime olumlu etkileri artırıcı öneriler temasında hareketle de iş birliğinin önemi, okul-ev ziyaretleri, aile katılımının önemsenmesi ve sosyal medyanın gücü alt temaları olarak belirlenmiştir. Araştırma sonuçları göz önüne alınarak, ailenin eğitime olan etkisini en yüksek düzeye ulaştırmak için ailelerin okul içi ve okul dışı eğitim öğretim etkinliklerine katılımının önemi ailelere okul veli ziyaretlerinde anlatılabilir. Bu konuda sosyal medya üzerinden ailelerin desteğini içeren iyi örnekler paylaşılabılır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Eğitim, Öğretmen.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ KARŞISINDA EKOLOJİ DOSTU YENİ AİLE POLİTİKALARI

Dr. Öğr. Üyesi Emine ATAMAN

Artvin Çoruh Üniversitesi, emineataman08@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6057-7499

Son yıllarda artan oranda görülen seller, hortumlar, kasırgalar, kuraklıklar, orman yangınları, aşırı sıcaklar, sıcak hava dalgaları, buzul kaybı, nehirlerin yok olması ve çölleşme, iklim değişikliğinin somut belirtileridir. İklim değişikliğinden en çok etkilenen hassas sosyal grupların başında aile bireyleri gelmektedir. Özellikle çocuklar, yaşlılar, engelliler, kronik hastalar, bakıma muhtaç olanlar ve hamileler doğrudan ve(ya) dolaylı olarak iklim değişikliğinden önemli derecede fiziksel ve psikolojik olarak etkilenebilmektedir. Ancak iklim değişikliği bağlamında ekoloji dostu aile politikalarına ilişkin sosyal politika çalışmalarında önemli bir eksiklik bulunmaktadır. Bu çalışma, sosyo-ekolojik dönüşümde ailenin ve aile politikasının rolünü ön plânda tutarak, iklim değişikliği üzerinde etkili olabilecek ekoloji dostu yeni sosyal politika araçlarına ağırlık vermektedir. Bu çerçevede ekoloji dostu yeni sosyal politikaların etik dayanağının sürdürülebilirlik ve nesiller arası adalet ilkesi olduğu da ayrıca belirlenmektedir. Amaç, iklim koruma tedbirleri ve araçları içeren ekoloji dostu aile politikalarıyla iklim değişikliğinin aile bireyleri üzerindeki istenmeyen olumsuz etkilerini azaltmak ve iklim dostu bir yaşam tarzını destekleyecek bir sosyal sistem oluşturmaktır.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Sürdürülebilirlik, Nesiller Arası Adalet, Ekoloji Dostu Aile Politikaları.

SAVAŞ VE GÖÇÜN GÖLGESİNDE OKUL TEMELLİ PSİKOSOSYAL DESTEK: SURİYE’DE TRAVMA DUYARLI PSİKOSOSYAL DESTEK MODELİ

MERVE ÖZDENLER, Klinik Psikolog

Yeryüzü Çocukları Derneği (YEÇED), merve@yeced.org.tr, ORCID: 0000-0001-7200-6602

Savaş ve göçün yarattığı çok boyutlu krizler, çocukların yalnızca fiziksel güvenliklerini değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal iyilik hâllerini de derinden etkilemektedir. Suriye’nin kuzeybatısında yaşayan çocuklar sürekli stres, eğitimde kesintiler ve sosyal bağların zayıflaması gibi ciddi risklerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu ihtiyaçlardan hareketle Yeryüzü Çocukları Derneği (YEÇED) tarafından geliştirilen Travma Duyarlı Okul Danışmanlık Modeli, çatışma koşullarında çocukların psikososyal ihtiyaçlarına kültürel uyum ve değer temelli bir yaklaşımla yanıt vermeyi amaçlamaktadır.

Model, çok katmanlı bir yapı üzerine kurulmuştur. Psikososyal destek odalarının oluşturulması, bireysel ve grup danışmanlığı oturumları, sınıf içi rehberlik çalışmaları, ebeveynlere yönelik psiko-eğitimler ve öğretmenlerle iş birliği süreçleri modelin temel bileşenlerini oluşturmaktadır. Bu süreçler, yalnızca çocuklara doğrudan destek sunmakla kalmamış; aynı zamanda aileleri ve öğretmenleri de kapsayan bütüncül bir yaklaşım sağlamıştır.

Veri toplama süreci de çok boyutlu olmuştur. Çocuklarla odak grup görüşmeleri, öğretmenlerle yapılan mülakatlar, ebeveynlere uygulanan anketler ve ön-son test analizleri yoluyla modelin etkisi sistematik biçimde değerlendirilmiştir.

Bulgular, çocuklar açısından umut verici sonuçlar ortaya koymuştur. Güven duygusunda artış, sosyal becerilerin gelişimi ve kendini ifade etme alanında ilerlemeler kaydedilmiştir. Grup etkinliklerinin ise özgüveni pekiştirdiği ve iş birliğini artırdığı gözlemlenmiştir. Öğretmenler açısından modelin etkisi daha çok sınıf içi dinamiklerde görülmüştür. Öğrencilerde ayrılma kaygısının azaldığı, empatik iletişimin güçlendiği ve davranışsal iyileşmelerin yaşandığı vurgulanmıştır. Öğretmenler, bu yaklaşımın sınıf yönetimine doğrudan katkı sağladığını ifade etmiştir. Ebeveynler ise çocuklarının okul motivasyonu ve duygusal durumunda olumlu değişimler bildirmiştir. Ayrıca ebeveynlerin %81’i, modelin İslami değerlerle bütünleşmiş yaklaşımını faydalı bulduğunu belirtmiştir. Bu durum, kültürel uyumun ve değer temelli çerçevenin kabul görme açısından ne kadar kritik olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak model, yalnızca bireysel düzeyde iyileşmeyi değil, topluluk direncinin güçlenmesini de desteklemiştir. Kültürel uyum, ebeveyn katılımı ve değer temelli yaklaşım, modelin sürdürülebilirliğini artırmış; bu çerçevede elde edilen bulgular, modelin benzer çatışma bölgelerine uyarlanabilirliğini güçlü biçimde desteklemiştir.

Anahtar Kelimeler: Travma Duyarlı Okul, Psikososyal Destek, Savaş, Göç, Suriye.

الإشكالية العنف داخل الأسرة: مقاربة سوسيولوجية ونفسية

البروفيسور اليزيد نذيرة

جامعة أم البواقي، الجزائر

قسم العلوم الاجتماعية

liazid.nadira@univ-oeb.dz

الإشكالية:

يُطرح العنف الأسري كأحد أخطر التحديات الاجتماعية والنفسية في المجتمعات المعاصرة، لما يحمله من انعكاسات سلبية على الضحايا، خاصة الأطفال والنساء، وعلى بنية الأسرة وتماسكها. وتبرز الإشكالية في التساؤل حول: ما هي العوامل المفسرة لظاهرة العنف الأسري؟ وما انعكاساته على الأفراد والأسرة والمجتمع؟ وكيف يمكن مواجهته بآليات وقائية وتدخلية فعالة؟

الهدف:

- تحديد مفهوم العنف الأسري وأنماطه المختلفة (الجسدي، النفسي، اللفظي، الاقتصادي)
- تحليل أسبابه المباشرة وغير المباشرة المرتبطة بالعوامل النفسية والاجتماعية والثقافية.
- إبراز الآثار المترتبة على الضحية وعلى الأسرة كمؤسسة اجتماعية.
- استعراض أدوار المؤسسات التربوية، القانونية، والإعلامية في الحد من الظاهرة.
- اقتراح آليات عملية للوقاية والتدخل، تقوم على نشر ثقافة الحوار، تمكين المرأة، تعزيز التربية الأسرية السليمة، وتفعيل التشريعات الحمائية.

الطريقة/المنهج:

- المنهج الوصفي التحليلي، لتحديد المفاهيم الأساسية ورصد مظاهر العنف الأسري وأسبابه.
- المنهج الاستقرائي، للانتقال من دراسة حالات ومؤشرات جزئية إلى صياغة استنتاجات عامة حول الظاهرة.
- الاعتماد على الدراسات السابقة، التقارير الرسمية، والإحصائيات لتدعيم التحليل النظري ببيانات واقعية.

النتائج:

- يتضح أن العنف الأسري ظاهرة متعددة الأبعاد، لا يمكن تفسيرها من خلال عامل واحد، بل هي نتاج تفاعل بين عوامل نفسية (اضطرابات الشخصية، ضعف التحكم الانفعالي)، اجتماعية (الفقر، البطالة، غياب الدعم الاجتماعي)، وثقافية (العادات والتقاليد الذكورية، ضعف الوعي بحقوق المرأة والطفل)
- يخلف العنف الأسري آثارًا عميقة على الضحايا مثل:
- اضطرابات القلق والاكتئاب وفقدان الثقة بالنفس.
- سلوكيات انحرافية أو انسحابية لدى الأطفال والمراهقين.
- هشاشة العلاقات الأسرية وتفكك الروابط العاطفية.
- على مستوى المجتمع، يؤدي العنف الأسري إلى إعادة إنتاج العنف عبر الأجيال، وإلى تزايد مشكلات الانحراف والجريمة.
- المؤسسات التربوية والقانونية والإعلامية ما زالت تقوم بدور جزئي ومحدود في مواجهة الظاهرة، ما يستدعي مزيدًا من التنسيق وتفعيل التشريعات والبرامج التوعوية.

التوصيات:

- إن المقاربة الشمولية المتكاملة (نفسية، اجتماعية، قانونية) تمثل الخيار الأكثر نجاعة للحد من العنف الأسري، عبر:
- * تعزيز التربية الأسرية المبنية على الحوار والاحترام.
- * تمكين المرأة اقتصاديًا واجتماعيًا.
- * إدراج التربية على القيم واللاعنف في المناهج الدراسية.
- * تفعيل دور الإعلام في نشر ثقافة الوعي الحقوق.

الكلمات المفتاحية: العنف الاسري، التربية الاسرية، التماسك الاسري.

Problem Statement:

Domestic violence is considered one of the most serious social and psychological challenges in contemporary societies, due to its negative consequences on victims—particularly children and women—and on family cohesion and structure. The core issue lies in the following questions: What are the explanatory factors behind domestic violence? What are its impacts on individuals, the family, and society? And how can it be addressed through effective preventive and intervention mechanisms?

Objectives:

- * To define the concept of domestic violence and its different forms (physical, psychological, verbal, economic).
- * To analyze its direct and indirect causes related to psychological, social, and cultural factors.
- * To highlight its consequences on victims and on the family as a social institution.
- * To examine the roles of educational, legal, and media institutions in reducing the phenomenon.
- * To propose practical mechanisms for prevention and intervention based on promoting dialogue, empowering women, strengthening positive family education, and enforcing protective legislation.

Methodology

- * The descriptive-analytical method to define basic concepts and identify manifestations and causes of domestic violence.
- * The inductive method to move from case studies and partial indicators to general conclusions about the phenomenon.
- * Reliance on previous studies, official reports, and statistics to support the theoretical analysis with empirical data.

Findings:

Domestic violence is revealed as a multidimensional phenomenon that cannot be explained by a single factor, but rather results from the interaction of:

- * Psychological factors (personality disorders, poor emotional regulation).
- * Social factors (poverty, unemployment, lack of social support).
- * Cultural factors (patriarchal traditions, lack of awareness of women’s and children’s rights).

Its consequences include:

- * Anxiety, depression, and loss of self-esteem among victims.
- * Deviant or withdrawn behaviors among children and adolescents.
- * Fragile family relationships and weakened emotional bonds.

At the societal level, domestic violence reproduces cycles of violence across generations and contributes to the rise of delinquency and crime. Educational, legal, and media institutions still play only a limited role in addressing the phenomenon, highlighting the need for greater coordination and stronger legal and awareness-based interventions.

Recommendations:

A comprehensive and integrated approach (psychological, social, legal) represents the most effective strategy to reduce domestic violence through:

- * Promoting family education based on dialogue and respect.
- * Empowering women economically and socially.
- * Integrating education on values and non-violence into school curricula.
- * Enhancing the role of media in promoting rights-based awareness.

Keywords: Domestic Violence, Family Education, Family Cohesion.

أسباب تأخر سن الزواج في تونس: مقارنة اجتماعية واقتصادية

الأستاذة : عائشة المكسي القايد

جامعة المنستير، تونس

قسم التصميم والتسويق

aycha.meksi@yahoo.fr

ملخص:

تشهد تونس في العقود الأخيرة ارتفاعاً ملحوظاً في معدل سن الزواج، حيث تشير إحصائيات المعهد الوطني للإحصاء (2023) إلى أن متوسط سن الزواج الأول بلغ حوالي 33 سنة للرجال و 29 سنة للنساء. وترجع هذه الظاهرة إلى مجموعة من العوامل المتداخلة منها العوامل الاقتصادية والعوامل الاجتماعية والثقافية و النفسية والعامل التعليمي وتطلعات الفتاة و المؤشرات الديموغرافية للمجتمع التونسي.

سنحاول في هذه الورقة ان نستعرض أهم و أبرز الأسباب التي تكمن وراء هذا التأخر و نذكر أهمها: ارتفاع تكاليف الزواج والمظاهر الاجتماعية المرتبطة بالزواج و البطالة لغياب فرص العمل والاستقرار المالي يدفع الكثير لتأجيل هذه الخطوة. أيضا من الأسباب الرئيسية : استكمال التعليم العالي لتحقيق الاستقرار المالي و الوعي الذاتي والمستقبلي لتحقيق الذات قبل دخول الحياة الزوجية. كذلك الخوف من الطلاق والصراعات الزوجية فالزواج أصبح يُنظر إليه كقرار يتطلب التأني وليس تقليداً اجتماعياً بحتاً.

فهذه الدراسة تعتمد على بيانات المعهد الوطني للإحصاء س (INS) حول النسب الزوجية. وتقرير معهد الإحصاء الكمي للإحصاء للسنوات الأخيرة التي تصنف تونس ضمن الدول الولى عالميا من حيث تأخر سن الزواج و تصريح الباحثة صابرين الجلاصي لسنة 2024 التي تكشف الأسباب الرئيسة لتأخر سن الزواج في تونس. فالدراسة الحالية تقوم على منهج تحليل الإحصاءات الميدانية والمسح حسب العينة. فهي دراسة استقصائية لفهم أبرز عوائق الزواج تأخره من قبل شريحة أعمار تونسية.

الكلمات المفتاحية: تأخر الزواج، تونس، التحولات الاجتماعية، البطالة، الشباب، تكاليف الزواج، التعليم العالي.

Reasons for late Marriage in Tunisia: A Social and Economic Approach

Dr. Aicha Meksi Gaied

Monastir University, Tunisia Marketing and Design Departement aycha.meksi@yahoo.fr

Abstract:

In recent decades, Tunisia has witnessed a significant increase in the average age of marriage, as statistics from the National Institute of Statistics (2023) indicate that the average age of first marriage reached approximately 33 years for men and 29 years for women.

This phenomenon is due to a group of interconnected factors, including economic, social, cultural, psychological, educational, girl’s aspirations, and demographic indicators of Tunisian society.

In this paper, we will attempt to review the most important and prominent reasons behind this delay, noting the most important of these: the high costs of marriage, the social aspects associated with marriage, unemployment due to the lack of job opportunities, and financial stability, which pushes many to postpone this step. Other major reasons include: Completing higher education to achieve financial stability and self-awareness and future self-fulfillment before entering married life. Also, fear of divorce and marital conflicts, as marriage has become viewed as a decision requiring careful consideration rather than a purely social tradition.

This study is based on data from the National Tunisian Institute of Statistics (INS) And a statement by researcher Sabrine Al-Jelassi in 2024, which reveals the main reasons for the delay in the age of marriage in Tunisia.

The current study is based on a methodology of field statistical analysis and a sample survey. It is a survey to understand the most prominent obstacles to delayed marriage among a segment of Tunisians.

Keywords: Delayed Marriage, Tunisia, Social Transformations, Unemployment, Youth, Marriage Costs, Higher Education.

الأنماط النفسية والسلوكية للأمهات في تعاملها مع الطفل التوحيدي

Psychological And Behavioral Patterns of Mothers In Dealing With Their Child With Autism

الدكتورة شريك ويزة

أستاذة محاضرة (أ)

جامعة مولود معمري تيزي وزو الجزائر

ملخص الدراسة

جاءت الدراسة الحالية بعنوان الأنماط النفسية والسلوكية للأمهات في تعاملها مع طفل التوحيدي، بهدف التعرف على الأنماط النفسية والسلوكية الممارسة لدى الأمهات في تعاملهن مع أطفالهن المصابين باضطراب طيف التوحد، والتي تشمل: رفض الإعاقة، الشعور بالذنب، الحماية الزائدة، الإهمال، التقبل، التفرقة في المعاملة، والشعور بالخزي والعار. كما سعت الدراسة إلى الكشف عما إذا كانت هناك فروق في هذه الأنماط تعزى لمتغير المستوى التعليمي للأم.

نظراً لطبيعة الموضوع، تم اعتماد المنهج الوصفي، وقد تم استخدام مقياس الأنماط النفسية والسلوكية من إعداد الباحثة إيمان فؤاد محمد كاشف. تكونت عينة الدراسة من 15 أمّاً لطفل توحيدي، تم اختيارهن بطريقة قصدية. ولتحليل البيانات، استخدم برنامج SPSS الإصدار 23.

خلصت النتائج إلى : وجود تباين في الأنماط النفسية والسلوكية لدى الأمهات في تعاملهن مع الطفل التوحيدي.

- عدم وجود فروق دالة إحصائية في هذه الأنماط تعزى لمتغير المستوى التعليمي.

الكلمات المفتاحية: الأنماط النفسية والسلوكية، الأمهات، الطفل التوحيدي

Study Abstract:

The present study aimed to identify the common psychological and behavioral patterns among mothers in their interaction with their children diagnosed with Autism Spectrum Disorder (ASD). These patterns include: denial of the disability, feelings of guilt, overprotection, neglect, acceptance, differential treatment, and feelings of shame and embarrassment. The study also sought to examine whether there are significant differences in these patterns based on the mother's educational level. Given the nature of the topic, a descriptive research method was adopted. The Psychological and Behavioral Patterns Scale, developed by Eman Fouad Mohamed Kashif, was used. The study sample consisted of 15 mothers of children with autism, selected through a purposive sampling technique. Data were analyzed using SPSS version 23.

Key Findings: -There is a variation in the psychological and behavioral patterns of mothers in dealing with their autistic child.

-No statistically significant differences were found in these patterns based on the educational level of the mothers.

Keywords: Psychological and Behavioral Patterns, Mothers, Autistic Child.

فتيحة تمرسيت 2. جامعة الجزائر

fatiha.tamersit@univ-alger2.dz

العنوان

قراءة في النزاعات الأسرية وانعكاساتها المجالية... نزاعات الميراث الأسري وأثرها في جمود العقار الحضري
تعد نزاعات الميراث من أبرز العوامل غير الظاهرة التي تسهم في تفاقم ظاهرة العقار الجامد في المدن،
حيث يبقى العديد من العقارات غير المستغلة لسنوات طويلة بسبب الخلافات الأسرية بين الورثة، سواء
تعلق الأمر برفض القسمة أو بوجود طعون أو غياب الوثائق القانونية التي تثبت الملكية، تسعى هذه
المداخلة الى تحليل العلاقة بين النزاعات الأسرية حول الإرث وجمود العقار، انطلاقا من مقارنة سوسيولوجية حضرية تبرز كيفية تحول الروابط
العائلية الى صراعات تعيق التنمية العمرانية وتهدد التماسك الأسري
تشير العديد من الدراسات الميدانية الى أن نسبة كبيرة من العقارات المهجورة أو غير المستغلة في الوسط
الحضري تعود الى نزاعات تتعلق بالإرث، حيث تؤدي هذه النزاعات الى عرقلة فرص الاستثمار وتفاقم أزمة السكن
وتقترح الورقة مجموعة من الحلول من بينها تفعيل اليات التحكيم والوساطة العقارية، الى جانب تفعيل
القوانين لردع التجديد المتعمد للعقارات، وطرح بعض المقترحات الخاصة بالتوعية الأسرية والدينية في
الأوساط العائلية من أجل تعزيز ثقافة الحوار والعدالة داخل الأسرة
الكلمات المفتاحية
العقار الجامد، الميراث، النزاعات الأسرية، السكن، التنمية العمرانية

شبكات التواصل الاجتماعي وعزلة الشباب في الأسرة الجزائرية
الاستاذة عميرة جويده
جامعة أبو القاسم سعد الله، الجزائر
قسم علم الاجتماع و الديموغرافيا

الملخص

المقدمة / المشكلة:

شهد العالم خلال العشرين سنة الماضية الكثير من التطورات العلمية فشاع استخدام الفضائيات وشبكة الأنترنت التي أحدثت تغييرات في مجالات مختلفة من الحياة وفرضت تحديات سياسية واقتصادية واجتماعية واتصالية شكلت بأجمعها معطيات حياتية انعكست على حركة المجتمع الفكرية والخلقية والروحية والمثل والقيم وأنماط الحياة داخل وخارج الأسرة. إن أبرز التأثيرات الاجتماعية المترتبة على استخدام الأنترنت هي العزلة الاجتماعية التي تعتبر بعد من أبعاد الاغتراب الاجتماعي.

وفي الآونة الأخيرة ثمة نقاشات محتدمة حول الدور الخطير الذي تلعبه الأنترنت في عزل الأفراد في الأسرة والمجتمع، فالأفراد أصبحوا يقضون وقتا طويلا في التعامل مع الكمبيوتر والأنترنت بطريقة تلفت الانتباه وهذا ما يطلق عليه انطوائية الكمبيوتر.

الهدف:

تهدف هذه الدراسة إلى التعرف على الآثار الاجتماعية لشبكة الأنترنت على سلوك الطلبة وكذا التعرف على بعض المتغيرات التي تتحكم في ذلك كمتغير الجنس، السن، منطقة السكن، الكلية التي ينتمي إليها وكذا السنة الدراسية بعدد الساعات التي يقضيها مع الأنترنت وأسرتها وأسباب إدمانه على الأنترنت والمواقع التي يولج إليها.....الخ.

كما تهدف هذه الورقة البحثية، إلى تقديم صورة واقعية عن تأثير الأنترنت على العلاقات الاجتماعية عند الطلبة الجزائريين المسجلين بجامعة أبو القاسم سعد الله/ الجزائر 2 وإلى دراسة وتحليل دور جنس الطالب و سنه ومكان سكنه ...الخ بعدد الساعات التي يقضيها مع الأنترنت و أسرته وأسباب إدمانه على الأنترنت و المواقع.

المنهجية:

لقد استندت الدراسة على عينة مكونة 155 شاب يدرسون بجامعة الجزائر 2. موزعين على كلية اللغات وطلبة كلية العلوم الاجتماعية.

و اعتمدنا في جمع بيانات بحثنا على تقنية الاستمارة التي احتوت على 35 سؤالا، ونشير هنا، إلى أن العمل الميداني بدأ في مطلع شهر فيفري 2017.

أما عن المنهج المستعمل في هذه الدراسة. فكان المنهج الكمي، ذو التحليل المتعدد المتغيرات.

النتائج:

توصلت الدراسة الى وجود اختلافات لاستعمالات الانترنت وعزلة الشباب عن أسرهم حسب جنسهم فالذكور أكثر استعمالات للانترنت من الاناث، كما أنه كلما كان سن الشاب صغيرا، كلما زاد استعماله للانترنت، الا أن منطقة سكن الشاب لم يكن لها تأثير على استعمال الانترنت. كما أظهرت النتائج ان بعض الشباب لم يعد يجلس و يتحدث مع أفراد أسرهم كما كان في السابق.

الكلمات المفتاحية:

الشباب، الطالب، العزلة الاجتماعية، الانترنت، الأسرة.

SOCIAL MEDIA NETWORKS AND YOUTH ISOLATION IN THE ALGERIAN FAMILY

Prof. Dr. AMIRA Djaouida
University Alger 2, Algeria
Djaouida.amira@univ-alger2.dz

Introduction/Problem: Over the past 20 years, the world has witnessed many scientific developments, with the widespread use of satellite television and the Internet bringing about changes in various areas of life and posing political, economic, social, and communication challenges. Together, these developments have shaped the realities of life, reflecting on the intellectual, moral, and spiritual movements of society, as well as its ideals, values, and lifestyles both within and outside the family. The most prominent social impact of Internet use is social isolation, which is considered a dimension of social alienation.

Recently, there have been heated debates about the dangerous role the Internet plays in isolating individuals within the family and society, as individuals spend a lot of time interacting with computers and the Internet in a way that attracts attention, which is called computer introversion.

Objective: This study aims to identify the social effects of the Internet on student behavior and to identify some of the variables that control this, such as gender, age, area of residence, college affiliation, academic year, number of hours spent on the Internet, family, reasons for Internet addiction, websites visited, etc.

And, This research paper also aims to provide a realistic picture of the impact of the Internet on social relations among Algerian students enrolled at the University of Abu al-Qasim Saadallah/Algeria2 and to study and analyze the role of the student's gender, age, place of residence, etc. in relation to the number of hours they spend on the internet, their family, the reasons for their internet addiction, and the websites they visit.

Methodology: The study was based on a sample of 155 young people studying at the University of Algiers 2, distributed between the Faculty of Languages and the Faculty of Social Sciences.

We collected our research data using a questionnaire containing 35 questions. The fieldwork began in early February 2017.

The methodology used in this study was quantitative, with multivariate analysis.

Results: The study found differences in internet use and young people's isolation from their families based on gender, with males using the internet more than females. Furthermore, the younger the young person, the more they used the internet, but the area where they lived had no effect on their internet use. The results also showed that some young people no longer sit and talk with their family members as they did in the past.

Keywords: Youth, Students, Social Isolation, Internet, Family.

العنف ضد الزوجة الشابة في الأسرة مظاهره أسبابه وآليات مواجهته
الاستاذة برادعية صليحة
جامعة أبو سعد الله ، الجزائر 2 ، الجزائر
قسم علم الاجتماع و الديموغرافيا

ملخص

تعتبر ظاهرة العنف مشكلة خطيرة، ومرض اجتماعيا خبيثا منتشرا على نطاق واسع في المجتمعات المعاصرة، لكن هذا لا يعني أنها وليدة اليوم، بل هي من أولى مظاهر السلوكيات غير السوية التي عرفها الإنسان منذ القدم، هذا ما جعل المهتمين والباحثين في الظواهر الاجتماعية يتناولون موضوع العنف بمختلف أشكاله بكثرة، وإن صح القول أصبح هذا الموضوع يحتل الصدارة في البحوث الاجتماعية والإنسانية.

وقد عملت ظاهرة العنف الزوجي خاصة عند الفئات الشابة في الأونة الأخيرة، على إحداث تصدع في مختلف هذه المؤسسات خصوصا الأسرة التي تعتبر الركيزة الأساسية في بناء المجتمع، كونها أول مدرسة يتعلم فيها ومنها الفرد مختلف السلوكيات السوية والغير سوية التي تحكم تصرفاته المستقبلية داخل الأسرة وخارجها. حيث تتدخل في سلوك العنف عدة عوامل منها النفسية، الاجتماعية، وحتى الاقتصادية والعرفية، وغيرها من العوامل الكامنة وراء هذه الظاهرة.

وسنتطرق في هذه الورقة العلمية إلى دراسة نظرية بتحليل العناصر التالية :

- أسباب العنف الزوجي عند الشباب في الأسر.

- وإلى أنواعه وأصنافه،

- وكذا أثاره المحتملة على الزوجين والأولاد.

الكلمات المفتاحية: العنف، العنف الزوجي، الشباب، أسباب العنف الزوجي، أنواع العنف الزوجي.

VIOLENCE AGAINST YOUNG WIVES IN THE FAMILY, ITS MANIFESTATIONS, CAUSES, AND MECHANISMS FOR CONFRONTING IT

Professor Baradaia Saliha

Abu Saadallah University, Algeria2, Algeria Department of Sociology and Demography

The phenomenon of violence is considered a serious problem and a malignant social disease that is widely spread in contemporary societies. However, this does not mean that it is new, but rather it is one of the first manifestations of abnormal behaviors that humans have known since ancient times. This is what made those interested and researchers in social phenomena address the subject of violence in its various forms extensively, and if it is true to say, this subject has come to occupy the forefront in social and human research.

The phenomenon of marital violence, especially among young people, has recently caused a rift in various of these institutions, especially the family, which is considered the basic pillar in building society, as it is the first school in which the individual learns various normal and abnormal behaviors that govern his future actions inside and outside the family. Several factors overlap in violent behavior, including psychological, social, and even economic, customary, and other factors underlying this phenomenon.

In this scientific paper, we will discuss a theoretical study by analyzing the following elements:

- Causes of marital violence among young people in families.
- And its types and varieties,
- As well as its potential effects on spouses and children.

Keywords: Violence, Marital Violence, Youth, Causes Of Marital Violence, Types Of Marital Violence.

مفارقات في انعكاسات التكنولوجيا والثورة الرقمية على الأسرة:

أ.د. دروش فاطيمة فضيلة

المركز الجامعي، تيبازة

drouche.fatima@cu-tipaza.dz

ملخص

المقدمة / المشكلة

أدت الثورة الرقمية وانتشار التكنولوجيا، بالتوازي مع تأثير العولمة، إلى تحولات عميقة في مؤسسة الأسرة. وقد نتج عن هذه التحولات آثار إيجابية وسلبية في آن واحد، مما أفرز تناقضات وظيفية وثقافية واقتصادية داخل بنية الأسرة. فبينما فقدت الأسرة بعض أدوارها التقليدية، أعادت تعريف نفسها من خلال أدوار جديدة. هذا المسار المتناقض ساهم في إعادة تشكيل القيم الاجتماعية وأنماط التنشئة والتنظيمات الاقتصادية.

الهدف

تهدف هذه الورقة إلى تحليل تأثيرات الرقمنة والعولمة على مؤسسة الأسرة من خلال منهج نقدي اجتماعي، وتفسير التناقضات الناشئة، وتقييم دور القيم الأسرية في الحياة الاقتصادية من منظور متعدد التخصصات.

المنهجية

تُعد هذه الدراسة بحثاً نوعياً، وقد تم تنفيذها من خلال مراجعة الأدبيات ذات الصلة. وتم بناء التحليل على الإطار النظري النقدي الاجتماعي لكل من أنتوني جيندز وريمون بودون، مع الاستفادة من تحليلات علماء الاجتماع المعاصرين الذين يحذرون من تبني إنجازات التكنولوجيا والذكاء الاصطناعي دون شروط، لما لها من آثار سلبية على القدرات الفكرية والعقلية. كما تم تحليل مقاربات فرانسيس فوكوياما حول العلاقة بين الأسرة والاقتصاد، من خلال المقارنة بين النموذجين الصيني والياباني.

النتائج

أحدثت الرقمنة تأثيراً مزدوجاً على الأسرة، إذ ساهمت في تقويتها من جهة، وفي إضعافها من جهة أخرى - في بعض المجتمعات، أصبحت الأسرة قوية لدرجة تعيق نشوء مؤسسات اقتصادية حديثة، بينما في مجتمعات أخرى ضعفت - الأسرة إلى حد فقدان وظائفها الأساسية، بفضل التكنولوجيا، أصبح المنزل مركزاً لإعادة الإنتاج والخدمات، حيث انتقلت عمليات التعليم والرعاية الصحية والعمل إلى البيئة المنزلية.

استعادت الأسرة بعض وظائفها التي فقدتها بفعل العولمة، إلا أن هذا الاسترجاع أفرز تناقضات جديدة -

الاستنتاجات والتوصيات

لفهم موقع الأسرة في مواجهة الرقمنة، لا بد من تبني منهج نقدي متعدد التخصصات. ويُوصى بعدم تبني التكنولوجيا بشكل غير مشروط، بل بضرورة توافقها مع القيم الأسرية ودعمها للنمو الفكري. كما ينبغي على صانعي السياسات والمربين وعلماء الاجتماع تطوير استراتيجيات تحافظ على الأسرة وتواكب في الوقت ذاته التحولات الرقمية.

الكلمات المفتاحية: الأسرة ، العولمة ، القيم ، الرقمنة، مفارقات.

Paradoxes In The Impact Of Technology And The Digital Revolution On The Family

Drouche Fatima Fadhila

Tipaza University, drouche.fatima@cu-tipaza.dz

This research paper discusses the paradoxes resulting from the fundamental changes brought about by globalization due to the increasing spread of technology and the digital revolution. These changes have had both positive and negative impacts on the family as a central institution. This revolution has upended social values and perceptions of roles, and functions. This transformation is a reflection of the diversity that society is witnessing in the economy and culture.

In the context of discussing the repercussions of globalization on social structures, Francis Fukuyama shifted the discussion from the impact of the industrialization process on the family to the impact of the family structure on the economy. After analyzing the paradoxes, it is concluded that the influence of family values on economic life presents us with a complex and contradictory picture. It is possible for families in some societies to be so strong that they do not allow for the formation of modern economic institutions, while they may be so weak that they are unable to perform their basic task of socialization.

In the midst of globalization, the family has regained its responsibilities, influence, and many of its lost functions. Many employees now perform part of their work from home using their electronic devices, phones, and other advanced technologies. Many parents prefer to educate their sons and daughters at home, and even medical tasks that used to be performed in hospitals and clinics have returned to homes.

To analyze these issues, we adopted the socio-critical approach, as endorsed by Anthony Giddens, Raymond Boudon, and most contemporary sociologists who have warned of the dangers that can result from the unconditional adoption of the achievements of machines and algorithms, including artificial intelligence applications, which may hinder mental and intellectual powers if not properly utilized.

Keywords: Family, Globalization, Values, Paradoxe.

حسينة بوعدة التخصص: علم الاجتماع
أستاذة التعليم العالي الوظيفة: أستاذة وباحثة جامعية
bouada_hassina@yahoo.fr
محور المشاركة (2) الرقمنة، التكنولوجيا والعائلة

دراسة في الموضوعات وأشكال التفاعل: أشكال السرية من الال مو أفع التوأصل الاجتماعي: موضوع المشاركة

ملخص الدراسة:

تَهَم ورقتنا هذه بطرح موضوع نراه في غاية الهمة بالنظر إلى انعكاساته وتأثيراته الاجتماعية والنفسية، حيث سنعالج ظاهرة طرح المشاكل السرية عبر موقع الفيس بوك تحديداً فيديوهات “الريلز” التي يتم من خلالها عرض بعض المشكلات السرية (حقيقية أو مفتركة) من طرف النساء في قلب قصصنا .
إن ما لفت انتباهنا في هذا الموضوع هو طريقة عرض المشكلات السرية الصلة تلك المتعلقة بالصراعات بين الزوجة وعائلة الزوج تحديداً أم الزوج، كذلك المشكلات مع الزوج.... الخ، حيث اكتشفنا أن فيه نوع من الجراءة في طريقة عرض المشكلة (طبيعة الكلمات الوطفة) لم تكن ظاهرة من قبل، زيادة على السلوب والكلم الهزلي في عرض القصة، لهذا الفعل طبعاً تفسيرات عديدة ربما أهمها العملية التواصلية عبر فضاء رقمي أين تكون الهوية غير معروفة ومزيفة، كما قد يرجع ذلك إلى طبيعة الثقافة الفرعية للنساء اللواتي يقمن بهذا الفعل الاجتماعي عليه نهدف من الال دراستنا إلى رصد وتفحص أهم المشكلات السرية الطروحة، القيم التي يراد نشرها من الال فيديوهات الريلز، إضافة إلى محاولة فهم طبيعة العلاقات والروابط السرية والتحول التي تشهدها في ظل انتشار الثقافات الوافدة عليه وحتى نستطيع تحقيق أهدافنا البحثية سنقوم بما يلي:
تحليل طاب بعض فيديوهات الريلز التي تطرح المشكلات السرية من ناحية الضمون والشكل تحليل تفاعلت الجمهور الصلة التعليقات، حتى يتم رصد توجهات الجمهور إزاء ما يطرح .
تتدرج دراستنا ضمن البراديعم الفهمي التأويلي حيث سنتبنى الدال النظري التعلق بمدرسة الدراسات الثقافية (مدرسة بير مينغهام)، كذلك مفهوم إطار التفاعل عند إرفنغ غوفمان (مدرسة التفاعل الرمزية)

الكلمات المفتاحية: المشكلات السرية، فيديوهات الريلز، الصراعات السرية، أشكال التفاعل، الثقافة الفرعية، الروابط السرية.

منصات التواصل الاجتماعي وإعادة تشكيل أنماط التفاعل الأسري في المجتمع الجزائري

بين القرب الافتراضي والبعد الواقعي

طالبة الدكتوراه : حفصية بعيسى

جامعة البليدة 02- الجزائر

قسم علم الاجتماع الإتصال

hafsiabaai85@gmail.com

Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN

Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi mehmetzeki.aydin@selcuk.edu.tr

ملخص

تشهد الأسرة الجزائرية تحولات سوسولوجية عميقة في ظل الثورة الرقمية وانتشار منصات التواصل الاجتماعي، التي أسهمت في أعادت تشكيل أنماط التفاعل الأسري، مم خلف تناقضًا بين القرب الافتراضي والبعد الواقعي. وتطرح هذه الورقة البحثية إشكالية مركزية: كيف ساهمت هذه المنصات في إعادة صياغة العلاقات الأسرية، وما حدود تأثيرها بين تعزيز الروابط وإضعاف الحوار المباشر؟

تهدف الدراسة إلى تحليل التأثيرات المتباينة لهذه المنصات، من خلال تفكيك التوتر بين وظائفها الإيجابية، مثل توطيد صلة الرحم وتيسير التواصل، وآثارها السلبية، مثل تراجع الحوار وتحول الأدوار التقليدية.

منهجياً، تعتمد الدراسة مقارنة نوعية مدعومة بمراجعة الأدبيات النظرية، مستندة إلى ثلاث مقاربات:

-نظرية الاستخدامات والإشباع: لفهم دوافع التورط الرقمي.

-النظرية التفاعلية الرمزية: لتحليل العلاقات اليومية.

-المقاربة البنوية الوظيفية لتفسير تحولات الأدوار الأسرية.

تكشف النتائج عن تأثير مزدوج: فمن الناحية الإيجابية، ساهمت المنصات في تعزيز الترابط الأسري عبر تخطي الحواجز الجغرافية، ومن الناحية السلبية، أدت إلى تراجع نسبي في سلطة الوالدين، وتعميق الفجوة الرقمية بين الأجيال، وإنتاج أنماط جديدة من الصراعات الأسرية، أبرزها العزلة الفردية.

وتخلص الدراسة أن هذا الواقع يعكس جدلية القرب الافتراضي والبعد الواقعي، وتوصي باستراتيجيات تشمل: إدماج التربية الإعلامية في المناهج التعليمية، وتعزيز ثقافة الحوار المباشر، وتوعية المؤسسات عقلنة الاستعمال الرقمي، مع الحفاظ على القيم الأسرية الأصيلة، بما يضمن تماسك اجتماعيا وعاطفيا مستداما.

الكلمات المفتاحية: الأسرة الجزائرية، منصات التواصل الاجتماعي، التفاعل الأسري، القرب الافتراضي، البعد الواقعي، القيم الأسرية.

SOCIAL MEDIA PLATFORMS AND THE RESHAPING OF FAMILY INTERACTION PATTERNS IN ALGERIAN SOCIETY BETWEEN VIRTUAL CLOSENESS AND REAL DISTANCE

Hafsia BAAISS, PhD Student

University of Blida 02 Algeria hafsibaai85@gmail.com

Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN

Selçuk University Faculty of Education mehmetzeki.aydin@selcuk.edu.tr

The Algerian family is witnessing profound sociological transformations in the context of the digital revolution and the widespread use of social media platforms. These platforms have contributed to reshaping family interaction patterns, creating a paradox between virtual closeness and real distance. This paper raises a central question: how have these platforms reshaped family relations, and to what extent do they influence the balance between strengthening bonds and weakening direct dialogue?

The study aims to analyze the contrasting effects of these platforms by deconstructing the tension between their positive functions such as strengthening kinship ties and facilitating communication and their negative impacts, such as the decline of direct dialogue and the transformation of traditional roles.

Methodologically, the study adopts a qualitative approach supported by a review of theoretical literature, drawing upon three main perspectives:

- Uses and Gratifications Theory to understand the motives of digital engagement,
- Symbolic Interactionism to analyze everyday relationships,
- Structural Functionalism to interpret the transformation of family roles.

The findings reveal a dual impact: on the positive side, social media has reinforced family connectedness by overcoming geographical barriers; on the negative side, it has led to a relative decline in parental authority, deepened the digital divide between generations, and produced new patterns of family conflict, most notably individual isolation.

The study concludes that this reality reflects the dialectic of virtual closeness and real distance. It recommends practical strategies, including: integrating media literacy into educational curricula, promoting a culture of direct dialogue, raising institutional awareness on the rationalization of digital use, and preserving authentic family values to ensure sustainable social and emotional cohesion.

Keywords: Algerian Family, Social Media Platforms, Family Interaction, Virtual Closeness, Real-Life Distance, Family Values.

أسباب تأخر الزواج لدى الشباب الجزائري: مقارنة سوسولوجية

الاستاذ زبيرى حسين

جامعة زيان عاشور، الجلفة، الجزائر

قسم علم الاجتماع و الديموغرافيا

ملخص

تشهد الجزائر في العقود الأخيرة تصاعداً لظاهرة تأخر الزواج لدى فئة الشباب و هذا ما اثبتته احصائيات وزارة الصحة مؤخراً، حيث تقلصت نسبة الزواج مقارنة بالعام الماضي بنسبة 10 بالمائة من المجموع الكلي، فوهي ظاهرة متعددة الأبعاد تعكس تحولات عميقة في البنية الاجتماعية والاقتصادية والثقافية للمجتمع الجزائري. تهدف هذه الدراسة إلى تحليل الأسباب الكامنة وراء هذا التأخر، اعتماداً على مقارنة سوسولوجية تعتمد على تحليل الظواهر المرتبطة بالتغيرات الاقتصادية، الاجتماعية، والثقافية.

سنحاول في هذه الورقة ان نستعرض أهم و أبرز الأسباب التي تكمن وراء هذا التقلص

تدهور الوضع الاقتصادي للشباب، وارتفاع معدلات البطالة، -

ارتفاع تكاليف الزواج، خاصة ما يتعلق بالسكن والمهر والاحتفالات،

التحولات في القيم الاجتماعية والثقافية، و بروز النزعة الفردية و التي صارت اكثر حضورا عند جنس النساء اكثر من جنس الذكور.

استمرار الدراسة الجامعية بالنسبة للاناث و البحث عن الاستقرار المهني الذي عادة ما يأتي متأخرا

نماذج الزواج الفاشلة انتجت الخوف من الطلاق وضعف الثقة في مؤسسة الزواج،

وتأثير الهجرة كخيار بديل يؤجل فكرة الزواج

الدراسة التي نقوم بها تعتمد على الاحصاءات الرسمية لوزارة الصحة مشفوعة بالدراسات التي تقوم بها الديوان الوطني التابع

لوزارة الداخلية حول المؤشرات الاجتماعية و النمو الديموغرافي للسنوات الاخيرة

فالدراسة تعتمد على المنهج الوصفي القائم على تحليل المعطيات وفق المقاربة السوسولوجية للفعل الاجتماعي عند ماكس فيبر

و المقاربة البنائية الوظيفية لبارسونز حول تأثير المؤسسات على سلوكيات الافراد

الكلمات المفتاحية: سن الزواج في الجزائر، إحصائيات الزواج في الجزائر، الزواج المتأخر في الجزائر، تأجيل سن الزواج،

الزواج المتأخر

CEZAYİRLİ GENÇLER ARASINDA GEÇ YAŞTA EVLENME NEDENLERİ: SOSYOLOJİK BİR YAKLAŞIM

Prof. Dr. Zobiri Hocine
Zian Achour Üniversitesi, Djelfa, Cezayir; Sosyoloji ve Demografi Bölümü,
h.zobiri@univ-djelfa.dz

Özet

Sağlık Bakanlığı'nın son istatistiklerine göre, Cezayir'de son yıllarda gençler arasında gecikmiş evlilik olgusunda bir artış görülmüştür. Evlilik oranı geçen yıla göre %10 azalmıştır. Bu, Cezayir toplumunun sosyal, ekonomik ve kültürel yapısındaki derin dönüşümleri yansıtan çok boyutlu bir olgudur. Bu çalışma, ekonomik, sosyal ve kültürel değişimlerle ilgili olguları analiz eden sosyolojik bir yaklaşıma dayanarak, bu gecikmenin altında yatan nedenleri analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu makalede, bu düşüşün arkasındaki en önemli ve belirgin nedenleri inceleyeceğiz:

- Gençlerin kötüleşen ekonomik durumu ve artan işsizlik oranları.
- Evliliğin, özellikle konut, çeyiz ve kutlamalar açısından artan maliyetleri.
- Toplumsal ve kültürel değerlerdeki değişimler ve kadınlar arasında erkeklerden daha yaygın hale gelen bireyselleşimin yükselişi.
- Kadınların üniversite eğitime devam etmesi ve genellikle geç gelen mesleki istikrar arayışı.
- Başarısız evlilik modelleri, boşanma korkusuna ve evlilik kurumuna duyulan güvenin azalmasına yol açmıştır.
- Alternatif bir seçenek olarak göçün etkisi, evlilik fikrini ertelemektedir.

Bu çalışma, Cezayir Sağlık Bakanlığı'nın resmî istatistiklerine dayanmaktadır ve İçişleri Bakanlığı tarafından son yıllarda sosyal göstergeler ve demografik büyüme üzerine yürütülen çalışmalarla desteklenmektedir. Çalışma, Max Weber'in toplumsal eyleme ilişkin sosyolojik yaklaşımına ve Parsons'ın kurumların bireysel davranış üzerindeki etkisine ilişkin yapısal-işlevsel yaklaşımına göre veri analizine dayanan betimsel bir yaklaşıma dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cezayir'de Evlilik Yaşı, Cezayir'de Evlenme İstatistikleri, Cezayir'de Geç Yaşta Evlilik, Evlilik Yaşının Ertelenmesi, Geç Evlilik.

SEMPOZYUM FOTOĞRAFLARI

1. ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU “Güncel Aile Çalışmaları”
12 -14 Kasım 2025 / Yalova / Türkiye

1. ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU “Güncel Aile Çalışmaları”
12 -14 Kasım 2025 / Yalova / Türkiye

Güncel Aile alışmaları

YALOVA ÜNİVERSİTESİ
2025